

VOLUME 1 | 2015-2019

ZBIRKA SUDSKE PRAKSE

ZAKONSKA REŠENJA
I SUDSKA PRAKSA
U REPUBLICI SRBIJI

VOLUME 1 | 2015-2019

ZBIRKA SUDSKE PRAKSE

ZAKONSKA REŠENJA
I SUDSKA PRAKSA
U REPUBLICI SRBIJI

© Ujedinjene Nacije, 2022. godine. Sva prava zadržana širom sveta.

Korišćene odrednice i predstavljanje materijala u ovoj publikaciji ne podrazumevaju izražavanje bilo kakvog mišljenja u ime Sekretarijata Ujedinjenih nacija u pogledu pravnog statusa bilo koje zemlje, teritorije, grada ili oblasti, ili njihovih vlasti, kao ni u pogledu njihovog unutrašnjeg ili spoljašnjeg razgraničenja.

Odricanje od odgovornosti

Sadržaj ove publikacije ne odražava nužno stavove ili politike UNODC, niti podrazumeva bilo kakvu podršku.

Zahvalnost

Ovu publikaciju izradio je Globalni program za vatreno oružje (GFP), Odsek za podršku implementacije, Ogranak za borbu protiv organizovanog kriminala i krijumčarenja, Odjeljenje za pitanja sporazuma UNODC, pod sveobuhvatnim nadzorom Simonete Grasi, šefice GFP.

Inicijalni nacrt je izradio Radiša Roskić, advokat iz Beograda, uz podršku Dimana Dimova i Dimitrija Ristića, ispred GFP, nakon čega je nacrt razmatran od strane sudija krivičnih odeljenja na četiri radionica. Na radionicama su učestvovali sudije svih sudskih instanci na republičkom nivou iz apelacionih područja Beograda, Novog

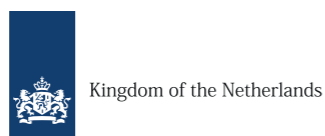
Sada i Niša. Izuzetan doprinos razvoju publikacije kroz svoje pisane radove i primere iz sudske prakse, dali su:

- Dragan Jocić, sudija Vrhovnog kasacionog suda
- Savo Đurđić, sudija Apelacionog suda u Novom Sadu
- Aleksandar Trešnjev, sudija Višeg suda u Beogradu
- Ivana Milovanović, sudija Osnovnog suda u Nišu

Posebnu zahvalnost na institucionalnoj podršci ka objavljivanju zbirke dugujemo Jasmini Vasović, Predsednici Vrhovnog kasacionog suda i Mariji Arandelović Jureša, sudiji Višeg suda u Beogradu i izbornog člana Visokog saveta sudstva.

Publikacije se objavljuje uz nesebičnu podršku i izuzetno zalaganje Nenada Vujića, Direktora Pravosudne akademije.

Dokument je izrađen uz finansijsku podršku Višepartnerskog poverilačkog fonda za Mapu puta za kontrolu lakog i malokalibarskog oružja na Zapadnom Balkanu, u kome učestvuju Nemačka, Ujedinjeno Kraljevstvo, Švedska, Francuska, Holandija i Norveška, uz podršku Evropske Unije. Stavovi iskazani u ovom dokumentu ne mogu se ni na jedan način smatrati odrazom zvaničnih stavova navedenih zemalja, niti Evropske Unije.

Supported by
the European Union

Sadržaj

Uvodna reč	7	4.4. Krivično delo teško ubistvo iz člana 114. stav 2. KZ	21
1		4.5. Krivično delo nedozvoljena proizvodnja, promet i držanje oružja čija je upotreba zabranjena iz člana 376. KZ	22
Uvod	8	4.6. Oružje kao predmet izvršenja krivičnog dela nasilje u porodici	23
2		4.7. Problemi/pitanja u vezi sa oružjem u legalnom posedu	24
Konvencija i Protokol UN o vatrenom oružju	8	4.8. Problem/pitanja u vezi sa oružjem u ilegalnom posedu	25
2.1. Krivična dela predviđena Protokolom UN o vatrenom oružju	9	5	
3		Sentence i stavovi sa sednica krivičnog odeljenja Vrhovnog suda	26
Pozitivna zakonska rešenja u Republici Srbiji	10	6	
4		Analiza odabranih sudskih odluka	43
Analiza zakonskih rešenja	13	7	
4.1. Krivično delo nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. KZ	13	Statistički podaci	73
4.2. Kažnjive i nekažnjive radnje u pogledu nabavljanja, držanja i nošenja oružja, municije i eksplozivnih materija na osnovu odredaba ZOOM-a	19	7.1. Statistički podaci Republičkog javnog tužilaštva	73
4.3. Krivično delo izrađivanje i nabavljanje oružja i sredstava namenjenih za izvršenje krivičnog dela	20	7.2. Statistički podaci Republičkog zavoda za statistiku	74
		8	
		Zaključna razmatranja	86

Uvodna reč

Oslanjajući se na rezultate komparativnih istraživanja koja se odnose na krivična dela u vezi sa nedozvoljenom proizvodnjom, držanjem, nošenjem i prometom oružja i eksplozivnih materija, nameće se zaključak da se ova krivična dela odlikuju aktuelnošću nesmanjenog intenziteta. Vatreno oružje i eksplozivne materije, usled svoje višefunkcionalne upotrebe, odnosno zloupotrebe, predstavljaju konstantnu pretnju po pravne i političke sisteme, kako na unutrašnjem planu, tako i na poprištu transnacionalnog organizovanog kriminala.

Uzevši u obzir da je Republika Srbija ugovornica Konvencije Ujedinjenih nacija o transnacionalnom organizovanom kriminalu kao i Protokola Ujedinjenih nacija o vatrenom oružju, a u skladu sa domaćim zakonodavstvom koje reguliše ovu oblast u vidu Krivičnog zakonika Republike Srbije, Zakona o eksplozivnim materijama, zapaljivim tečnostima i gasovima, kao i najnovijeg Zakona o oružju i municiji, iz navedenog proističe potreba za dodatnim pojašnjenjem postojećih ili novonastalih nedoumica vezanih za krivična dela koja se odnose na oružje, a sve u cilju jednog nedvosmislenog pravnog odgovora na društveno-pravnu pretnju kakva je nedozvoljena trgovina oružjem i brojne implikacije ovakvih i sa njima povezanih krivičnih dela.

Sledstveno tome, nastavak saradnje u sferi jačanja kapaciteta institucija Republike Srbije, u smislu krivičnog pravnog odgovora na ilegalnu trgovinu oružjem i krivična dela vezana za vatreno oružje, jednu od svojih pojava manifestacija ima i u ovom Priručniku, koji će zahvaljujući zakonskim rešenjima i prikupljenoj građi u vidu sudske prakse, predstavljati koristan instrument za rad organa koji postupaju u predmetima koji uključuju vatreno oružje. Priručnik će predstavljati značajno štivo kako za postojeće nosioce pravosudnih funkcija tako i za polazničke početne obuke Pravosudne akademije Republike Srbije, ali i kao materijal za buduće obuke u okviru programa stalne obuke Pravosudne akademije.

Svakako, treba imati na umu da su ovakve aktivnosti od velike važnosti kada je reč o pregovaračkom procesu koji Republika Srbija vodi sa Evropskom unijom, a koji se prevashodno odnosi na sprovođenje Akcionog plana za poglavlje 24.

Direktor Pravosudne akademije
Nenad Vujić

Višedimenzionalna pretnja izazvana nedozvoljenom trgovinom oružjem zahteva multidisciplinarni pristup u borbi protiv ovakvih nezakonitih pojava, uz svesrdno poštovanje i konkretnu implementaciju referentnih metodoloških okvira.

1 Uvod

Konvencija Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala (u daljem tekstu Konvencija), usvojena Rezolucijom Generalne skupštine Ujedinjenih nacija 55/25 od 15. 11. 2000. godine predstavlja osnovni instrument međunarodnog karaktera u borbi protiv transnacionalnog organizovanog kriminala. Uz Konvenciju su usvojena i tri protokola koja se odnose na pojedine oblasti transnacionalnog organizovanog kriminala, između ostalog i Protokol protiv nezakonite proizvodnje i trgovine vatrenim oružjem, njegovim delovima i municijom (u daljem tekstu Protokol UN o vatrenom oružju).

2 Konvencija i Protokol UN o vatrenom oružju

**Republika Srbija
postala je ugovornica
Konvencije 6. 9. 2001.
godine.**

Na drugoj strani, Republika Srbija, kao potpisnica Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, preuzela je obavezu (član 72. Sporazuma) da obezbedi postepeno usklađivanje pozitivnih i budućih zakonskih propisa sa pravnim tekovinama Evropske unije, kao i sa Direktivama Saveta Evrope o nadzoru nabavke i držanja oružja 91/477/EEZ, izmenjene i dopunjene Direktivama Evropske Komisije i Saveta 2008/51 i 2017/853.

U tom pravcu učinjen je određeni pomak donošenjem novog Zakona o oružju i municiji (u daljem tekstu ZOOM). Osim uvođenja novih pojmova (npr. konvertibilno oružje, onespособljeno oružje, minsko-eksplozivna sredstva i dr), uspostavljena rešenja odlikuje i stroža kaznena politika prema učiniocima krivičnog dela nedozvoljene proizvodnja, držanja, nošenja i prometa oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. Krivičnog zakonika.

2.1. Krivična dela predviđena Protokolom UN o vatrenom oružju

Kao što je i pomenuto, krivična dela u vezi sa vatrenim oružjem su pevažodno propisana članom 348. KZ, ako zanemarimo krivično delo izrade i nabavke vatrenog oružja ili sredstava za izvršenje krivičnog dela iz člana 347. KZ. Protokol UN o vatrenom oružju, koji je Srbija ratifikovala, predviđa usaglašavanje nacionalnog zakonodavstva svih država članica, uključujući i usaglašavanje sa krivičnim odredbama Protokola iz člana 5. u vezi sa članom 3. i članom 8. Protokola.

Član 5. stav 1. Protokola predviđa da svaka država članica treba da usvoji takve zakonodavne i ostale neophodne mere, kako bi se kao krivično delo okvalifikovale sledeće radnje kada se izvrše sa namerom:

- (i) *nezakonita proizvodnja vatrenog oružja, njegovih delova, komponenti i municije;*
- (ii) *nezakonit promet vatrenim oružjem, njegovim delovima, komponentama i municijom;*
- (iii) *falsifikovanje ili nezakonito brisanje, uklanjanje ili promena oznaka na vatrenom oružju koje su predviđene u članu 8. ovog Protokola.*

Na osnovu definicije neovlašćene proizvodnje iz člana 3(d). Protokola, propisana su tri obavezna krivična dela u vezi sa neovlašćenom proizvodnjom vatrenog oružja, njegovih delova, komponenti i municije kao što je predviđeno članom 5. Protokola, a koje su sve države članice obavezne da usvoje:

1. *Proizvodnja ili sklapanje vatrenog oružja bez označavanja vatrenog oružja;*
2. *Proizvodnja ili sklapanje od delova i komponenti koji su nezakonito nabavljeni; i*
3. *Proizvodnja ili sklapanje bez licence ili dozvole nadležnih organa.*

Konkretna svrha ovih odredbi je preventivno delovanje da bi se sprečilo kršenje osnovnih zahteva Protokola u pogledu uvoza, izvoza i praćenja, tako što će se proizvodnja svih delova i komponenti vatrenog oružja izvršiti i njihov izvoz obaviti pre sklapanja u gotov proizvod; tako da se predupredi tajna proizvodnja vatrenog oružja, bez ovlašćenja nadležnih organa, i tako što će proces proizvodnje podrazumevati stavljanje oznaka dovoljnih za praćenje vatrenog oružja.

Neovlašćeni promet je obavezno krivično delo utvrđeno u Protokolu UN o vatrenom oružju.

Član 3. pod-stav (e). Protokola propisuje dva specifična krivična dela u vezi sa neovlašćenim prometom:

- (1) *svako premeštanje vatrenog oružja, njegovih delova, komponenti i municije sa ili preko teritorije jedne države članice na teritoriju druge države članice bez zakonskog odobrenja; i*
- (2) *svako premeštanje vatrenog oružja, njegovih delova, komponenti i municije sa ili preko teritorije jedne države članice na teritoriju druge države članice ukoliko vatreno oružje nije označeno u skladu sa članom 8 Protokola.*

Neovlašćeni promet je definisan članom 3(e) kao svaki uvoz, izvoz, nabavka, prodaja, isporuka, premeštanje ili transport vatrenog oružja i njegovih delova, komponenti i municije, sa teritorije ili preko teritorije jedne države članice na teritoriju druge države članice, u slučaju da jedna od tih država to nije odobrila u skladu sa odredbama Protokola ili ukoliko vatreno oružje nije označeno u skladu sa članom 8 Protokola.

3 Pozitivna zakonska rešenja u Republici Srbiji

U pogledu izvršenja krivičnih dela u vezi sa vatrenim oružjem i propisanih vidova kriminalizacije navedenih dela, potrebno je imati u vidu sledeće zakonske tekstove:

- Krivični zakonik Republike Srbije (član 348. - "Sl. glasnik RS", br. 85/2005, 88/2005 – ispr, 107/2005 – ispr, 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 i 35/2019);
- Zakon o oružju i municiji ("Službeni glasnik RS", br. 20/2015, 10/2019 i 20/2020);
- Zakon o eksplozivnim materijama, zapaljivim tečnostima i gasovima ("Službeni glasnik RS", br. 53/93, 67/93, 48/94, 101/2005 – dr. zakon i 54/2015 – dr. zakon)

Za svaki pravni sistem posebno je delikatno i značajno uređenje svih pitanja u vezi sa oružjem.

Uporedna analiza ukazuje na postojanje mnoštva modaliteta u rasponu od krajnje liberalnih do krajnje restriktivnih, a u pravno-tehničkom smislu od normiranja kroz krivične propise u užem smislu do oslanjanja na sporedno (prateće, dopunsko) krivično zakonodavstvo, uz manje ili veće ublažavanje blanketne prirode krivičnog dela.

U pogledu krivičnih propisa, u užem smislu, zakonodavni zahvati bili su neophodni, uz ranije već navedene razloge, i zbog potrebe usklađivanja sa novodonetim Zakonom o oružju i municiji, ovo zbog toga što su njegove odredbe neophodne za tumačenje i primenu blanketne krivičnopravne norme, a sve s obzirom na porast broja teških krivičnih dela izvršenih upotrebom zabranjenog ili ilegalnog oružja i očiglednom potrebom pooštavanja kaznene politike.

Član 347. KZ Izrađivanje i nabavljanje oružja i sredstava namenjenih za izvršenje krivičnog dela, glasi:

- (1) *Ko radi izvršenja krivičnog dela izrađuje, nabavlja ili drugom omogućava da dođe do oružja, municije, eksplozivnih materija ili minsko-eksplozivnih sredstava, kao i sredstava potrebnih za njihovo pravljenje ili otrova, kazniće se zatvorom od jedne do pet godina.*

Član 348. KZ Nedožvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija Krivičnog zakonika Republike Srbije, glasi:

- (1) *Ko neovlašćeno izrađuje, prepravlja, prodaje, nabavlja, vrši razmenu ili drži vatreno oružje, konvertibilno ili onespobljeno oružje, njegove delove, municiju, eksplozivne materije ili minsko-eksplozivna sredstva, kazniće se zatvorom od šest meseci do pet godina i novčanom kaznom.*
- (2) *Ako je predmet dela iz stava 1. ovog člana vatreno oružje, municija, eksplozivne materije, minsko-eksplozivna sredstva ili sredstva na bazi eksplozivnih materija ili gasno oružje čija izrada, prodaja, nabavka, razmena ili držanje nije dozvoljeno građanima, učinilac će se kazniti zatvorom od jedne do osam godina i novčanom kaznom.*
- (3) *Ako je predmet dela iz stavova 1. i 2. ovog člana veća količina oružja, municije ili sredstava ili je u pitanju oružje ili druga* ▶

sredstva velike razorne moći ili se delo vrši protivno pravilima međunarodnog prava, učinilac će se kazniti zatvorom od dve do dvanaest godina.

- (4) *Ko neovlašćeno nosi predmete dela iz stavova 1. i 2. ovog člana, kazniće se zatvorom od dve do dvanaest godina.*
- (5) *Ko neovlašćeno nosi predmete dela iz stava 1. ovog člana za čije nabavljanje i držanje ima odobrenje nadležnog organa, kazniće se zatvorom od šest meseci do pet godina.*
- (6) *Oružje, njegovi delovi, municija, materije i sredstva iz stavova 1-5. ovog člana oduzeće se.*

Član 377. KZ Nedožvoljena proizvodnja, promet i držanje oružja čija je upotreba zabranjena, glasi:

- (1) *Ko protivno zakonu, drugim propisima ili pravilima međunarodnog prava proizvodi, kupuje, prodaje, uvozi, izvozi ili na drugi način nabavlja ili daje drugom, drži ili prevozi oružje čija je proizvodnja ili upotreba zabranjena ili sredstva za njegovu proizvodnju, kazniće se zatvorom od jedne do osam godina.*
- (2) *Službeno ili odgovorno lice koje naredi ili omogući da pravno lice vrši delatnosti predviđene u stavu 1. ovog člana, kazniće se zatvorom od dve do deset godina.*

Potrebno je ukazati i da su za tumačenje i primenu blanketnih odredbi iz člana 348. Krivičnog zakonika neophodne sledeće norme **Zakona o oružju i municiji**, koje predstavljaju nova zakonska rešenja:

Konvertibilno oružje (član 3. tačka 11. Zakona o oružju i municiji) – jeste ono oružje koje izgledom podseća na vatreno oružje i koje se s obzirom na konstrukciju i materijal od koga je napravljeno može prepraviti tako da ispaljuje bojevu municiju. Konvertibilnim oružjem, u smislu ovog zakona, smatraju se gasno, startno i signalno oružje.

Gasno, startno i signalno oružje (član 3. tačka 36. Zakona o oružju i municiji) – jesu pištolj, revolver i puška, koji pod pritiskom barutnih gasova raspršuju neškodljive, nadražujuće materije sa kratkotrajnim dejstvom i ispaljuju punjenje namenjeno isključivo izazivanju glasnog pucnja ili ispaljivanju svetleće signalne rakete.

Onesposobljeno oružje (član 3. tačka 18. ZOOM) – jeste vatreno oružje čiji su svi osnovni delovi trajno prepravljani tako da se iz njega ne može ispaliti bojevi metak. Postupak, uslovi i način onesposobljavanja oružja propisani su Pravilnikom o onesposobljavanju oružja ("Službeni glasnik RS", br. 9/2016). I ova kategorija oružja je uvedena s obzirom na Direktivu, a zbog toga da se građanima omogući da drže kao suvenire određene komade oružja koji za njih imaju afekcionu vrednost.

Oružje je ručno prenosiva naprava izrađena ili prilagođena da pod pritiskom vazduha, barutnih ili drugih gasova ili drugog potisnog sredstva može da izbaciti zrno, kuglu, sačmu ili neki drugi projektil odnosno da rasprši gas ili tečnost, kao i druga naprava koja je namenjena za samoodbranu ili napad, lov ili sport.

Vatreno oružje je ono oružje koje pod pritiskom barutnih gasova iz cevi izbacuje projektil.

Delovi oružja mogu biti osnovni (ram, navlaka i cev pištolja; ram, doboš i cev revolvera; sanduk, zatvarač, cev i glava puške; teleskopski – optički nišan sa svetlosnim snopom ili sa uređajem za elektronsko pojačavanje svetlosti, infracrvenim ili termovizijskim uređajem) ili

Dodatni osnovni (delovi višekalibarskog oružja koji se u originalnom pakovanju isporučuju zajedno sa oružjem i koji se smatraju jedinstvenom celinom zajedno sa oružjem).

Municija su meci za vatreno oružje sa olučenim i glatkim cevima.

Minsko-eksplozivna sredstva su sve vrste bombi, mina, granata i drugih naprava opremljenih eksplozivnom ili adekvatnom neeksplozivnom materijom ili detonatorom kod kojih pod spoljašnjim ili unutrašnjim delovanjem (težina, udar, potez, električna energija, hemijska, nuklearna reakcija i sl) dolazi do naglog oslobodenja energije i njenog rasprskavanja. Ovim pojmom zamenjen je pojam "rasprskavajuće oružje" iz ranije važećeg Zakona o oružju i municiji. Isto tako, ni funkcionalno neispravno vatreno oružje ne spada u konvertibilno oružje, od koga je kao pojam različito.

Eksplozivnim materijama smatraju se privredni eksplozivi, sredstva za paljenje eksploziva, pirotehnički proizvodi, privredna municija i barut i sirovine eksplozivnog karaktera koje se koriste za njihovu proizvodnju (član 3. Zakona o eksplozivnim materijama, zapaljivim tečnostima i gasovima).

Zakon o oružju i municiji ("Službeni glasnik RS", br. 20/2015, 10/2019 i 20/2020) oružje deli u četiri kategorije:

- kategorija A – minsko-eksplozivna sredstva, automatsko kratko i dugo vatreno oružje, oružje skriveno u drugim predmetima i vatreno oružje sa prigušivačem pucnja;
- kategorija B – svako vatreno oružje (kratko, dugo, poluautomatsko, repetirajuće, jednometno, dvometno, sa olučenim i glatkim cevima), osim onog iz kategorije A i C i konvertibilno oružje;
- kategorija C – onesposobljeno vatreno oružje, staro oružje i njegove moderne kopije koje ne koriste metak sa centralnim ili ivičnim paljenjem, vazdušno oružje čija kinetička energija je 10,5 J ili veća ili čija je brzina projektila 200 m/s ili veća i kalibra većeg od 4,5 mm i oružje s tetivom ili oprugom čija je sila zatezanja tetive veća od 450 N, odnosno čija je natezna težina veća od 101 libri;
- kategorija D – hladno oružje, gasni sprejevi, uređaji za izazivanje elektrošokova, vazdušno oružje čija je kinetička energija manja od 10,5 J ili je brzina projektila manja od 200 m/s i kalibra 4,5 mm ili manjeg, kao i oružje sa tetivom ili oprugom čija je sila zatezanja tetive do 450 N, odnosno čija je natezna težina do 101 libre.

Analiza zakonskih rešenja 4

U narednim pasusima ćemo pristupiti analizi pozitivnih zakonskih rešenja u Republici Srbiji, a koja se odnose na materiju malog i lakog vatrene oružja, a posebna pažnja će biti posvećena krivičnom delu iz člana 348. KZ, budući da se najveći broj presuda i sentenci iz ove Zbirke odnosi upravo na navedeno krivično delo. Takođe, predmet razmatranja će biti i kažnjive i nekažnjive radnje, uz osvrt na odredbe ZOOM-a.

4.1. Krivično delo nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. KZ

Treba se osvrnuti na nove pojmove uvedene u biće predmetnog krivičnog dela, tačnije zakonskom odredbom uvedena je nova radnja izvršenja (**prepravljnje**), a proširen je i predmet inkriminacije (uvođenjem novih pojmova – **konvertibilno i onesposobljeno oružje i minsko-eksplozivna sredstva**). Zaprećene zatvorske kazne su pooštrene: za krivično delo iz stava 1. od šest meseci do pet godina; za stav 2. od jedne do osam godina; za stav 3. i za stav 4. od dve do dvanaest godina i za stav 5. od šest meseci do pet godina zatvora. Pri tome, potrebno je imati u vidu visinu zaprečenih kazni ne samo iz aspekta analize kaznene politike već i iz aspekta pravilnog određivanja sudske i tužilačke nadležnosti (za krivična dela iz stava 3. i 4. stvarno je nadležan viši sud odnosno više javno tužilaštvo). Isto tako, a u vezi sa ocenom stvarne nadležnosti, posebnu pažnju bi trebalo obratiti na to kako sudska praksa definiše sadržinu pojma "**veća količina oružja**" (stav 3).

Pravnu zabludu treba restriktivno tumačiti, posebno u odnosu na startno, gasno i signalno oružje, s obzirom na to da ovo krivično delo spada u tzv. grupu *mala in se*, pri čemu svako lice koje ima nameru da nabavi, drži ili nosi ovu vrstu oružja mora prethodno biti upoznato sa propisima koji uređuju tu materiju.

Iako su na ovaj način prihvaćena rešenja ranije pomenutih Direktiva¹, sasvim je jasno da širina definisanja u postupku dokazivanja pred sudom u materijalnom i procesnom smislu iziskuje obavezno učešće veštaka odgovarajuće struke (balističke, mašinske, tehnološke i dr.) kako bi se na temelju njihovih posebnih znanja utvrdilo da li su konstrukcija i materijal od koga je oružje napravljeno podobni za ispaljivanje bojeve municije, odn. da li se oružje može prepraviti u tu svrhu. Ova činjenica znači da će se konvertibilno oružje podvesti pod pojam

Uvođenje pojma konvertibilnog oružja kao objekta izvršenja krivičnog dela iz člana 348. Krivičnog zakonika pokreće, između ostalog, pitanje pravne zablude.

¹ 1/477 EEZ i 2008/51/EZ

oružja isključivo u zavisnosti od ocene postupajućeg veštaka o budućoj neizvesnoj okolnosti – prepravci predmeta tako da ispaljuje bojevu municiju.

Dakle, očigledno je da predmetna *all inclusive* inkriminacija jeste usklađena sa Direktivom, ali i da je u suprotnosti sa jednim od osnovnih načela krivičnog prava – načelom zakonitosti, čiji *lex certa* segment iziskuje najvišu moguću određenost i preciznost krivičnopravne norme. U suprotnom, moguća posledica je voluntarizam i nesigurnost. Otuda bi u objektivnom smislu moglo značiti da bi se javni red i mir, koji se štiti i članom 348. KZ, mogao ugroziti i držanjem i nošenjem neupotrebljive replike pištolja.

U tom smislu, veliki broj modela startnih pištolja su replike namenjene izazivanju zvučnog efekta i koriste se u različite svrhe, ali mogu predstavljati i vrstu konvertibilnog oružja koje se može prepraviti da ispaljuje bojevu municiju.

Važno je napraviti razliku između onesposobljenog i konvertibilnog oružja.

Pa je tako članom 47. tačka 15. ZOOM propisano da prekršaj čini fizičko lice koje u roku od osam dana od dana onesposobljavanja ne prijavi nadležnom organu trajno onesposobljeno oružje, a članom 48. tačka 4. ZOOM da prekršaj čini fizičko lice koje na javnom mestu nosi onesposobljeno oružje. Istovremeno, članom 348. stav 1. Krivičnog zakonika jasno je određeno da je onesposobljeno oružje objekat izvršenja krivičnog dela.

Prekršajna odogovrnost predviđena članom 47. tačka 15. ZOOM i članom 48. tačka 4. ZOOM može postojati samo ako učinilac za onesposobljeno oružje ima odobrenje nadležnog organa. Pretpostavka prekršajne odgovornosti za prekršaj iz člana 48. tačka 4. ZOOM je da je učinilac to oružje prijavio nadležnom organu, te je po njega držanje tog oružja nekažnjivo, a u zonu prekršajne odgovornosti ulazi zato što nosi ovo oružje i uz uslov da to čini na javnom mestu. Izvršilac koji imajući ispravu nadležnog organa za onesposobljeno oružje isto nosi, ali ne na javnom mestu, nije ni krivično ni prekršajno odgovoran. Ukoliko nema ispravu nadležnog organa za ovo oružje, čini krivično delo iz člana 348. KZ. Ovakvo zakonodavno rešenje se može pravdati činjenicom da se iz onesposobljenog oružja ne može ispaliti projektil.

Nošenjem ovog oružja na javnom mestu narušava se javni red i mir, spokojstvo građana kojima nije poznato da li je oružje onesposobljeno ili ne, pa je to osnov prekršajne odgovornosti.

Prekršajna odgovornost učinioca predviđena članom 47. tačka 15. ZOOM postoji ako učinilac vatreno oružje za koje ima ispravu nadležnog organa onesposobi, a to ne prijavi u predviđenom roku nadležnom organu, što se zasniva na činjenici da se time narušava pouzdanost evidencije vatrene oružja koju vode nadležni organi. Odredba člana 27. ZOOM predviđa da se podatak o onesposobljenosti unosi u izdatu ispravu i utiskuje na oružju.

Dakle, krivična odgovornost može postojati samo ukoliko nisu ispunjeni uslovi za prekršajnu odgovornost učinioca.

Osnovni oblik ovog krivičnog dela čini onaj ko neovlašćeno izrađuje, prepravlja, prodaje, nabavlja, vrši razmenu ili drži vatreno oružje, konvertibilno ili onesposobljeno oružje, njegove delove, municiju, eksplozivne materije i minsko-eksplozivna sredstva.

Radnja izvršenja je alternativno propisana i može biti: izrada vatrene oružja, konvertibilnog ili onesposobljenog oružja, delova oružja, municije, eksplozivnih materija ili minsko-eksplozivnih sredstava, tj. pravljenje, odn. proizvodnja predmeta koji predstavljaju objekat radnje krivičnog dela²; **prepravljavanje**, tj. prilagođavanje oružja drugoj municiji i drugi zahvati na oružju kojima se utiče na njegovo funkcionisanje i trajno ili privremeno menjaju originalne tehničke karakteristike i konstrukcijska rešenja proizvođača; **prodaja**, tj. ustupanje drugom licu za određenu novčanu naknadu predmeta koji predstavljaju objekat radnje krivičnog dela; **nabavljanje**, tj. kupovina i drugi načini sticanja predmeta koji predstavljaju objekat radnje krivičnog dela; **razmena**, tj. ustupanje drugom licu predmeta koji predstavljaju objekat radnje krivičnog dela za druge predmete, određena dobra ili usluge; i **držanje**, tj. uspostavljanje neposredne ili posredne faktičke vlasti nad predmetima koji predstavljaju objekat radnje krivičnog dela.

² U više svojih radova prof. Zoran Stojanović i Prof. Nataša Delić navode da bi pod izradom predmeta koji predstavljaju objekat radnje predmetnog krivičnog dela trebalo podvesti svaku delatnost za njihovu proizvodnju. Uslov je da taj predmet bude upravo rezultat izrade, tj. da ranije nije postojao inače bi se radilo o prepravljavanju.

Drugi načini sticanja predmeta koji predstavljaju objekat radnje krivičnog dela mogu biti raznovrsni – npr. dobijanje na poklon, zaduživanje na ratištu od strane vojnih obveznika ili dobrovoljaca ili "primanje oružja kao garancije ili obezbeđenja za isplatu duga".³

Objekat radnje izvršenja je vatreno oružje, konvertibilno ili onesposobljeno oružje, njegovi delovi, municija, eksplozivne materije i minsko-eksplozivna sredstva čija je nabavka, razmena, nošenje ili držanje dozvoljena pod određenim uslovima, odn. uz odgovarajuću odluku nadležnog organa.

Oružjem se ne smatraju uređaji za humano lišavanje životinja života, alati i imitacija oružja koje ne koristi municiju sa barutnim punjenjem. Isto tako, prema postojećoj sudskoj praksi – objekat radnje izvršenja **nije pancir košulja koja se nalazi u slobodnoj prodaji**.⁴

Vatreno oružje se može razvrstati prema različitim kriterijumima. Najčešće: mitraljez, puškomitraljez, automatska puška, automat, pištolj, revolver, puška sa olučenim cevima, sa glatkim cevima, kombinovana puška, kao i puške, pištolji i revolveri sa ivičnim paljenjem. Može se podeliti na kratko i dugo, automatsko, poluautomatsko i repetirajuće, jednometno i dvometno, a tu su i ručno izrađeni pištolj-penkalo kao i svaka druga naprava koja izbacuje metak, zrno ili drugi projektil, pištolj-olovka, ručno pravljeni pištolj za ispaljivanje lovačkih patrona.

Pojmom "minsko-eksplozivna sredstva" zamenjen je pojam "rasprskavajuće oružje" iz ranije važećeg Zakona o oružju i municiji. Od eksplozivnih materija najčešće su u pitanju petarde, crveni barut, fleš šok smeše i šibične smeše kojom se pune baterije. U tom smislu **Vrhovni sud Srbije stoji na stanovištu da "petarde" predstavljaju eksplozivne materije** (presuda Kž – 1388/97 od 19. 11. 1998. godine), pri čemu prilikom ocenjivanja da li se radi o "većoj količini" kao kvalifikatornoj okolnosti nije relevantan samo broj komada petardi, već i njihove karakteristike kao što su vrsta punjenja, jačina energije koja se oslobađa prilikom aktiviranja, kao i to da se pe-

³ (Iz presude Okružnog suda u Beogradu Kž – 1596/98 od 7. 10. 1998. godine, I. Simić - "Zbirka sudskih odluka iz krivičnopravne materije", treća knjiga, Beograd, 2000, 193).

⁴ (Iz presude Okružnog suda u Beogradu Kž – 485/93 - "Sudska praksa, Beograd", 1995/9, 21).

tarde aktiviraju pojedinačno kada je isključeno njihovo međusobno aktiviranje.

Funkcionalno neispravno vatreno oružje ne spada u konvertibilno oružje, od koga je kao pojam različito.

Prvi teži oblik krivičnog dela iz stava 3. člana 348. Krivičnog zakonika postoji ako je **predmet dela iz stava 1. i 2. veća količina oružja, municije ili sredstava**.

Ova kvalifikatorna okolnost (količina oružja i sredstava koji su objekat krivičnog dela) predstavlja pravno pitanje. Imajući to u vidu, sasvim je jasno da je nemoguće unapred odrediti koliko oružja i municije predstavlja kriterijum za postojanje ove kvalifikatorne okolnosti.

U sudskoj praksi je veću količinu municije predstavljalo 400 metaka za revolver – presuda Okružnog suda u Beogradu Kž. 3001/91 od 20. 12. 1991. godine – *po nalaženju drugostepenog suda 400 metaka za revolver kalibra .38 Specijal, koje je okrivljeni nabavio neovlašćeno i od te količine 100 metaka neovlašćeno prodao predstavlja veću količinu municije*. Takođe, po presudi Vrhovnog suda Srbije Kž. 774/95 od 29. 2. 1996. godine – *posedovanje 3000 komada metaka različitog kalibra za pištolje nesumnjivo predstavlja veću količinu municije*.

Međutim, Vrhovni sud Srbije u presudi Kž. 1550/95 od 15. 2. 1996. godine, nalazi da *420 metaka raznog kalibra od čega je 114 manevarske municije ne predstavlja veću količinu municije*. Izneto potvrđuje da se radi o kvalifikatornoj okolnosti koju procenjuje sud u svakom konkretnom slučaju.

Drugi teži oblik ovog krivičnog dela postoji, ako su predmet dela iz stava 1. i 2. oružja ili druga sredstva velike razorne moći.

Za razliku od prve kvalifikatorne okolnosti, procenu da li oružje ili druga sredstva imaju veliku razornu moć radi podvođenja pod kriterijum ove kvalifikacije – daje veštak balističke struke.

Veliku razornu moć npr. ima 500 gr plastičnog eksploziva PEP 500 sa detonatorskom kapislom ili plastični eksploziv PENTRIT (Presuda Apelacionog suda u Beogradu Kž1 Po1 25/13 od 24. 1. 2014. godine).

U sudskoj praksi bez izuzetka bomba predstavlja rasprskavajuće oružje velike razorne moći, bez obzira na to

da li eksplozivno sredstvo koje se nalazi u njoj rasprskava telo bombe i kuglice (ručna bomba M-75) ili parčad tela bombe (ručna bomba M-52 PZ).

O trećem težem obliku je reč ako se **krivično delo vrši protivno pravilima međunarodnog prava**. S obzirom na to da se radi o pravnom pitanju, i ovu kvalifikatornu okolnost ocenjuje sud u svakom konkretnom slučaju. Ostaje da se vidi na koji način će sudska praksa tumačiti ovu kvalifikatornu okolnost.

Jasno je da sve kvalifikatorne okolnosti moraju biti obuhvaćene umišljajem učinioca. Kao jedan od dva najteža oblika predmetnog krivičnog dela Krivični zakonik predviđa da to delo čini onaj ko **neovlašćeno nosi vatreno oružje, njegove delove, municiju ili eksplozivne materije**.

Iz zakonske definicije proizilaze **dva moguća pojavna modaliteta**:

Prvi – kada se predmeti koji predstavljaju objekat radnje krivičnog dela iz stava 1. i 2. člana 348. drže i nose bez potrebnog ovlašćenja, za šta je zaprećena kazna od dve do dvanaest godina zatvora (stav 4) i

Drugi – kada se predmeti koji predstavljaju objekat radnje krivičnog dela iz stava 1. člana 348. drže, tj. poseduju uz potrebno ovlašćenje, ali se neovlašćeno nose, a za šta je zaprećena kazna od šest meseci do pet godina zatvora (stav 5).

Jasno je da je zakonodavac predvideo nedozvoljeno nošenje oružja kao poseban oblik krivičnog dela zbog veće društvene opasnosti koju predstavlja nošenje u odnosu na držanje oružja.

Sledom opšte, životne i krivičnopravne logike u sudskoj praksi je prihvaćeno da se pod "nošenjem" podrazumeva svaka prostorna dislokacija učinioca na svaki mogući način pri kojoj on kod sebe (na telu, u odeći, prevoznom sredstvu, svakoj vrsti bagaža i sl.) neovlašćeno nosi oružje ili drugi predmet koji predstavlja objekat radnje krivičnog dela, bez obzira na to da li je on sam ili neko drugo lice njegov vlasnik.

Slična praksa ustanovljena je i u drugim presudama nadležnih sudova u Srbiji. Otuda, ovo krivično delo postoji i kada okrivljeni nosi nađeno oružje ili kada nosi oružje za koje urednu dokumentaciju ima bilo koje treće lice, ali i u svakom slučaju kada je okrivljeni neovlašćeno držao i nosio rasprskavajuće oružje čije držanje nije dozvoljeno

građanima. Na drugoj strani, u postupanju okrivljenog, koji je iz kuće u kojoj je stalno držao pištolj zaključan u jednom sandučetu, odvojen od metaka radi zaštite ličnih dobara i imovine, isti izvadio, izneo u dvorište i pucao u vis ispred svoje kapije, ne želeći da napusti mesto gde je stajao – nisu sadržani bitni elementi predmetnog krivičnog dela: okrivljeni sa iznetim pištoljem nije napustio adresu i na koju glasi oružni list. Nasuprot tome, prenošenje oružja iz stana u stan u okviru istog građevinskog objekta predstavlja nošenje oružja (**presuda Apelacionog suda u Kragujevcu Kž1 1935/13 od 14. 5. 2013. godine**).

Nepodeljeno je mišljenje u sudskoj praksi da metak zatečen u cevi oružja koje je neovlašćeno nošeno predstavlja otežavajuću okolnost prilikom odmeravanja kazne.

Spornom se u delu sudske prakse smatrala situacija pronalaska oružja u prevoznom sredstvu izvršioca, tj. da li se radi o držanju ili nošenju u smislu člana 348. Krivičnog zakonika. Vrhovni kasacioni sud je **na sednici Krivičnog odeljenja od 15. 4. 2014. godine** zauzeo stav da se to smatra nošenjem oružja.

Jasno je, dakle, da je za postojanje prvog modaliteta potrebno da lice neovlašćeno nosi oružje, tj. bez dozvole za nošenje predviđene Zakonom o oružju i municiji, odnosno da posedovanje oružnog lista ili odobrenja za njegovu nabavku ili držanje tog oružja ne isključuje postojanje njegovih obeležja. Ta okolnost može biti od značaja samo za odluku o kazni, što je bio slučaj do donošenja izmena Krivičnog zakonika od 2017. godine. Od tada, zakonodavac pravi jasnu razliku u pogledu učinioca koji ima odobrenje za držanje vatrenog oružja, ali ne i za njegovo nošenje – član 348. stav 5. KZ, od učinioca koji nosi vatreno oružje za koje nema odobrenje za držanje – član 348. stav 4. KZ. Usled navedenih izmena KZ-a predmetne okolnosti nisu od značaja za odluku o kazni, već za pravnu ocenu krivičnog dela.

Na drugoj strani, sudska praksa poznaje i produženo krivično delo iz člana 348. stav 4. Krivičnog zakonika (npr. u situaciji kada je prilikom izvršenja sva tri krivična dela izvršilac koristio isti pištolj – **Presuda Apelacionog suda u Novom Sadu Kž.1 4199/11 od 22. 12. 2011. godine**).

S tim u vezi, ako učinilac nakon neovlašćenog držanja oružja u određenom periodu potom isto neovlašćeno nosi, radiće se o prividnom idealnom sticaju između dela iz stavova 1. ili 2. i stava 4. člana 348. Krivičnog zakonika. Konačno,

“da bi se nešto moglo nositi, ono se mora prethodno držati” (presuda Apelacionog suda u Novom Sadu, Kž1 - 226/11 od 25. 4. 2012. godine).

U svakom slučaju, neovlašćeno nošenje oružja mora trajati određeno vreme zbog čega je u sudskoj praksi prihvaćen zahtev da se utvrdi njegov početak, mesta nošenja, postojanje svesti i volje učinioca da ostvari vlast nad oružjem (**iz rešenja Apelacionog suda u Nišu Kž1 - 1828/12 od 5. 3. 2013. godine**). Pri tome, dužina trajanja ovog perioda nije od značaja za postojanje krivičnog dela, jer je delo svršeno samim preduzimanjem te radnje a u kojoj je sadržana i posledica – apstraktno ugrožavanje javnog reda i mira, odn. javne bezbednosti, i traje koliko i sama radnja.

U mnoštvu faktičkih raznolikosti u pojedinim krivičnopravnim situacijama, Vrhovni kasacioni sud (**presuda Kzz 909/2015 od 22. 10. 2015. godine**) zaključuje da je okrivljeni izvršio krivično delo nedozvoljeno nošenje oružja i eksplozivnih materija kada je neovlašćeno nosio trenutno neispravan pištolj, jer isti, bez obzira na to, ima svojstvo oružja budući se radi o nedostatku manjeg obima, koji u bitnom ne utiče na njegovu funkcionalnu ispravnost, pa se lako može dovesti u stanje da se iz njega ispali metak.

Prema stavu Apelacionog suda u Kragujevcu (**Rešenje Kž.1 - 1443/2016 od 27. 10. 2016. godine**) – ukoliko je u optužnom aktu navedeno da je okrivljeni preduzete radnje učinio "bez odobrenja nadležnog organa", tada nije nužno da je radnju ovog krivičnog dela (izrada, prodaja, razmena, nošenje...) izvršio "neovlašćeno". Naime, takav opis protivpravnih radnji okrivljenog u sebi podrazumeva i "neovlašćenost".

Naznačenom presudom nadležnog Osnovnog suda okrivljeni je – na osnovu člana 423. tačka 1. Zakonika o krivičnom postupku – oslobođen od optužbe da je izvršio krivično delo nedozvoljeno nošenje oružja iz člana 348. stav 4. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika.

Apelacioni sud u Kragujevcu nalazi da je žalba Osnovnog javnog tužioca osnovana. Naime, zastupnik javne tužbe

je u optužnici izneo jasan činjenični opis protivpravnih radnji izvršenja dela koje se okrivljenom stavlja na teret (naznačeno je vreme i mesto izvršenja, okolnost da je okrivljeni zatečen da nosi jedan pištolj koji je nabavio i nosio bez odobrenja nadležnog državnog organa) pa je neprihvatljiv stav prvostepenog suda da u tom činjeničnom opisu nedostaje "protivpravnost, određenost u zakonu, vinost i ponašanje, tj. radnja koja prouzrokuje određenu posledicu".

Dakle, ovakav činjenični opis u optužnom aktu – da je predmetni pištolj sa pripadajućim okvirom i 15 metaka za koje se tereti okrivljeni on nabavio i nosio "bez odobrenja nadležnog organa" - sam po sebi precizno opisuje da je u pitanju "neovlašćena" radnja.

Odsustvo izraza "neovlašćeno" – iako predstavlja bitan element krivičnog dela iz člana 348. Krivičnog zakonika – u konkretnom slučaju je od strane prvostepenog suda pogrešno uzet kao nedostatak u smislu nedostatka "protivpravnosti" a potom pogrešno doveden u vezu sa odredbom iz člana 14. stav 1. Krivičnog zakonika.

Razlozi koje je prvostepeni sud izneo u pobijanoj presudi (da delo koje se okrivljenom stavlja na teret prema datom činjeničnom opisu nije krivično delo jer nedostaje bitan element "neovlašćeno"), po oceni drugostepenog suda nisu jasni i međusobno su kontradiktorni, iz kojih razloga se pravilnost i zakonitost pobijane presude ne može ispitati. Otuda je njeno ukidanje bilo nužno.

Saglasno odredbi iz člana 423. tačka 1. Zakonika o krivičnom postupku, u ovom slučaju sud je doneo presudu kojom se optuženi oslobađa od optužbe jer delo za koje je optužen po zakonu nije krivično delo. To nije slučaj jer nedostatak pojma "neovlašćeno" u činjeničnom opisu kao posebnog elementa krivičnog dela, uz jasan i precizan opis protivpravnih radnji izvršenja, ne može se podvesti pod pravni standard da "nije po zakonu krivično delo", kako je to učinio prvostepeni sud.

Isti sud u presudi **Kž. 877/2019 od 5. 12. 2019. godine** konstatuje da je radnja krivičnog dela nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija preduzeta neovlašćenim nošenjem vatrenog oružja za vreme učestvovanja u lovu.

Naime, presudom prvostepenog suda okrivljeni je oglašen krivim za izvršenje krivičnog dela nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 4. Krivičnog zakonika. U žalbi branioca okrivljenog neosnovano se ukazuje da je nejasno zašto se u izreci pobijane presude navodi da je on učestvovao u lovu uz navođenje broja lovne dozvole koju je posedovao budući da je oglašen krivim za navedeno krivično delo (čija radnja izvršenja je neovlašćeno nošenje vatrenog oružja, a ne radnja izvršenja krivičnog dela nezakonit lov iz člana 276. Krivičnog zakonika).

Međutim, unošenjem u izreku pobijane presude da je okrivljeni bez odobrenja nadležnih državnih organa vatreno oružje – lovačku pušku, neovlašćeno nosio dok je učestvovao u lovu a po naznačenoj dozvoli za lov, prvostepeni sud njenu izreku nije učinio nerazumljivom s obzirom na to da navedene činjenice ne čine obeležja krivičnog dela za koje je okrivljeni oglašen krivim pa njihovo navođenje i nije bilo neophodno.

Isto tako, kod neovlašćenog nošenja vatrenog oružja nije od značaja za postojanje krivičnog dela činjenica da je oružje bilo rasklopljeno. Otuda su – pri činjenici da je okrivljeni kritičnom prilikom sa sobom nosio lovačku pušku koja je bila rasklopljena i koja je kao takva kod njega pronađena dok je bio u vozu – ostvarena sva zakonska obeležja predmetnog krivičnog dela za koje je oglašen krivim pobijanom prvostepenom presudom, jer je predmetnu pušku neovlašćeno nosio, i to bez odobrenja nadležnog organa (**iz presude Apelacionog suda u Kragujevcu, Kž.1 - 423/2017 od 9. 5. 2017. godine**).

Sudska odluka kojom je okrivljeni oglašen krivim za krivično delo nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija mora sadržati pun i precizan naziv predmetnog dela. S tim u vezi, Apelacioni sud u Kragujevcu (**rešenje Kž 492/2018 od 21. 8. 2018. godine**) nalazi su nejasni razlozi prvostepenog suda u delu koji se odnosi na krivično delo iz člana 348. stav 1. Krivičnog zakonika koje je okrivljenima stavljeno na teret. Ovo delo nalazi se u grupi krivičnih dela protiv javnog reda i mira pod nazivom "Neovlašćena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija". Kako je to njegov pun naziv, to su nejasni razlozi prvostepenog suda kada je pobijanim rešenjem potvr-

dio predmetnu optužnicu za krivično delo "Neovlašćeno nošenje oružja" iz član 348. stav 4. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika, odn. za delo koje kao takvo nije propisano u Krivičnom zakoniku. U pogledu navedenog treba imati u vidu i stav krivičnog odeljenja Okružnog suda u Beogradu iz 1992. godine, koji glasi: ako se način izvršenja dela sastoji od više radnji, u nazivu dela treba navesti samo one radnje za koje je okrivljeni optužen, odnosno, oglašen krivim. U prilog ovom stavu je i citat iz sledeće literature Aktuelna sudska praksa: B. Blagojević.

Presudom Višeg suda u Čačku **K. br. 43/2013 od 19. 11. 2013.** okrivljeni je oglašen krivim za krivično delo krađa oružja i dela borbenog sredstva iz člana 414. stav 1. Krivičnog zakonika (za koje mu je utvrđena kazna zatvora u trajanju od šest meseci) i za krivično delo nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 4. u vezi sa stavom 1. istog zakonika (za koje mu je utvrđena kazna zatvora u trajanju od šest meseci). Osuđen je na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od devet meseci, u koju mu je uračunato i vreme provedeno u pritvoru. Istom presudom oglašen je krivim i drugi okrivljeni zbog krivičnog dela prikriivanje iz člana 221. stav 2. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika za koje mu je izrečena kazna – rad u javnom interesu u dužini od 160 časova.

Prema okrivljenima je izrečena i mera bezbednosti oduzimanja predmeta krivičnog dela, bliže navedenih u izreci prvostepene presude.

Za izvršenje krivičnih dela iz člana 348. Krivičnog zakonika na subjektivnom planu neophodan je umišljaj, koji se mora odnositi na sva obeležja njegovog bića a posebno mora obuhvatiti i svest o tome da se radnja izvršenja, tj. postupanja koja je predstavljaju, neovlašćeno preduzimaju kao i svest o svojstvu objekta radnje, odn. svest o tome da su u pitanju oružje, municija ili eksplozivne materije. Otuda, često načini na koje okrivljeni sakrivaju oružje nedvosmisleno ukazuju na svest o nezakonitosti njihovog posedovanja ali nesumnjivo predstavljaju i izraz želje da ih poseduju te ukazuju da je krivično delo izvršeno sa direktnim umišljajem (**npr. presuda Apelacionog suda u Beogradu, Kž.1 Po1 18/2016 od 27. 9. 2016. godine**).

Isto tako, vrlo često okrivljeni u svojim odbranama iznose da su oružje nabavljali, držali pa i nosili jer su "strastveni kolekcionari i ljubitelji", iako je to potpuno irelevantno jer motiv nema uticaja na postojanje krivičnog dela. U tom smislu, okrivljeni je izvršio krivično delo sa umišljajem i ne može se prihvatiti njegova odbrana da je kolekcionar različitih komada municije koje nije upotrebjavao jer i nema oružje.

Na drugoj strani, a u skladu sa navedenim, nema krivičnog dela npr. u slučaju kada okrivljeni ima oružni list za pištolj, a njegova vanbračna supruga isti iznese iz zajedničkog stana i stavi u prtljažnik kola u torbu sa zajedničkim stvarima – kod takvog postupanja bilo je isključeno postojanje umišljaja za neovlašćeno nošenje predmetnog pištolja.

Tako je u konkretnom slučaju (**presude Apelacionog suda u Kragujevcu, Kž.1-726/13 od 22. 4. 2013. godine**)⁵ okrivljeni, od Subotice do Kraljeva, upravljao navedenim vozilom u čijem prtljažniku je prenosio bliže opisano vatreno oružje i municiju, što u svojoj odbrani nije negirao. Suvozač je bio drugookrivljeni. U takvoj situaciji, radnja nošenja vatrenog oružja i municije je iscrpljena u radnjama prvookrivljenog, jer da bi se moglo govoriti o eventualnom saglašavanju drugookrivljenog sa radnjom izvršenja koju je preduzeo prvookrivljeni, javna tužba je morala dokazati postojanje njegove svesti o tome da ovaj prenosi oružje i njegove volje da činjenjem u tome učestvuje.

U drugom slučaju, po prethodnom dogovoru okrivljeni je svojim putničkim vozilom do kuće prvookrivljenog prevezio, a zatim i prenosio vatreno oružje, municiju, rasprskavajuće oružje i sredstava velike razorne moći. Međutim, preduzeto postupanje ne može se smatrati radnjom neovlašćenog nošenja u smislu člana 348. stav 4. Krivičnog zakonika jer navedene pojedinačne radnje predstavljaju samo kontinuirane faze neovlašćenog nabavljanja oružja radi sticanja konačne vlasti nad njim od strane trećeg lica. Zbog toga su te radnje i bile obuhvaćene njegovim umišljajem u skladu sa sadržinom postignutog dogovora da se neovlašćeno nabavi oružje i u

⁵ Prilikom razmatranja sudskih odluka treba imati u vidu odredbe Zakona koje su bile na pravnoj snazi u vreme donošenja.

tom smislu preveze i prenese do kuće prvookrivljenog te da se tu i drži, a ne da se nosi (**iz presude Vrhovnog kasacionog suda Kzz 83/11 od 7. 12. 2011. godine**).

4.2. Kažnjive i nekažnjive radnje u pogledu nabavljanja, držanja i nošenja oružja, municije i eksplozivnih materija na osnovu odredaba ZOOM-a

Korisno je analizom ZOOM-a razvrstati oružje i vatreno oružje, kao i radnje fizičkih lica, na osnovu kriterijuma kažnjivosti za krivično delo nedozvoljene proizvodnje, držanja, nošenja i prometa oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. KZ. Već je rečeno da je odredba člana 348. KZ blanketna, da se oslanja na ZOOM, pa je analiza ovog zakona opravdana.

Dolazimo do toga da nije kažnjivo:

1. nabavljanje ni držanje hladnog oružja, gasnih sprejeva, elektrošokera, kao ni vazdušnog oružja ni oružja sa tetivom (za vazdušno i sa tetivom s obzirom i na tehničke karakteristike koje zakon propisuje).
2. nabavljanje ni držanje municije istog kalibra kao i vatreno oružje za koje se poseduje oružni list, zato što je članom 20. Zakona određeno da vlasnici oružja B i C kategorije mogu nabavljati municiju na osnovu izdate isprave o oružju. Zakon ne propisuje ograničenje broja nabavljene municije niti broja municije koja se može držati, posebno ako je vlasnik oružja nabavljao municiju kalibra kao i oružje koje poseduje, za koje poseduje oružni list, više godina a nije je utrošio.
3. nabavljanje onesposobljenog vatrenog oružja, starog oružja i njegovih modernih kopija koje ne koriste metak sa centralnim ili ivičnim paljenjem vazdušnog i oružja sa tetivom (za vazdušno i sa tetivom prema tehničkim karakteristikama određenim zakonom), jer Zakon propisuje članom 5. da se mogu slobodno nabavljati.
4. nošenje vatrenog oružja od strane vlasnika oružja koji ima izdatu ispravu za to oružje (oružni list) ako ga prenosi za sopstvene potrebe i ukoliko je spakovano u odgovarajuću ambalažu koja onemogućava njegovu trenutnu upotrebu i ispražnjeno od municije jer je članom 33. ZOOM to dozvoljeno.

- nabavljanje oružja kada je u sticaju sa drugim krivičnim delom (krađa, teška krađa, razbojništvo). U tom smislu je i danas prihvatljivo pravno shvatanje krivičnog odeljenja Vrhovnog suda Srbije utvrđeno na sednici od 19. 05. 1997. godine: kada učinilac krađom dođe do vatrenog oružja pa posle izvesnog vremena to oružje od njega bude oduzeto zbog neovlašćenog držanja, postoji sticaj krivičnog dela krađe i krivičnog dela nedozvoljenog držanja vatrenog oružja.

Sa druge strane jeste kažnjivo:

- nabavljanje držanje i nošenje municije čije nabavljanje je uopšte zabranjeno članom 6. Zakona, kao i municije različitog kalibra od oružja za koje vlasnik poseduje oružni list (za razliku od prethodne tačke 2).
- držanje oružja pobrojanog u prethodnoj tački 3, jer zakon propisuje članom 5. da se to oružje može slobodno nabavljati, ali da se može držati samo uz prijavu nadležnom organu. Ukoliko ga je učinilac posle nekažnjive nabavke držao, a da to nije prijavio nadležnom organu, čini krivično delo.
- nabavljanje, držanje i nošenje svakog vatrenog oružja (kratkog, dugog, poluautomatskog, repetirajućeg, jednometnog, dvometnog... (iz kategorije B) bez isprave nadležnog organa.
- nabavljanje i držanje minsko-eksplozivnih sredstava, automatskog dugog i kratkog oružja, oružja skrivenog u drugim predmetima, vatrenog oružja skrivenog u drugim predmetima (kategorija A) za koje se ne može dobiti isprava nadležnog organa.

Prisutna je jezička nepreciznost u presudama sudova zato što se prekoračuje jezičko određenje u članu 348. KZ a ne koristi terminologija iz ZOOM-a. Ukoliko učinilac odgovara za radnju držanja vatrenog oružja ispravno je navesti da je oružje držano bez isprave nadležnog organa ili da je držao vatreno oružje za koje ne poseduje oružni list. Pogrešno je navesti „bez dozvole“ ili „za koje nema dozvolu“ jer se za držanje vatrenog oružja dozvola i ne izdaje. Imalac oružja poseduje samo oružni list koji je isprava nadležnog organa.

Kada je u pitanju radnja nošenja vatrenog oružja ispravno je navesti „bez dozvole nadležnog organa“. Za nošenje vatrenog oružja se na osnovu rešenja direktora policije izdaje dozvola nadležnog organa koja važi uz oružni list koji imalac već poseduje. Delo nošenja bez dozvole nadležnog organa čini i onaj ko za oružje ne poseduje oružni list, izuzev kada su ispunjeni uslovi propisani članom 33. ZOOM.

4.3. Krivično delo izrađivanje i nabavljanje oružja i sredstava namenjenih za izvršenje krivičnog dela

Vatreno oružje, njegovi delovi, municija, eksplozivne materije ili minsko-eksplozivna sredstva nisu predmeti samo krivičnog dela iz člana 348. KZ; niti su radnje izrađivanja, prepravke, prodaje, nabavljanja ili razmene, radnje izvršenja samo navedenog krivičnog dela ukoliko i zanemarimo, zbog njihove specifičnosti, krivična dela koja su svrstana u glavu krivičnih dela protiv Vojske R. Srbije (pre svega krivična dela iz članova 411, 412, 413. i 414. KZ). Skraćena analiza ovih krivičnih dela daje potpuniju sliku obima krivičnogpravnog zahvata i kažnjivosti, u pogledu vatrenog oružja, kao i o međusobnom odnosu tih krivičnih dela. U prvom redu to se odnosi na **krivično delo izrađivanje i nabavljanje oružja i sredstava namenjenih za izvršenje krivičnih dela iz člana 347. KZ.**

Radnja ovog krivičnog dela, „izrađuje i nabavlja“, identična je radnjama krivičnog dela iz člana 348. KZ, pa krivična dela u ovom delu u potpunosti koincidiraju. Radnja dela, „drugome omogućava da dođe do oružja“, nije radnja dela iz člana 348. KZ, ali se može preklapati sa radnjama „prodaje ili vrši razmenu“ koje jesu radnje krivičnog dela iz člana 348. KZ. Međutim, radnja dela iz člana 347. KZ šire je postavljena, pa može obuhvatiti i radnje koje nisu izričito pobrojane u članu 348. KZ (primera radi „posreduje“).

Predmeti dela iz člana 347. KZ su oružje, municija, eksplozivne materije ili minsko-eksplozivna sredstva i potpuno su u ovom delu identična u oba dela. Razlika je u tome što se predmeti dela iz člana 347. KZ označavaju kao oružje, a u članu 348. KZ kao vatreno oružje. Zna-

čaj ove razlike nije od odlučujućeg značaja, što se jasno zaključuje iz definicija oružja i vatrenog oružja datih u Zakonu o oružju i municiji. Krivično delo iz člana 347. KZ kao predmete dela označava i „sredstva za njihovo pravljenje“ (oružja, municije, eksplozivnih sredstava i minsko-eksplozivnih sredstava), pa će postojati istovetnost ovog predmeta dela, što će u praksi i najčešće biti slučaj, ukoliko su ta sredstva istovremeno i „delovi“ vatrenog oružja i dr. iz člana 348. KZ. Dakle, ako se kao „sredstva za njihovo pravljenje“ koriste delovi vatrenog oružja.

Stoga je očigledan visok stepen preklapanja dela iz člana 347. KZ sa delom iz člana 348. KZ. Nadgradnja dela iz člana 347. KZ je zahtev odredbe da su sredstva namenjena izvršenju kog drugog krivičnog dela. Upravo to može biti razlog što se krivično delo iz člana 347. KZ retko javlja u praksi sudova. Pošto je identična kazna za delo iz člana 348. stav 1. KZ i delo iz člana 347. KZ, linija manjeg otpora može biti stanovište da je kod istih zaprečenih kazni dovoljno dokazati da je učinilac nabavio vatreno oružje, a odustati od dokazivanja namene, odnosno, svrhe i cilja nabavljanja. Ukoliko bi prethodni stav bio osnov optuženja i presuđenja, nesumnjivo je manjkav, budući da smo odustali od potpune zaštite prava oštećenog, ako je oružje nabavljano kako bi se oštećeni lišio života. Takođe i zbog činjenice da krivično delo iz člana 347. KZ sadrži veću količinu kriminalne delatnosti, što bi za sobom povlačilo i strožu kaznu.

Krivično delo iz člana 347. KZ kažnjava pripremne radnje, posmatrano iz aspekta cilja krivičnog dela. Oružje, eksplozivne materije i minsko-eksplozivna sredstva se ciljano nabavljaju, pa je njihovo nabavljanje samo prolazna faza u izvršenju drugog dela, koje je i krajnji cilj izvršioca. Zato ovo delo može postojati samo do izvršenja tog drugog dela. Ukoliko su sredstva krivičnog dela iz člana 347. KZ i upotrebljena radi izvršenja krivičnog dela ubistvo u pokušaju ili razbojništva, sudska praksa je na stanovištu da će postojati realni sticaj izvršenog krivičnog dela i krivičnog dela iz člana 348. KZ, a ne krivičnog dela iz člana 347. KZ. Ovo krivično delo će postojati kao samostalno, ako je učinilac drugome omogućio da dođe do sredstava radi izvršenja krivičnog dela. Prvi učinilac bi bio krivično odgovoran za delo iz člana 347. KZ, a drugi za delo koje je izvršio i delo iz člana 348. KZ, u realnom sticaju.

Međutim, čini se da je zakonodavac kod krivičnog dela iz člana 347. KZ neopravdano izostavio **radnju držanja oružja**. Prvo zbog toga što radnja nabavljanja, koja jeste obeležje dela, prethodi radnji držanja, odnosno, zbog čvrste povezanosti radnji nabavljanja i držanja. Drugo, zato što je teže dokazivanje radnje nabavljanja (vreme, način i mesto) od radnje držanja, pa je moguće da je upravo to razlog retkog optuživanja za ovo krivično delo.

4.4. Krivično delo teško ubistvo iz člana 114. stav 2. KZ

Pažnju zaslužuje i krivično delo teško ubistvo iz člana 114. stav 2. KZ. O mogućim preklapanjima sa delom iz člana 348. KZ može se govoriti samo u delu odredbe koji glasi „ko nabavlja ili osposobljava sredstva za izvršenje krivičnog dela iz stava 1. ove odredbe“. Najveći broj krivičnih dela teškog ubistva iz stava 1. odredbe vrši se vatrenim oružjem. Ukoliko su to oružje ili minsko-eksplozivna sredstva, onda je odredba u ovom delu nepotrebna, jer su ta sredstva i krivičnopravne radnje obuhvaćene odredbom člana 347. KZ. Odredbom člana 347. KZ kažnjivo je nabavljanje tih sredstava radi izvršenja bilo kog krivičnog dela, pa samim tim i dela iz člana 114. stav 1. KZ. Za odnos ovog oblika krivičnog dela iz člana 114. KZ i krivičnog dela iz člana 348. KZ važi isto što i za odnos dela iz člana 347. KZ i člana 348. KZ, odnosno, da će posle izvršenja dela teškog ubistva ili njegovog pokušaja, prema sudskoj praksi, postojati realni sticaj krivičnih dela teškog ubistva i dela iz člana 348. KZ, a ne teškog ubistva i dela iz člana 114. stav 2. KZ. Međutim, krivično delo iz člana 114. stav 2. KZ se primenjuje od 1. 12. 2019. godine, tako da nema sudske prakse zasnovane na primeni ove odredbe.

Treba napomenuti da krivična dela iz članova 347, 348. i člana 114. stav 2. KZ međusobno stoje u prividnom sticaju, jer je u zakonskim obeležjima svih ovih odredbi sadržano oružje, municija, eksplozivne materije i minsko-eksplozivna sredstva, dok je odredbama člana 347. i člana 114. stav 2. KZ navedenim predmetima dodata i namera učinioca – „ko radi izvršenja krivičnog dela“ odnosno „ko nabavlja odnosno osposobljava sredstva za izvršenje krivičnog dela“.

Zaprećene kazne ne prate težinu ovih krivičnih dela. Prvo, zato što je kriminalna namera izvršioca "teži" oblik krivičnog dela nego kada je nema. Manje je društveno opasno kada učinilac oružje za koje nema ovlašćenje drži iz kolekcionarskih razloga (što jeste kažnjivo), nego kada ga drži da bi njime izvršio teško ubistvo. Zaprećene zatvorske kazne su gotovo iste. Drugo, izvršilac koji nabavlja eksplozivne materije ili minsko-eksplozivna sredstva radi izvršenja bilo kog krivičnog dela ili krivičnog dela teško ubistvo može biti osuđen na maksimalnu kaznu od 5 godina zatvora. Ukoliko drži navedeno oružje bez ove namere, maksimalna kazna je 8 godina. Za krivično delo iz člana 348. stav 3. KZ maksimalna kazna je 12 godina, a za iste predmete krivičnih dela iz člana 347. i člana 114. stav 2. KZ ostaje 5 godina. Ukoliko se okrivljeni kod koga su pronađene npr. eksplozivne materije brani da ih je nabavio radi izvršenja krivičnog dela, ulazi u zonu blažeg kažnjavanja.

Nedoslednost zakonodavca je prisutna i u delu propisivanja obaveznog oduzimanja predmeta izvršenja krivičnog dela iz člana 348. KZ, dok za krivična dela iz člana 347. i člana 114. stav 2. KZ to nije propisano. Bez obzira na to što za sva tri dela postoji drugi osnov za oduzimanje predmeta, reč je o nedoslednosti zakonodavca. Dalje, za član 348. stavovi 1 i 2. KZ propisana je i novčana kazna kao sporedna kazna, dok za član 348. stavovi 3 i 4. KZ, kao kvalifikovani stavovi i stav 5. nije propisana novčana kazna, što je slučaj i sa krivičnim delima iz člana 347. KZ i člana 114. stav 2. KZ.

Dodatni propust zakonodavca je što u članu 348. stav 1. KZ navodi minsko-eksplozivna sredstva, a to su sve vrste bombi, mina, granata... shodno članu 3. tačka 26. ZOOM, a eksplozivne materije i minsko-eksplozivna sredstva spadaju u oružje „A“ kategorije i predstavljaju oružje čije držanje, nabavljanje ili nošenje građanima nije dozvoljeno. Dakle, držanje nije dozvoljeno, pa zato eksplozivne materije i minsko-eksplozivna sredstva mogu biti predmet izvršenja krivičnog dela iz stava 2, a nikako iz stava 1. člana 348. KZ. Navedeno proizilazi iz odredbi članova 13, 14, i 15. ZOOM, koji određuju uslove za nabavljanje, držanje i nošenje oružja samo za kategorije „B“, „C“ i „D“, zbog čega nije moguće ni dobiti dozvolu za nabavljanje, držanje i nošenje oružja „A“ kategorije. Članom 40. ZOOM je predviđeno da samo pravna lica mogu nabavljati i držati oružje „A“ kategorije i to u skladu sa delatnošću koju obavljaju. Iz kog razloga navedene vrste oružja ne mogu biti predmet izvršenja krivičnog dela iz člana 348. stav 1. KZ, već isključivo stava 2 člana 348. KZ, te im i nije mesto u stavu 1. istog člana.

U pogledu eksplozivnih materija kao predmeta izvršenja krivičnih dela iz člana 348. KZ, treba se osvrnuti i na Zakon o eksplozivnim materijama, zapaljivim tečnostima i gasovima, donetim u cilju zaštite života i zdravlja ljudi, materijalnih dobara i čovekove sredine. Zakon uređuje proizvodnju, promet i prevoz eksplozivnih materija, zapaljivih tečnosti i gasova, kategorizuje vrste eksplozivnih materija, kao i zapaljivih tečnosti i gasova, a pored toga, sadrži kaznene odredbe za učinjene prekršaje i privredne prestupe za postupanje protivno odredbama citiranog zakona.

4.5. Krivično delo nedozvoljena proizvodnja, promet i držanje oružja čija je upotreba zabranjena iz člana 376. KZ

Kada je reč o proizvodnji i prekograničnom prometu oružje se mora „podeliti“ klasifikovati na oružje čija je proizvodnja i upotreba zabranjena i oružje koje ovom zabranom nije obuhvaćeno, pri čemu se ta zabrana ne određuje prema kriterijumu vlasnika ili držaoca, već se određuje prema svojstvu oružja.

Nedozvoljeno oružje po ovom kriterijumu kažnjivo je članom 377. u vezi sa članom 376. KZ. Odredbom člana 376. KZ zabranjena je upotreba ove vrste oružja s tim što je oružje obuhvaćeno širim pojmom „borbena sredstva“. Zato se krivično delo iz člana 377. KZ pojavljuje kao pripremno delo, za izvršenje krivičnog dela iz člana 376. KZ. Krivično delo je blanketno jer zabrana proizvodnje i alternativno određenih drugih radnji izvršenja dela mora biti protivna zakonu, drugim propisima ili pravilima međunarodnog prava. Dakle odredba direktno upućuje na druge izvore prava kojima je proizvodnja, prodaja... zabranjena a da samom odredbom KZ-a nije određeno o kom oružju je reč. Predmet dela, vrste oružja čija proizvodnja i upotreba nije dozvoljena, određeni su prevashodno pravilima međunarodnog prava. Najznačajnije su konvencije i rezolucije Ujedinjenih Nacija U ovu vrstu oružja svakako spada nuklearno oružje, napalm bombe i drugo zapaljivo oružje, bakteriološko i toksično oružje, hemijsko oružje. Predmet dela su i sredstva za proizvodnju ove vrste oružja.

Radnja izvršenja dela je široko određena: proizvodnja, kupovina, prodaja, uvoz, izvoz ili nabavljanje na drugi način, davanje drugom, držanje ili prevoz takvog oruž-

ja. Dakle, odredba obuhvata i prekogranični promet ove vrste oružja. ZOOM odredbom člana 10. tačka 9. predviđa, kao jednu od isprava i odobrenje za nabavljanje i iznošenje oružja i municije iz Republike Srbije, a tačkom 11. odobrenje za unošenje oružja i municije u Republiku Srbiju, a članom 34. da predmet uvoza i izvoza može biti samo oružje koje se može nabavljati i registrovati u skladu sa ovim zakonom. Odredba člana 377. popunjavanja moguću pravnu prazninu obuhvatajući kažnjivost za oružje koje se ne može ni nabavljati ni registrovati u skladu sa odredbama ZOOM-a jer se radi o oružju čija su proizvodnja i upotreba zabranjeni.

Izvršilac dela iz stava 1. odredbe može biti bilo ko. Međutim, stavom 2. odredbe člana 377. KZ, predviđena je kažnjivost službenog ili odgovornog lica koje naredi ili omogući pravnom licu radnje predviđene stavom 1. odredbe. Pretpostavka ove odredbe je da se može dogoditi da pravna lica koja ne poseduju ili poseduju odobrenje za proizvodnju dozvoljenog oružja mogu proizvoditi i oružje čija je proizvodnja i upotreba zabranjena.

Odredbe članova 376 i 377. KZ čine celinu sa odredbama KZ-a koje su bile predmet prethodne analize.

Odredba člana 348. odnosi se na fizička lica dok odredba člana 377. obuhvata i pravna lica koja su inače ovlašćena za proizvodnju oružja iz člana 348. KZ, ali ne i oružja obuhvaćenog odredbom 377. KZ.

4.6. Oružje kao predmet izvršenja krivičnog dela nasilje u porodici

Pri svemu rečenom, treba napomenuti da se oružje zloupotrebljava i u kontekstu nasilja u porodici i partnerskim odnosima gde su žrtve žene. Zloupotreba oružja nije ograničena samo na ubistva, već se vatreno oružje često koristi kao sredstvo za zastrašivanje, pretnje, vršenje psihološkog nasilja, silovanje i seksualno zlostavljanje, kontrolu žrtava i druge oblike nasilja. Najčešće se ovi oblici nasilja dešavaju u privatnoj sferi, u domaćinstvu i kući, a zbog visoke društvene tolerancije na posedovanje oružja s jedne i nasilja u porodici s druge strane, ovi slučajevi se retko prijavljuju institucijama. U porodicama i partnerskim vezama u kojima nasilnici imaju pristup oružju postoji visok rizik da će oružje biti i zloupotrebjeno, a posledice te zloupotrebe su izuzetno teške.

Nasilje u porodici se danas proučava i pravno reguliše kao poseban, specifičan vid kriminalnog ponašanja imajući u vidu da se po svojim fenomenološkim i etiološkim karakteristikama razlikuje od ostalih oblika kriminaliteta. Upravo zbog toga je neophodno analizirati nasilje u porodici i u kontekstu drugih negativnih društvenih pojava, između ostalog, i u kontekstu zloupotrebe vatrenog oružja. Radi potpunijeg razumevanja nasilja u porodici, kao posebnog vida kriminaliteta neophodno je ukazati na njegove osnovne specifičnosti, a to su:

1. društvena grupa u kojoj se ispoljava, odnosno ono se događa u porodici, koja po svojoj prirodi treba da predstavlja segment života svake osobe koji pruža sigurnost i bliskost, mesto gde se vrši prva socijalizacija ličnosti i usvajaju prvi vrednosni stavovi. Vršnjem nasilja u porodici narušava se taj domen sigurnosti, nestaje poverenje i ispoljava se moć i kontrola, što dovodi do brojnih negativnih implikacija, kako u razvoju i životu samih članova porodice, tako i problema u ostalim društvenim odnosima.
2. predstavlja rodno zasnovano nasilje, gde su žene dominantne žrtve, a osobe muškog pola izvršioци.
3. osnovni uzroci nasilja u porodici su rodni stereotipi i predrasude, koje određuju društvene uloge muškaraca i žena, njihov položaj, očekivanja i dužnosti.
4. prihvaćenost i ustaljenost navedenih stereotipa i predrasuda dovodi do neprepoznavanja osnovnih uzroka nasilja, pa ni samog nasilja, što ima za posledicu visok i zabrinjavajući broj ovakvog oblika kriminaliteta i njegovo neprijavlivanje, sve dok ne dođe do najstrašnijih posledica.

Negativni uticaj posedovanja oružja na nasilje u porodici uočava se upravo kroz navedene specifičnosti porodičnog nasilja. Dosadašnja istraživanja dovela su do opšteg zaključka da legalno i ilegalno posedovanje oružja dovodi do povećanja stope nasilja u porodici, ali i do najekstremnijih vidova nasilja. Naime, oružje se najčešće koristi za zastrašivanje članova porodice koje za posledicu ima pojačavanje straha i ugroženosti žrtve, što u krajnjoj instanci dovodi do još češćeg neprijavlivanja nasilja. Interesantna je i činjenica da se oružje u znatno većem procentu koristi za povređivanje ili zastrašivanje člana porodice ženskog pola, nego u druge svrhe.

Rodni stereotipi i predrasude, koji su, kako je istaknuto osnovni uzroci nasilja u porodici, odslikavaju se i na posedovanje oružja. Tako su brojna globalna i domaća istraživanja pokazala da:

- muškarci u znatno većem procentu legalno i ilegalno poseduju oružje, dok žene imaju negativan stav prema tome;
- muškarci su češće izvršiooci, ali i žrtve krivičnih dela upotrebom oružja;
- žene su u daleko većem procentu žrtve krivičnih dela izvršenih oružjem, a gotovo neznatno počiniooci;
- muškarci su češće žrtve incidenata koji se odigravaju na javnom mestu;
- žene su najčešće žrtve u sopstvenoj kući i žene su podjednako ugrožene od stradanja od vatrenog oružja u ratnim i mirnodopskim uslovima;
- žene su izloženije nasilju u porodici upotrebom legalnog u odnosu na ilegalno oružje;
- smrtni ishod žena upotrebom vatrenog oružja mnogo je češći tokom nasilja u porodici nego u kriminalnim obračunima.

Imajući u vidu da nasilje u porodici predstavlja globalni problem, na međunarodnom planu je usvojeno više dokumenata u kojima su date smernice i propisane obaveze država u cilju prevencije, sprečavanja i procesuiranja nasilja u porodici, ali je razmatran i problem zloupotrebe vatrenog oružja u kontekstu porodičnog nasilja, kao i potreba za uvođenjem rodne perspektive u bezbednosnim strukturama.

Najznačajniji međunarodni dokumenti koji se odnose na zaštitu žena od nasilja i svakog vida diskriminacije su: Konvencija UN o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena ili CEDAW konvencija⁶, Deklaracija o eliminisanju nasilja nad ženama (A/RES/48/104)⁷, Pekinška deklaracija i Platforma za akciju⁸, Konvencija Saveta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja u porodici (Istambulska konvencija)⁹ i dr.

6 Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination against Women, dostupno na: <http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/text/econvention.html#part1> (pristupljeno 15. 3. 2021. godine).

7 General Assembly UN. Declaration on the Elimination of Violence against Women A/RES/48/104, 20/12/1993, dostupno na: <http://www.un.org/documents/ga/res/48/a48r104.html> (pristupljeno 27. 12. 2020. godine).

8 Fourth World Conference of Women. Beijing Declaration and Platform for Action 1995, dostupno na: <http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/beijingdeclaration.html> (pristupljeno 27. 12. 2020. godine).

9 <http://www.parlament.gov.rs/upload/archive/files/lat/pdf/zakoni/2013/2246-13Lat.pdf> (pristupljeno 27. 12. 2020. godine).

Najznačajniji međunarodni pravni dokument koji se odnosi na rodnu perspektivu posedovanja oružja je Rezolucija 1325 (Žene, mir i bezbednost) koju je oktobra 2000. godine usvojio Savet bezbednosti Ujedinjenih nacija. Osnovni cilj Rezolucije je ukazivanje na specifične uticaje koji oružani sukobi imaju na žene, ali i doprinos koji žene mogu dati u rešavanju oružanih sukoba i povećanju bezbednosti. Shodno tome, Rezolucija ukazuje na potrebu za većim učešćem žena u sprečavanju sukoba i upravljanju konfliktom, uvođenja rodne perspektive u sve aspekte kako nacionalne tako i međunarodne bezbednosti i potrebu da se podigne nivo bezbednosti žena u društvu kao posebno ranjivih kategorija.

Ozbiljnost problema zloupotrebe vatrenog oružja u kontekstu nasilja u porodici proizilazi i iz činjenice da je Akcionim planom za Poglavlje 24 – Pravda, sloboda i bezbednost kao jedna od aktivnosti (6.2.10.23) predviđeno smanjenje rizika i povećanje bezbednosti u oblasti zloupotrebe malog i lakog oružja u kontekstu nasilja u porodici.

Imajući u vidu nesporn negativni uticaj posedovanja oružja na nasilje u porodici, kao i pozitivno pravnu regulativu proizilazi da je neophodno preduzimati dalje mere u cilju suzbijanja ove pojave. Ukazaćemo na neka od pitanja koja je neophodno uzeti u obzir:

4.7. Problemi/pitanja u vezi sa oružjem u legalnom posedu

1. Najpre je neophodno analizirati **zakonske propise u vezi sa nabavkom oružja**, preciznije, da li je vršenje nasilja u porodici prepreka za dobijanje dozvole za posedovanje oružja. Uslovi za nabavku i držanje vatrenog oružja propisani su članom 11. Zakona o oružju i municiji pa je jedan od uslova prethodna neosuđivanost podnosioca zahteva, između ostalog, zbog krivičnih dela protiv braka i porodice. U ovom kontekstu postavlja se pitanje šta u situacijama kada podnosilac zahteva vrši nasilje u porodici a nije pravosnažno osuđen, da li će se ova okolnost uzeti u obzir prilikom bezbednosnih provera koje takođe

predstavljaju jedan od uslova za izdavanje dozvole za oružje, i na koji način će se ova činjenica saznati. Jedan od predloga bi svakako bio da se dopune uslovi za dobijanje dozvole tako što bi jedan od uslova bio da licu nisu izrečene hitne mere zaštite od nasilja u porodici. Ovo smatramo opravdanim imajući u vidu da je prilikom procene rizika jedan od indikatora nasilja posedovanje oružja koje se u tom slučaju obavezno oduzima.

2. Sledeći obavezni uslov za dobijanje dozvole za oružje je **zdravstvena sposobnost** podnosioca zahteva koja se dokazuje lekarskim uverenjem koje se obnavlja na pet godina. U vezi sa tim mogu se postaviti dva pitanja: prvo, da li je "standardno" lekarsko uverenje dovoljno i adekvatno za dokazivanje sposobnosti lica da poseduje oružje i drugo, da li je rok od pet godina adekvatan. Smatramo da standardni lekarski pregled nije dovoljan za dokazivanje sposobnosti lica da poseduje oružje najpre jer se njime ne ispituju detaljno psihološke karakteristike, niti se vrši detaljna procena karakteristika njegove ličnosti. Pored toga, rok od pet godina je predugačak što proizilazi iz činjenice da se u sudskoj praksi sve više javljaju okrivljeni koji imaju kompromitovanu uračunljivost. Značajno je ukazati i na zakonsku obavezu izabranog lekara da u slučaju promene u zdravstvenoj sposobnosti lica koje poseduje oružje obavesti policiju. Ovde treba imati u vidu izraženi trend da se često lica ne javljaju na preglede izabranom lekaru pa se opravdano može postaviti pitanje zašto je ova obaveza ustanovljena samo za izabrane lekare a ne i na druge zdravstvene radnike.
3. Imajući u vidu prethodno navedeni uslov prethodno za posedovanje oružja postavlja se pitanje **šta se dešava sa oružjem u slučaju donošenja oslobađajuće ili odbijajuće presude ili primene instituta odlaganja krivičnog gonjenja**. Ovde posebno treba imati u vidu činjenicu da se oštećeni često u slučajevima nasilja u porodici koriste svojim pravom da ne svedoče što u krajnjem dovodi do odustanka tužioca od optužbe usled nedostatka dokaza. Naime, da li se u navedenim situacijama vraća oružje ili se preispituje opravdanost dozvole. Smatramo da bi u ovim situacijama bilo obavezno vršiti ponovne bezbednosne provere, a u slučaju oportuniteta obavezno oduzimati oružje. Podsećamo na prethodno ukazanu činjenicu da je većina ubijenih žena ranije prijavljivala nasilje u porodici, a da oružje nije oduzimano.

4. Jedno od značajnih pitanja koje treba urediti je i **dostupnosti evidencija o licima koja poseduju oružje svim organima koji postupaju u slučajevima nasilja u porodici**. Naime, u ovom trenutku pristup ovim evidencijama imaju samo policijski službenici koji su raspoređeni na poslovima u vezi sa oružjem. Neophodnost omogućavanja pristupa ovim evidencijama svim državnim organima specijalizovanim za sprečavanje nasilja u porodici proizilazi iz značaja hitnog postupanja u slučajevima nasilja u porodici.
5. U sudskoj praksi je primećeno da se kao učinioci nasilja u porodici često javljaju lica koja poseduju **službeno oružje** zbog prirode svog posla, a uočeno je da se tokom trajanja sudskog postupka u velikom procentu ovim licima ne oduzima oružje. Smatramo da je neophodno ograničavanje pristupa oružju do okončanja postupka i propisivanje jasnih procedura u vezi sa tim.
6. **Obaveštavanje članova porodice o podnetom zahtevu za posedovanje oružja i pribavljanje njihovog mišljenja** treba da bude uslov za izdavanje dozvole za posedovanje oružja. Ovo stoga što se posebno u slučajevima nasilja u porodici dešava da članovi porodice nisu ni znali da nasilnik poseduje oružje. Drugo, smatramo da bi se iz ponašanja i mišljenja članova porodice mogao izvući zaključak o mogućem eventualnom nasilju. Ističemo da mišljenje i izjašnjenje člana porodice ne treba da budu poznati podnosiocu zahteva.

4.8. Problem/pitanja u vezi sa oružjem u ilegalnom posedu

Kao što je već istaknuto problem ilegalnog posedovanja oružja je delimično rešen legalizacijom oružja, međutim svakako ne u obimu u kojem je to potrebno. Najznačajnije pitanje koje se u ovom delu može postaviti je pitanje otkrivanja posedovanja ilegalnog oružja za vreme intervencije zbog nasilja u porodici. Zakonom o sprečavanju nasilja u porodici je propisana obaveza ispitivanja ove činjenice, ali se opravdano postavlja pitanje na koji način se to čini. Analizirajući sudsku praksu dolazi se do zaključka da se ilegalno posedovanje oružja otkriva pretresom ukoliko postoje osnovi sumnje da je izvršeno krivično delo, ali šta u drugim situacijama.

5 Sentence i stavovi sa sednica krivičnog odeljenja Vrhovnog suda

U ovoj publikaciji korišćena je sudska praksa, javno dostupna na portalima Apelacionih sudova u Beogradu, Nišu, Novom Sadu i Kragujevcu i Vrhovnog kasacionog suda¹⁰ i to sentence iz pravnosnažnih presuda, a takođe je izvršena analiza odabranih pravnosnažnih presuda.

Ima mesta oglašavanju okrivljenog krivim za krivično delo nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 1. KZ, u vidu neovlašćenog držanja municije ... samo ako se nužnim i neophodnim dokazima utvrdi da je municija funkcionalno ispravna.

Iz obrazloženja:

Žalba okrivljenog izjavljena protiv presude prvostepenog suda kojom je oglašen krivim za krivično delo nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 1. KZ, osnovana je i predmet se vraća prvostepenog sudu na ponovno suđenje.

Pobijanom presudom utvrđena je krivica okrivljenog jer je kritičnog dana u ormaru svoje sobe neovlašćeno držao sedam komada municije ... i da je tako učinio krivično delo za koje je optužen.

Osnovano se u žalbi okrivljenog iznosi da u postupku pred prvostepenim sudom nije proverena njegova odbrana u navodima koji se ponavljaju i u žalbi, da li je municija koja je oduzeta od okrivljenog prema potpisanoj potvrđi o privremeno oduzetim predmetima funkcionalno ispravna što je trebalo proveriti putem odgovarajućeg balističkog veštačenja, za šta je prvostepeni sud ovlašćen u smislu odredbe člana 15. Stav 4. ZKP da sam izvede dokaze u cilju svestranog raspravljanja predmeta dokazivanja.

(Presuda Osnovnog suda u Užicu K 387/20 od 27. 10. 2020. i rešenje Višeg suda u Užicu Kž 169/20 od 4. 12. 2020. godine)

¹⁰ <https://www.sudskapraksa.sud.rs/sudska-praksa>
<http://www.ni.ap.sud.rs/baza%20sudske%20prakse>
<http://www.ns.ap.sud.rs/index.php/srl/sudska-praksa>
<http://kg.ap.sud.rs/sudska-praksa.html>
<https://www.vk.sud.rs/sr-lat/baza-sudske-prakse-suda>

Krivično gonjenje vlasnika oružja je isključeno u periodu važenja naredbe o legalizaciji i isto znači trajno isključenje gonjenja u tom periodu. Cilj legalizacije je da se omogući licima da legalnim putem predaju oružje u naznačenom periodu, a što je okrivljenom onemogućeno oduzimanjem oružja u kritično vreme, pa smo odbili optužbu za ovo krivično delo.

(Iz presude Vrhovnog kasacionog suda Kzz 581/2016 od 26. 6. 2019. godine, isto i u Kzz 594/2019 i Kzz 270/2020 od 16. 6. 2020. godine)

Na zajedničkoj sednici predstavnika krivičnih odeljenja apelacionih sudova i Vrhovnog kasacionog suda, održanoj radi usaglašavanja sudske prakse u Kragujevcu 9. 12. 2019. godine, od strane predstavnika Vrhovnog kasacionog suda dati su odgovori na sporna pravna pitanja postavljena na zajedničkoj sednici održanoj 5. 7. 2019. godine u Beogradu i Nišu 30. 9. 2019. godine.

1. Da li vlasnici oružja iz kategorija A, B i C Zakona o oružju i municiji mogu odgovarati za neovlašćeno držanje i nošenje oružja u periodu roka za legalizaciju koji je određen naredbom ministra unutrašnjih poslova o legalizaciji oružja?

U načelu vlasnici oružja iz kategorije A, B i C Zakona o oružju i municiji ne mogu odgovarati za neovlašćeno držanje i nošenje oružja u periodu roka za legalizaciju koji je određen naredbom ministra unutrašnjih poslova o legalizaciji oružja.

(Sporno pravno pitanje, razmatrano na zajedničkom sastanku apelacionih sudova i VKS, u Kragujevcu, 09.12.2019. godine) - Iz Biltena Apelacionog suda u Novom Sadu, Broj 10/2020

Kada je okrivljeni iz kuće oštećenog oduzeo pištolj marke ... sa sedam metaka ... a potom ih je odneo u susedno selo gde mu je i konačno oduzeto od strane policijskih službenika, tada je učinio dva krivična dela u sticaju i to krađa iz član 203. stav 1. KZ i neovlašćeno nošenje oružja iz člana 348. stav 4. u vezi sa stavom 1. KZ.

Iz obrazloženja:

Neosnovana je žalba branioca okrivljenog u delu kojim se ukazuje da u radnjama okrivljenog može da postoji samo krivično delo krađa iz člana 203. stav 1. KZ.

Naime, dokazima je utvrđeno da je okrivljeni iz kuće oštećenog, a dok u njoj nikoga nije bilo, oduzeo

pištolj sa mecima, a potom ih je nosio sa sobom do susednog sela, gde ih je na određenom mestu sakrio, a nakon toga su mu oni oduzeti od strane policijskih službenika.

Dakle, okrivljeni je **preduzeo dve odvojene radnje** sa jasnim i direktnim umišljajem, a odnose se na **oduzimanje tuđe** stvari u nameri da sebi pribavi protivpravnu

imovinsku korist i da **neovlašćeno nosi oružje** sa municijom za koje nije posedovao odgovarajuće isprave shodno Zakonu o oružju i municiji.

(Presuda Višeg suda u Čačku K 34/18 od 3.9.2019. i presuda Apelacionog suda u Kragujevcu Kž 849/19 od 25. 11. 2019. godine)

Kada su okrivljeni u periodu važenja Naredbe o legalizaciji oružja (od 1. 6. do 1. 10. 2017. godine) izvršili krivično delo nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 1. KZ, a u vidu neovlašćene kupovine, prodaje, posredovanja u kupoprodaji oružja, na njih se ne može primeniti prethodno pomenuta naredba.

Iz obrazloženja:

Presudom prvostepenog suda okrivljeni su oglašeni krivim za izvršenje po jednog krivičnog dela nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 1. KZ, a koja je potvrđena presudom drugostepenog suda.

Protiv navedenih pravnosnažnih presuda izjavljen je zahtev za zaštitu zakonitosti, ali je isti neosnovan.

Sporna Naredba o legalizaciji oružja se odnosi na vlasnike oružja koji na dan stupanja na snagu Naredbe nemaju ispravu izdatu od nadležnog organa, da mogu u roku od 1. 6. 2017. do 1. 10. 2017. podneti zahtev za izdavanje od-

govarajuće isprave, pa u takvim slučajevima neće odgovarati za neovlašćeno držanje i nošenje oružja.

Smisao Naredbe o legalizaciji oružja je u tome da se iz krivičnog progona isključe samo lica koja neovlašćeno drže i nose oružje i municiju, da im se omogući da predaju zahtev za izdavanje odgovarajuće isprave i da predaju takvo oružje bez pravnih posledica, ali se ona ne može primeniti na lica koja prodaju, nabavljaju, kupuju ili pak pomažu, posreduju pri kupovini oružja, pa je podneti zahtev za zaštitu zakonitosti branioca okrivljenog neosnovan.

(Presuda Osnovnog suda u Kraljevu, K 195/18 od 11. 12. 2018, presuda Višeg suda u Kraljevu, Kž 20/19 od 21. 2. 2019. i presuda Vrhovnog kasacionog suda, Kzz 877/19 od 24. 10. 2019. godine)

To što nasledni učesnik ne zna gde se nalazi oružje koje je vlasništvo ostavilje, ne sprečava ostavinski sud da u ostavinskom postupku utvrdi da je ono predstavljalo zaostavštinu i da se za naslednika na navedenoj imovini oglasi sin ostavilje primenom zakonskog reda nasleđivanja.

Iz obrazloženja:

Prema stanju u spisima predmeta, nasledni učesnik A.A. podneo je Prvom osnovnom sudu u Beogradu predlog za raspravljanje zaostavštine iza pok. B.A, svoje majke. Uz predlog je dostavio i dokaze o imovini pok. B.A, a na

ročištu koje je održano dana 21. 2. 2018. godine, nakon što je utvrđen sastav zaostavštine nasledni učesnik je preko punomoćnika dao nasledničku izjavu da se prihvata naslednog dela koje mu po zakonu pripada, pa je

prvostepeni sud pravilnom primenom odredaba Zakona o nasleđivanju, doneo pobijano rešenje kojim je A.A, sina ostavilje, oglasio za naslednika na celokupnoj imovini koja se vodi kao vlasništvo ostavilje.

Neosnovano se žalbenim navodima naslednog učesnika A.A. osporava zakonitost i pravilnost pobijanog rešenja u stavu prvom, tački broj 5. u delu koji se odnosi na imovinu bliže opisanu u izreci rešenja pod tačkama 6, 7. i 8. lovački karabin NN "MAUZER", malokalibarska puška "BRNO 2" i lovačka puška " Suhl", te tačkama 6. i 7, a ovo iz razloga što se navedena imovina po ostavinskom rešenju vodi kao vlasništvo ostavilje, dok se lovački karabin marke "CZ" vodi kao vlasništvo ostavilje po oružnom listu OUP-a Zvezdara, a lovačka puška "IŽ 27", kalibar 16 se takođe prema oružnom listu OUP-a Zvezdara, vodi kao vlasništvo ostavilje. To što nasledni učesnik ne zna gde se nalazi oružje koje je vlasništvo ostavilje, ne sprečava ostavinski sud da u ostavinskom postupku utvrdi da

(Rešenje Višeg suda u Beogradu Gž 5219/19 od 22. 5. 2019. godine i rešenje Prvog osnovnog suda u Beogradu O 408/19 od 21. 2. 2019. godine) - Iz Biltena Prvog osnovnog suda u Beogradu, broj 4/2019).

Donošenjem Zakona o oružju i municiji, u članu 47. stav 1. tačka 16. predviđeno je postojanje prekršaja kada naslednik pokojnog, koji je imao registrovano oružje, ne obavesti najbližu jedinicu Policijske uprave o tome, a oružje i dalje drži, pa se ne radi o izvršenju krivičnog dela.

Iz obrazloženja:

Žalba branioca okrivljenog izjavljena protiv presude prvostepenog suda kojom je okrivljeni oglašen krivim za krivično delo nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 1. KZ, osnovana je.

Nije sporno da je okrivljeni ostavinskim rešenjem... od 22. 5. 2008. godine iza smrti pokojnog oca, zajedno sa bratom oglašen za naslednika na oružju koje je bliže identifikovano u izreci, a takođe je i činjenica da je, od toga dana pa sve do 28. 12. 2016. kada mu je predmetno oružje oduzeto u njegovoj porodičnoj kući, držao navedeno oružje bez dozvole nadležnog organa.

su oni predstavljali zaostavštinu B.A. i da se za naslednika na navedenoj imovini oglasi sin ostavilje primenom zakonskog reda nasleđivanja.

Članom 1. Zakona o nasleđivanju stavom prvim propisano je da se nasleđuje zaostavština, a stavom 2. istog člana je propisano da zaostavštinu čine sva nasleđivanju podobna prava koja su ostaviocu pripadala u trenutku smrti.

Iz dokaza koje je dostavio nasledni učesnik proizlazi da se oružje vodi na imenu ostavioca, nasledni učesnik je i dostavio te dokaze, pa ne može sad sa uspehom u žalbi isticati da to nije zaostavština njegove majke.

Nasledni učesnik sva svoja prava u pogledu navedene imovine, u pogledu toga gde se ona nalazi, može ostvariti pred nadležnim organom Ministarstva unutrašnjih poslova na osnovu dokaza koje je prezentovao sudu, a ne pred sudom.

Osnovano se u žalbi ističe da se u konkretnom slučaju ne radi o krivičnom delu već o prekršaju iz člana 47. stav 1. tačka 16. Zakona o oružju i municiji, koji sankcioniše postupanje suprotno odredbi člana 29. stav 1. istog zakona, a odnosi se na postupak u slučaju smrti vlasnika oružja i nasleđivanje istog.

Naime, u pomenutom članu je predviđeno da je u slučaju smrti lica koje je imalo registrovano oružje, lice u čijem se posedu ovo oružje zatekne dužno da u roku od 45 dana od smrti lica obavesti najbližu Policijsku upravu, pa bez obzira na to što u momentu donošenja naslednog rešenja nije bio donet sada važeći Zakon o oružju i municiji u kojem je predviđeno postupanje okrivljenog

kao prekršaj, već je važio "stari" Zakon o oružju i municiji koji nije predviđao postojanje takvog prekršaja, **po oceni** drugostepenog suda, kao blaži zakon, za učinio-

ca se **mora primeniti sadašnji Zakon o oružju i municiji**, koji ovakvo postupanje predviđa i sankcioniše kao prekršaj.

(Presuda Osnovnog suda u Gornjem Milanovcu K 240/17 od 13. 11. 2018. i rešenje Višeg suda u Čačku Kž 24/19 od 1. 4. 2019. godine).

Osam komada pištolja marke "Zoraki" i šest komada metaka kalibra 7,65 mm, ne mogu se smatrati većom količinom oružja i municije.

Iz obrazloženja:

Presudom prvostepenog suda okrivljeni je oglašen krivim za krivično delo iz člana 348. stav 4. u vezi sa stavom 3. KZ.

Žalba branioca okrivljenog je osnovana.

Drugostepeni sud je preinačio presudu prvostepenog suda u pogledu pravne kvalifikacije tako da se okrivljeni oglašava krivim za krivično delo nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 4. u vezi sa stavom 1. KZ.

Drugostepeni sud nalazi da je žalba branioca osnovana jer se u konkretnom slučaju ne radi o većoj količini oružja i municije, pa se osnovano u žalbi ističe da se veća količina oružja ili eksplozivnih materija ne može tumačiti samo na osnovu broja predmeta, već se mora imati u vidu i to o kakvom predmetu se radi, kakva su svojstva takve materije, kako se upotrebljava, kakvi su efekti takvom upotrebom pa zbog toga je preinačena presuda prvostepenog suda nalazeći da se radi o radnji neovlašćenog nošenja vatrenog oružja i municije, ali u vezi sa osnovnim oblikom krivičnog dela, a ne u vezi sa tzv. većom količinom oružja i municije.

(Presuda Višeg suda u Čačku K 9/18 od 8. 10. 2018. i presuda Apelacionog suda u Kragujevcu Kž 1112/18 od 24. 1. 2019. godine)

Nošenje oružja u periodu kada je naredbom o legalizaciji oružja propisano da vlasnici oružja mogu predati nadležnom organu oružje bez dokazivanja porekla predstavlja okolnost koja trajno isključuje krivično gonjenje.

Rešenjem Višeg suda u Beogradu potvrđena je optužnica Višeg javnog tužilaštva u Beogradu Kto.br.413/17 od 1. 11. 2017. godine kojom je okrivljenom stavljeno na teret izvršenje krivičnog dela nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 4. u vezi sa stavom 1. KZ. Prilikom donošenja ove odluke veće iz člana 21. stav 4. ZKP imalo je u vidu navode iz odgovora na optužnicu branioca okrivljenog kojim se ističe da su radnje okrivljenog preduzete u

vreme trajanja naredbe o legalizaciji oružja, međutim po stavu veća oni nisu bili od uticaja za donošenje drugačije odluke suda.

Postupajući po žalbi branioca okrivljenog Apelacioni sud u Beogradu, preinačio je pobijano rešenje i doneo odluku da se obustavlja postupak protiv okrivljenog, jer nema mesta optužbi zbog postojanja okolnosti koje trajno isključuju krivično gonjenje. U obrazloženju navedene odluke navedeno je da se osnovano žalbom branioca

okrivljenog pobija prvostepeno rešenje o potvrđivanju optužnice budući da su nasuprot iznetom zaključku prvostepenog suda u konkretnom slučaju bili ispunjeni uslovi iz člana 338. stav 1. tačka 2. ZKP, da se krivični postupak protiv okrivljenog obustavi jer postoje okolnosti koje trajno isključuju krivično gonjenje, a na šta se osnovano ukazuje u žalbi branioca. Ovo stoga jer je Naredbom o legalizaciji oružja ("Službeni glasnik RS", broj 53 od 30. 5. 2017. godine) tačkom 1. propisano da vlasnici oružja iz kategorije B i C, koji na dan stupanja na snagu ove naredbe nemaju ispravu izdatu od nadležnog organa mogu u periodu od 1. 6. 2017. godine do 1. 10. 2017. godine podneti zahtev za izdavanje odgovarajuće isprave, a tačkom 2. propisano je da vlasnici oružja iz tačke 1. ove naredbe, uključujući i vlasnike oružja iz kategorije A, mogu u roku koji je napred naveden predati nadležnom organu, odnosno u vlasništvo Republike Srbije oružje, a da pri tome nisu dužni da dokazuju poreklo i da u propisanom roku neće odgovarati za neovlašćeno držanje i nošenje oružja.

Imajući u vidu navedeno, te kako je okrivljeni kome se stavlja na teret da je dana 1. 10. 2017. godine oko 10.40 časova neovlašćeno nosio vatreno oružje i municiju, dakle u periodu važenja naredbe o legalizaciji oružja, a kako se ovde namera okrivljenog za predaju oružja ne mora dokazivati jer se postojanje takve namere mora pretpostaviti sve do isteka roka propisanog navedenom naredbom što je 1. 10. 2017. godine do 24.00 časa, to se po oceni ovog suda osnovano u žalbi branioca okrivljenog ukazuje da je krivično gonjenje okrivljenog isključeno u napred navedenom periodu jer su postojale okolnosti koje trajno isključuju krivično gonjenje. Samim tim ne može se prihvatiti zaključak prvostepenog suda da okrivljeni u napred navedenom roku nije podneo zahtev za izdavanje odgovarajuće isprave, niti je predao predmetno oružje nadležnom organu, odnosno u vlasništvo Republike Srbije, budući da u konkretnom slučaju rok koji je određen u naredbi o legalizaciji oružja nije istekao u vreme kada su oružje i municija kod njega pronađeni, još uvek je imao mogućnost da postupi u skladu sa navedenom naredbom.

(Rešenje Apelacionog suda u Beogradu Kž2. br. 392/18 od 15. 3. 2018. godine i rešenje Višeg suda u Beogradu K. br. 545/17 – Kv. br. 3406/17 od 19. 1. 2018. godine)

Kad su predmet veštačenja od strane veštaka balističara bile čaure i delovi projektila koji su pronađeni, pri čemu je prvostepeni sud na nesumnjiv način utvrdio da se radi o pištolju kalibra 7,62x25 mm TT, sistema "Tokarev" i 7 metaka za ovaj pištolj istog kalibra, nije od uticaja činjenica da pištolj nije pronađen.

Iz obrazloženja:

Presudom Višeg suda u Kraljevu K-3/16 od 2. 12. 2016. godine, okrivljeni AA oglašen je krivim da je izvršio krivično delo teško ubistvo u pokušaju iz člana 114. stav 1. tačka 5. u vezi sa članom 30. Krivičnog zakonika (KZ), za koje mu je utvrđena kazna zatvora u trajanju od 14 godina i krivično delo nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 4. u vezi sa stavom 1. KZ, za koje mu je utvrđena kazna zatvora u trajanju od 2 godine, pa je osuđen na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 15 godina, u koju mu se uračunava vreme provedeno u pritvoru od 09. 11. 2015. godine do upućivanja na izdržavanje kazne zatvora, ali ne duže od kazne na koju je osuđen tom presudom.

U žalbama okrivljenog i njegovog branioca se pobija činjenično stanje u pogledu krivičnog dela nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 4. u vezi sa stavom 1. KZ, sa obrazloženjem da u sudskoj praksi nije poznato da je neko osuđen za držanje i nošenje oružja, koje niko nije video, kome nije poznata marka ni kalibar, niti fabrički broj.

Ovakvi navodi u izjavljenim žalbama su po nalaženju Apelacionog suda, neosnovani. Naime, kada je u pitanju odbrana okrivljenog sud je istu pravilno cenio i na osnovu snimka sa mobilnog telefona nesumnjivo utvrdio da je okrivljeni pucao iz pištolja i da je svedoku BB pokazivao kako se puca iz pištolja, o čemu su svedočili, kako BB

tako i oštećeni VV i GG. Dok iz iskaza svedoka ĐĐ koji je sud pravilno prihvatio, proizilazi da je, noć pre nego što je uhapšen, okrivljeni AA prespavao kod njega, i da mu je tom prilikom rekao da je iza kreveta na kome je trebalo da spava, sakrio pištolju uvijen u kesu, a koji je svedok EE kasnije bacio u reku Ibar. Kod činjenice da je u oštećenog VV pucano iz pištolja, jer su na licu mesta pronađene čaure, kojom prilikom je oštećeni zadobio telesne povrede, koje su bliže opisane u izreci pobijane presude,

(Presuda Višeg suda u Kraljevu K.3/16 od 02. 12. 2016. godine i presuda Apelacionog suda u Kragujevcu KŽ1 340/17 od 23. 5. 2017. godine)

Oružje koje je oduzeto primenom člana 69. KZJ može se prodati po odredbama izvršnog postupka ako po odredbama Zakona o oružju i municiji može biti predmet prometa. Odluku o tome da li će se oduzeto oružje prodati po odredbama izvršnog postupka, ili će se predati kriminalističkom muzeju ili organu unutrašnjih poslova, ili će se uništiti, donosi sud imajući u vidu prirodu oduzetog oružja.

(Pravno shvatanje krivičnog odeljenja Vrhovnog suda Srbije od 14. 9. 1992. godine)

KRIVIČNO ODELJENJE - PITANJA I ODGOVORI - Krivični zakonik - Neovlašćena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija (član 348. KZ) - Vatreno oružje u prevoznom sredstvu – držanje ili nošenje oružja.

Ako se kod nekog u prevoznom sredstvu koje koristi u saobraćaju nalazi oružje (npr. u gepeku ili ispod sedišta u putničkom vozilu ili sedištu skutera), da li to lice oružje drži ili nosi u smislu člana 348. KZ?

ODGOVOR:

U opisanoj situaciji smatra se da to lice nosi vatreno oružje.

(Tekst odgovora utvrđen je na sednici krivičnog odeljenja Vrhovnog kasacionog suda 15. 4. 2014. godine)

nesumnjivo je prvostepeni sud utvrdio da se radi o vatrenom oružju. Imajući u vidu da su predmet veštačenja od strane veštaka balističara bile predmetne čaure i delovi projektila koji su pronađeni, prvostepeni sud je na nesumnjiv način utvrdio da se radi o pištolju kalibra 7,62 h 25 mm TT, sistema "Tokarev" i 7 metaka za ovaj pištolj istog kalibra, pa po nalaženju ovog suda nije od uticaja činjenica što pištolj nije pronađen.

Za postojanje ovog krivičnog dela nije potrebno da prvostepeni sud utvrđuje da li je okrivljeni hteo da raspolaže zabranjenim sredstvima, pošto raspolaganje ne pripada korpusu ovog krivičnog dela, već samo držanje (u konkretnom slučaju), od više alternativno nabrojanih u napred pomenutom članu KZ, niti je period držanja ovih sredstava odlučna činjenica za postojanje ovog krivičnog dela, jer je dovoljno da je okrivljeni u kratkom periodu, koji se ne mora meriti ni danom, već može i satima, držao ova sredstva.

Iz obrazloženja:

Presudom prvostepenog suda okrivljeni je oglašen krivim za izvršenje krivičnog dela nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 1. KZ i izrečena mu je uslovna osuda, kojom mu je utvrđena kazna zatvora u trajanju od 6 meseci sa rokom proveravanja od 2 godine, a izrečena mu je i mera bezbednosti oduzimanja predmeta. Protiv ove presude žalbu je izjavio branilac okrivljenog iz svih žalbenih razloga, dok je AJT predložio da se žalba kao neosnovana odbije i presuda potvrdi.

Apelacioni sud u Novom Sadu je, ispitujući pobijanu presudu i po službenoj dužnosti, našao da je žalba neosnovana.

Bez značaja je za postojanje krivičnog dela koje je okrivljenom stavljeno na teret poreklo oružja i municije, odnosno eksplozivnih materija, i motiv zbog kojeg se ove stvari drže, dok je od odlučnog značaja samo to da se

te stvari drže, što podrazumeva svest i volju onoga ko ih drži da to čini. Ovakav stav o izvršenju dela proizilazi iz zakonskog opisa dela propisanog u članu 348. KZ, pa je u tom pogledu žalba branioca okrivljenog neosnovana, jer nije bilo ni razloga, ni potrebe, bar kada je u pitanju odluka o krivici, da prvostepeni sud utvrđuje da li je okrivljeni želeo da raspolaže municijom, pošto raspolaganje ne pripada korpusu ovog krivičnog dela, već samo držanje (u konkretnom slučaju), od više alternativno nabrojanih u napred pomenutom članu KZ-a. Pored toga, period držanja ne utiče na postojanje ovog krivičnog dela i dovoljno je da je u kratkom periodu, koje se ne mora meriti ni danom, već može i satima, izvršilac drži zabranjena sredstva. To što je u izreci kao vreme izvršenja određen samo jedan dan ne kompromituje odluku prvostepenog suda o krivici, a suštinski je tačno, jer je to dan kada je municija pronađena.

(Presuda Osnovnog suda u Somboru broj K. 1377/11 od 7. 12. 2012. godine i presuda Apelacionog suda u Novom Sadu broj KŽ. 1- 1694/13 od 20. 5. 2013. godine)

PRAVNO SHVATANJE

Kada učinilac krađom dođe do vatrenog oružja, a posle izvesnog vremena to oružje od njega bude oduzeto zbog neovlašćenog držanja, postoji sticaj krivičnog dela krađe i krivičnog dela iz člana 33. Zakona o oružju i municiji.

(Sednica krivičnog odeljenja Vrhovnog suda Srbije od 19. 3. 1997. godine)

Držanje oružja i municije koje je neko lice zadužilo kao pripadnik vojne jedinice radi obavljanja određenog vojnog zadatka, po prestanku svojstva vojnog obveznika, smatra se neovlašćenim i predstavlja radnju izvršenja krivičnog dela iz člana 33. ZOOM.

Prvostepenom presudom optuženi je oglašen krivim da je neovlašćeno nabavio i potom u svom stanu neovlašćeno držao dve ručne bombe i veću količinu metaka.

Pravilan je stav prvostepenog suda da oružje i municiju koju je neko lice zadužilo kao pripadnik vojne jedinice radi obavljanja određenog vojnog zadatka, po prestanku svojstva vojnog obveznika mora i da razduži, pa se sledstveno tome držanje oružja i municije po prestanku

navedenog svojstva smatra neovlašćenim i predstavlja radnju izvršenja krivičnog dela iz člana 33. ZOOM.

Međutim, kako je optuženom izrekom pobijene presude stavljeno na teret i neovlašćeno nabavljanje predmetnog oružja i municije neovlašćenim se ne može smatrati nabavljanje oružja i municije kao naoružanja vojnog obveznika.

Sa tih razloga uvažena je žalba branioca.

(Rešenje Vrhovnog suda Srbije Kž. 257/04 od 14. 4. 2004. godine i presuda Okružnog suda u Beogradu Kž. 339/03 od 5. 6. 2003. godine)

To što je posle oduzimanja puške – karabina proizvođača “Zastava” Kragujevac M-48, kalibra 8×57 bez fabričkog broja sa optičkim nišanom “tasko” 3×9×40 mm i 10 komada lovačkih metaka kalibra 8×57 mm od učinioca koji ga je neovlašćeno nabavio i držao, doneta Uredba o izdavanju oružnog lista, odnosno odobrenja za držanje vlasnicima oružja koja je objavljena u “Sl. glasniku RS” br. 7/07 od 18. 1. 2007. godine, nema uticaja na postojanje njegove krivične odgovornosti.

Iz obrazloženja:

Presudom Opštinskog suda u Kraljevu K. br. 57/07 od 31. 10. 2007. godine oglašen je krivim M.V. za krivično delo nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 1. KZ i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od četiri meseca.

Ta presuda je potvrđena presudom Okružnog suda u Kraljevu Kž. br. 66/08 od 10. 7. 2008. godine.

Prvostepeni sud pravilno nije prihvatio tezu odbrane da je okrivljeni navedeno oružje i municiju nabavio da bi sačekao u štampi najavljenju legalizaciju kroz donošenje Uredbe o izdavanju oružnog lista, odnosno odobrenja za držanje vlasnicima oružja, i da je u svesti okrivljenog u vreme nabavljanja spornog oružja i municije bila isključena protivpravnost u pogledu neovlašćene nabavke i

držanja oružja i municije, jer je nesporno utvrđeno da je okrivljeni sporno oružje i municiju nabavio u toku 2006. godine od nepoznatog lica i u trenutku nabavljanja nije imao dozvolu nadležnog organa i da je istu držao u svom stanu do 7. 12. 2006. godine kada mu je oduzeta od ovlašćenih lica SUP-a Kraljevo. To što je posle oduzimanja navedenog oružja i municije od okrivljenog koji ih je neovlašćeno nabavio i držao, doneta Uredba o izdavanju oružnog lista, odnosno odobrenja za držanje vlasnicima oružja koje je objavljeno u (“Sl. glasniku RS” br. 7/07 od 18. 1. 2007. godine) nema uticaja na postojanje njegove krivične odgovornosti niti se može na osnovu te činjenice isključiti protivpravnost u svesti okrivljenog u vreme nabavljanja spornog oružja za koje je znao da se jedino može nabaviti i držati po odobrenju ovlašćenog organa SUP-a Kraljevo.

(Presuda Opštinskog suda u Kraljevu K. br. 57/07 od 31. 10. 2007. godine Presuda Okružnog suda u Kraljevu Kž. br. 66/08 od 10. 7. 2008. godine)

Odbrana okrivljenog da je sakupljao metke različitih kalibara, ali da ih nije upotrebljavao, jer nema ni oružje, nema uticaja na postojanje krivičnog dela neovlašćeno držanje oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 2. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika.

Iz obrazloženja:

Ceneći vinost okrivljenog kao psihički odnos učinioca prema svom delu, sud je nesporno utvrdio da je okrivljeni krivično delo neovlašćeno držanje oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 2. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika izvršio umišljajno, pri čemu odbrana okrivljenog, da je on sakupljao metke različitih kalibara, ali da ih nije upotrebljavao, jer nema ni oružje, nema uticaja na postojanje krivičnog dela iz razloga što motiv za izvršenje ovog krivičnog nema uticaja na postojanje krivičnog dela.

Takođe, neprihvatljiva je odbrana okrivljenog u delu gde navodi da nije znao da je zabranjeno držanje metaka, a

pri tome je znao da je zabranjeno držanje oružja, jer je ovakva odbrana okrivljenog za ovaj sud nelogična i neuverljiva.

Apelacioni sud je ovu odluku potvrdio navodeći da je prvostepeni sud pravilno utvrdio da se, suprotno žalbenim navodima, u radnjama okrivljenog stiču svi bitni elementi krivičnog dela iz člana 348. stav 2. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika, navodeći da je prvostepeni sud za svoju odluku dao pravilne i na zakonu zasnovane razloge koje u svemu prihvata i ovaj sud i na njih upućuje žalioca.

(Presuda Višeg suda u Novom Sadu, posl. br. K.10/10 od 31. 3. 2010. godine i rešenje Apelacionog suda Srbije posl. br. Kž I 3972/10 od 29. 6. 2010. godine)

Držanje municije za oružje za koje je okrivljenom izdat oružni list, nakon privremenog oduzimanja oružja koje može poslužiti kao dokaz u drugom krivičnom postupku, ne predstavlja krivično delo nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 1. KZ.

Iz obrazloženja:

Presudom Osnovnog suda u Kragujevcu – Sudska jedinica u Arandelovcu, okrivljeni G.B. je oglašen krivim zbog krivičnog dela nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 1. KZ, pri čemu je prvostepeni sud iz izreke osuđujuće presude izostavio da je okrivljeni u utuženom periodu neovlašćeno držao 85 komada municije kalibra 7,65 mm za pištolj marke “Zbrojovka” i 170 komada municije kalibra 40 mm za pištolj marke “CZ 99” kalibra 40 sv.

Drugostepeni sud nalazi da se ne može smatrati da je privremenim oduzimanjem pištolja, kao predmeta koji

mogu poslužiti kao dokaz u drugom krivičnom postupku (i to dva pištolja za koje je okrivljeni imao oružni list, pri čemu je municija koja pripada vatrenom oružju ostala kod okrivljenog), okrivljeni u periodu nakon oduzimanja spornog oružja nedozvoljeno držao municiju za vatreno oružje, u smislu radnji izvršenja krivičnog dela iz član 348. stav 1. KZ, jer odobrenje za držanje oružja ne prestaje da važi samim nastupanjem uslova za oduzimanje oružnog lista, već nakon donošenja odluke nadležnog organa koji je takvo odobrenje izdao (član 7. i 24. Zakona o oružju i municiji).

(Presuda Osnovnog suda u Kragujevcu – Sudska jedinica u Arandelovcu, K-1987/10 od 17. 2. 2010. godine i presuda Apelacionog suda u Kragujevcu, Kž.1. br. 2789/10 od 25. 5. 2010. godine)

Prvostepeni sud je izreku presude učinio nerazumljivom kada je radnju okrivljenog – oduzimanje spornog pištolja kao tuđe pokretne stvari, kao radnju izvršenja krivičnog dela teška krađa iz člana 204. stav 1. tačka 1. KZ, kvalifikovao i kao radnju izvršenja krivičnog dela nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 1. KZ, u vidu neovlašćenog nabavljanja oružja.

Iz obrazloženja:

Presudom Opštinskog suda u Novom Pazaru, okrivljeni R.B. oglašen je krivim da je izvršio krivična dela teška krađa iz člana 204. stav 1. tačka 1. KZ, razbojništvo iz člana 206. stav 1. KZ i nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 1. KZ.

S obzirom na to da je prvostepeni sud utvrdio da je obijanjem kuće oštećenog A.H. okrivljeni oduzeo sporni pištolj kao tuđu pokretnu stvar, a potom isti nosio sa sobom, da bi upotrebom pištolja izvršio pretnju da će neposredno napasti na život i telo oštećenog N.D, a potom sporni pištolj nastavio da nosi sve do oduzimanja

pištolja od strane radnika P.S. Tutin, to je izreka presude nerazumljiva budući da je jednu istu radnju okrivljenog – oduzimanje spornog pištolja kao tuđe pokretne stvari, kao radnju izvršenja krivičnog dela teška krađa iz člana 204. stav 1. tačka 1. KZ, prvostepeni sud kvalifikovao i kao radnju izvršenja krivičnog dela nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 1. KZ, odnosno da je isti bez odobrenja nabavio sporni pištolj, što bi navodilo na zaključak da se radi o idealnom sticaju, ali prvostepeni sud o tome ne daje nikakve razloge, niti daje razloge da li se radi o prividnom idealnom sticaju.

(Presuda Opštinskog suda u Novom Pazaru, K. br. 396/09 od 4. 12. 2009. godine i rešenje Apelacionog suda u Kragujevcu, KŽ.1. br. 2579/10 od 22. 4. 2010. godine)

Krivično delo nedozvoljena proizvodnja, držanje nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 4. u vezi sa stavom 1. KZ, postoji kada učinilac neovlašćeno nosi vatreno oružje za koje ima dozvolu za držanje, ali ne i za nošenje, a da pri tom nije u pitanju prenošenje vatrenog oružja, pošto nezakonito prenošenje vatrenog oružja, predstavlja prekršaj.

Iz obrazloženja:

Presudom prvostepenog suda optuženi J.P. je na osnovu odredbe člana 355. tačka 1. ZKP oslobođen optužbe, da je izvršio krivično delo nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 4. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika.

Ispitavši prvostepenu presudu i postupak koji je prethodio donošenju iste, drugostepeni sud je mišljenja da je prvostepeni sud povredio krivični zakon u smislu člana 369. tačka 1. ZKP, iz kog razloga je presuda morala biti ukinuta.

Naime, prvostepeni sud je obrazlažući svoj stav zbog kojeg je oslobodio od optužbe optuženog za krivično delo iz člana 348. stav 4. Krivičnog zakonika u obrazloženju presude naveo da učinilac krivičnog dela iz člana 348. stav 4. Krivičnog zakonika može biti samo lice koje neovlašćeno nosi predmete dela iz stavova 1. i 2. člana 348. Krivičnog zakonika, iz čega proizlazi da je radnja krivičnog dela samo nošenje onog oružja koje se neovlašćeno izrađuje, prodaje, nabavlja, čija se razmena vrši ili koje se drži, pa kako je optuženi za držanje predmetnog pištolja imao odobrenje nadležnog organa, te po oceni prvostepenog suda nošenje predmetnog pištolja ne

predstavlja radnju krivičnog dela iz člana 348. stav 4. Krivičnog zakonik, a iz kojeg razloga je na osnovu člana 355. stav 1. ZKP doneo odluku kao u izreci presude.

Međutim, po oceni Apelacionog suda u Beogradu predmet krivičnog dela nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 1. Krivičnog zakonika nije određen radnjom tog krivičnog dela u smislu da je to samo oružje koje je neovlašćeno nabavljeno, izrađeno, prodato ili držano, već je predmet tog krivičnog dela upravo vatreno oružje, njegov delovi, municija ili eksplozivne materije uopšte, bez obzira na to da li je i na koji način nabavljeno. Naime, kod činjenice da je radnja dela iz stava 4. predviđena kao – ko neovlašćeno nosi predmet iz dela iz stavova 1. i 2. jasno proizlazi da se radi o nošenju vatrenog oružja, municije ili eksplozivnih materija, uopšte, bez potrebne dozvole za nošenje, tako da je, po oceni ovog suda, pogrešan stav prvostepenog suda da nošenje oružja za koje lice poseduje dozvolu za držanje nije krivično delo.

(Rešenje Apelacionog suda u Beogradu KŽ1 7358/10 od 22. 3. 2011. i rešenje Višeg suda u Zaječaru K. br. 68/10)

Nema neovlašćenog držanja vatrenog oružja kao radnje krivičnog dela iz člana 348. stav 1. KZ, kada je okrivljenom izdato odobrenje nadležnog državnog organa za nabavku oružja, a protiv njega nije pokrenut upravni postupak za oduzimanje oružnog lista, oružja i municije u smislu člana 24. i 25. Zakona o oružju i municiji.

Iz obrazloženja:

Presudom Osnovnog suda u Kruševcu okrivljeni P.V. oglašen je krivim da je izvršio krivično delo nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZ, s tim što je sud iz činjeničnog opisa krivičnog dela datog u izreci presude izostavio lovačku pušku – karabin, jer nije dokazano da je okrivljeni lovačku pušku – karabin, neovlašćeno nabavio i držao, s obzirom na to da okrivljeni poseduje oružni list – odobrenje nadležnog organa za nabavljanje spornog oružja.

Odbedbama članova 24. i 25. Zakona o oružju i municiji, propisani su uslovi pod kojima se oružni list, oružje i municija oduzima od strane nadležnog organa, da se protiv

Takođe, s obzirom na utvrđeno stanje u spisima predmeta, a to je da je okrivljeni u konkretnom slučaju nosio oružje za pojasom u futrolji, u konkretnom slučaju se ne može govoriti o prekršaju, jer je članom 35. stav 1. tačka 6^a. Zakona o oružju i municiji propisano da će se kazniti onaj ko prenosi oružje protivno odredbi člana 12^a. Zakona.

Po oceni Apelacionog suda u Beogradu za postojanje krivičnog dela neovlašćeno nošenje oružja, municije i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 4. Krivičnog zakonika potrebno je da lice neovlašćeno nosi oružje, dakle bez dozvole za nošenje koja je predviđena Zakonom o oružju i municiji, pa okolnost da lice poseduje dozvolu za nabavljanje ili držanje tog oružja, a koje je u konkretnom slučaju okrivljeni neovlašćeno nosio, ne isključuje postojanje krivičnog dela iz stava 4. člana 348. Krivičnog zakonika, već ta okolnost, po oceni ovog suda eventualno može biti od značaja samo za odluku o kazni.

donetog rešenja može izjaviti žalba ministru unutrašnjih poslova, kao i postupak nakon što rešenje o oduzimanju oružnog lista, oružja i municije postane pravnosnažno.

Prvostepeni sud je u toku postupka na nesumnjiv način utvrdio da okrivljenom nije oduzet oružni list, niti postoji rešenje da je pokrenut upravni postupak za oduzimanje oružnog lista i oružja, shodno odredbama Zakona o oružju i municiji, pa je, nasuprot navodima žalbe javnog tužioca, pravilan zaključak prvostepenog suda da nije dokazano da je okrivljeni neovlašćeno nabavio i držao lovačku pušku – karabin, s obzirom na to da je u vreme pretresa i pronalaska spornog oružja u domaćinstvu okrivljenog, posedovao važeće odobrenje nadležnog

organa, a žalbeni navodi javnog tužioca da je za predmetnim oružjem raspisana potraga, te da se od datuma raspisivanja potrage ima smatrati da je okrivljeni neovla-

šćeno držao ovu lovačku pušku, ocenjeni su kao irelevantni u smislu postojanja krivičnog dela.

(Presuda Osnovnog suda u Kruševcu 6K-4434/10 od 7. 3. 2011. godine i presuda Apelacionog suda u Kragujevcu Kž.1-1888/11 od 17. 5. 2011. godine)

Kada lice prenosi oružje od svog stana do stana u vlasništvu drugog lica u okviru jedne stambene zgrade, takva radnja predstavlja radnju nošenja oružja u smislu odredbe člana 348. stav 4. u vezi sa stavom 1. KZ, a ne radnju držanja oružja.

Iz obrazloženja:

Prvostepenom presudom okrivljeni I.S. oglašen je krivim da je izvršio krivično delo nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 4. u vezi sa stavom 1. KZ i osuđen je na kaznu zatvora u trajanju od 10 meseci.

Žalbom branioca se ukazuje da prvostepena presuda sadrži bitnu povredu iz člana 368. stav 1. ZKP-a, jer se ni iz obrazloženja ni iz izreke presude ne može utvrditi u čemu se sastoji radnja izvršenja nošenja oružja za koju je okrivljeni I.S. osuđen, a ta činjenica nema podlogu u spisima predmeta, jer po stavu žalbe prenošenje oružja od jednih vrata do drugih u okviru iste zgrade, istog ulaza i istog krova se ne može smatrati nošenjem oružja, te se radnje okrivljenog I.S. mogu jedino kvalifikovati kao krivično delo iz člana 348. stav 1. KZ.

Apelacioni sud je ovakve žalbene navode branioca cenio neosnovanim nalazeći da je prvostepeni sud na osnovu izvedenih dokaza sigurno utvrdio da je okrivljeni I.S. kritičnom prilikom nabavio, držao i nosio sa sobom predmetni pištolj koji je predao na čuvanje okrivljenom B.U. u njegovom stanu. Takva radnja po oceni Apelacionog suda predstavlja radnju nošenja oružja u smislu odredbe člana 348. stav 4. u vezi sa stavom 1. KZ, a ne radnje držanja, jer je u pitanju prenošenje oružja u tuđi stan, tako da su neosnovani napred navedeni žalbeni navodi da radnja okrivljenog ne predstavlja radnju nošenja već držanja i da je s tim u vezi u pitanju krivično delo iz člana 348. stav 1. KZ.

(Presuda Višeg suda u Kragujevcu K-48/12 od 14. 2. 2013. godine i presuda Apelacionog suda u Kragujevcu Kž1-1935/13 od 14. 5. 2013. godine)

Radnja držanja predstavlja faktičku vlast nad oružjem, municijom i eksplozivnim materijama, te nije bitno u čijoj su svojini, pa se može držati i tuđe oružje, municija ili eksplozivna materija, odnosno oružje za koje neko drugi poseduje dozvolu za držanje.

(Rešenje Višeg suda u Beogradu Kž1. 542/14 od 12. 8. 2014. i presuda Drugog osnovnog suda u Beogradu K. 2220/13 od 28. 5. 2014. godine)

Jedan komad vatrenog oružja istovremeno može držati više lica.

Prvostepenom presudom dvojica okrivljenih su oglašeni krivim da su neovlašćeno držali vatreno oružje – pištolj na taj način što su ga zajedno doneli i čuvali u stanu trećeokrivljenog, na šta je trećeokrivljeni i pristao, a ovaj pištolj koji je i oduzet od trećeokrivljenog su zatim koristili u izvršenju krivičnih dela. Za izvršenje ovog krivičnog dela sva trojica okrivljenih su oglašeni krivima. Dvojica okrivljenih koji su doneli oružje i trećeokrivljeni kod koga je u stanu čuvano ovo oružje.

Apelacioni sud nalazi da su neosnovani žalbeni navodi branioca koji ističe da prvookrivljeni i drugookrivljeni nisu mogli biti oglašeni krivim za krivično delo iz člana 348. stav 1. KZ, te da faktički izvršilac tog krivičnog dela može biti samo jedno lice što u konkretnom slučaju prvookrivljeni koji je sporni pištolj imao u posedu i predao ga policiji, budući da je nesporno dokazana odbrana drugookrivljenog da su taj pištolj nabavili prvo i drugookrivljeni i doneli ga u stan trećeokrivljenog gde su ga držali, a odakle su ga povremeno uzimali i zatim vraćali.

(Presuda Apelacionog suda u Beogradu Kž1. 6449/12 od 23. 12. 2013. i presuda Višeg suda u Beogradu K. 1079/11 od 4. 6. 2012. godine)

Presuda je nerazumljiva ako je za krivično delo iz člana 348. stav 3. KZ sud propustio da navede da se radi o predmetu dela „čije nabavljanje, držanje, nošenje, izrada, razmena ili prodaja građanima uopšte nisu dozvoljeni“

(Rešenje Vrhovog suda Srbije Kž. 3336/05 od 8. 2. 2006. i presuda Okružnog suda u Novom Sadu K. 261/05 od 21. 10. 2005. godine)

Kada okrivljeni nađe oružje, to oružje odnese kući, a zatim ga iznese iz stana i sa njim šteta, izvršio je krivično delo nedozvoljenog nošenja vatrenog oružja bez obzira što je imao nameru da ovo oružje preda policiji u roku od 48 časova od kada ga je pronašao.

Okrivljeni je oglašen krivim da je neovlašćeno nosio automatski pištolj marke «Škorpion» i 18 metaka istog kalibra u šaržeru i jedan metak u cevi, a za koji građani ne mogu dobiti dozvolu od nadležnog organa ni za nošenje ni za držanje, na taj način što je dva dana pre ovog događaja navedeni pištolj pronašao u žbunju u blizini fudbalskog igrališta, te ga stavio za pojas i odneo kući, da bi ga potom posle dva dana nosio ispred svoje zgrade zadenuk za pojasom.

Pored pomenutih činjenica sud je cenio odbranu okrivljenog i navode njegovog branioca koji se pozivaju na član 26 stav 1. Zakona o oružju i municiji kojim je predviđeno da se nađeno oružje prijavljuje nadležnom organu u roku od 48 sati, pri čemu je u samoj optužnici označeno da je okrivljeni pronašao oružje 4. marta da bi 6. marta nosio pištolj, ali u nameri da ga nakon toga preda u zakonskom roku od 48 sati policiji. Po oceni odbrane okrivljeni nije učinio krivično delo s obzirom da je imao nameru da pronađeno oružje preda u zakonskom roku od 48 sati.

Ceneći ovakvu odbranu okrivljenog sud je zauzeo stav da je okrivljeni izvršio krivično delo. Naime, okrivljeni je u svojoj odbrani naveo da je toga dana 6. marta pozvao svog prijatelja sa namerom da mu pokaže pištolj, izneo ga ispred zgrade i, pre nego što je uspeo da ga pokaže, naišla je policija i pronašla pištolj koji je bio zadenut za pojasom okrivljenog.

(Presuda Okružnog suda u Beogradu Kž. 393/05 od 7. 4. 2005. i presuda Četvrtog opštinskog suda u Beogradu K. 14/04 od 8. 9. 2004. godine)

U tom smislu nije sporno da je okrivljeni bez odobrenja nosio oružje za koje nema dozvolu niti je mogao dobiti dozvolu.

Radnje koje je okrivljeni preduzeo po oceni suda predstavljaju neovlašćeno nošenje vatrenog oružja i municije iz člana 33. stav 2. u vezi sa stavom 1. Zakona o oružju i municiji.

Za promet jednog pištolja mogu biti odgovorna i četiri lica: prvooptužena koja je nasledila pištolj dala ga je drugooptuženom da ga proda, koji ga je neovlašćeno držao u svom stanu dok ga nije predao radi prodaje trećooptuženom koji je ovaj neovlašćeno nosio do četvrtooptuženog, koji ga je neovlašćeno držao dok od njega isti nije oduzet.

(Presuda Okružnog suda u Beogradu Kž. 1827/04 od 22. 7. 2004. i presuda Prvog opštinskog suda u Beogradu K. 579/01 od 11. 4. 2004. godine).

Pod neovlašćenim nabavljanjem vatrenog oružja podrazumeva se i primanje pištolja na pijaci kao garancije za isplatu prodatog teleta.

(Presuda Vrhovnog suda Srbije Kzp. 78/03 od 23. 5. 2003. i presuda Opštinskog suda u Kraljevu K. 419/01 od 26. 10. 2001. godine).

Nije od uticaja za postojanje krivičnog dela to što je okrivljeni kod sebe sklonio pištolj svog bolesnog oca koji ga je čuvao kao trofej bez dozvole, ako okrivljeni za njegovo držanje nije imao oružani list.

Prvostepenom presudom okrivljeni je oglašen krivim za izvršenje krivičnog dela iz člana 33. ZOOM-a.

Okrivljeni je u svojoj odbrani i u žalbi naveo da je taj pištolj sve vreme stajao u njegovom ateljeu, zaključan u fioci od radnog stola. Taj pištolj je trofejno oružje njegovog oca koji nema dokaze da se radi o trofejnom oružju. Otac je

pokušao da izvrši samoubistvo, imao je šlog i zbog toga je okrivljeni sklonio pištolj u svoj atelje.

Iznetim žalbenim navodima ne dovodi se u pitanje postojanje krivičnog dela, jer okrivljeni za držanje pištolja nije imao dozvolu, a razlozi zašto ga je sklonio kod sebe cenjeni su kao olakšavajuća okolnost.

(Presuda Okružnog suda u Beogradu Kž. 288/03 od 18. 2. 2003. godine i presuda Drugog opštinskog suda u Beogradu K. 582/02 od 5. 11. 2002. godine)

Pri odlučivanju o krivičnoj odgovornosti za neovlašćeno držanje vatrenog oružja nebitno je kada je to oružje i pod kojim okolnostima nabavljeno.

U žalbi branioca se ističe da je optuženi bombe doneo iz Bosne još kada je bio maloletan, i da je morao presudom biti obuhvaćen i period pre 9. decembra 1998. godine, kada je stupio na snagu Zakon o izmenama i dopunama ZOOM-a, a zakon koju je važio u vreme izvršenja krivičnog dela, je blaži za optuženog pa je trebalo u smislu člana 4. stav 2. OKZ delo optuženog pravno kvalifikovati po stavu 2 člana 33. ZOOM, a ne stavu 3.

Navodi u žalbi su neosnovani jer je javni tužilac na kraju pretresa izmenio optužnicu tako što je naveo da je vreme izvršenja krivičnog dela 23. 6. 2001. godine, kada je policija pronašla i oduzela od optuženog bombe.

(Presuda Vrhovnog suda Srbije Kž. 1296/03 od 2. 9. 2003. i presuda Okružnog suda u Beogradu K. 239/02 od 14. 5. 2002. godine).

Kada učinilac neovlašćeno drži oduzetu pušku i neovlašćeno nabavi i drži bombu, radi se o jednom krivičnom delu iz člana 33. stav 3. ZOOM, a ne o dva krivična dela.

Okrivljeni je oglašen krivim za dva krivična dela iz člana 33. ZOOM. U prvom slučaju neovlašćeno držanje au-

tomatske puške sa pripadajućom municijom do čega je došao izvršenjem krađe, a u drugom slučaju neovlašće-

no nabavljanje i držanje ručne bombe i 15 metaka. Prvo krivično delo je kvalifikovano kao krivično delo iz člana 33. stav 2. a u vezi sa stavom 1. ZOOM, a u drugom slučaju iz člana 33. stav 3. u vezi sa stavom 2. ZOOM.

Vrhovni sud, nalazi, da se u ovom slučaju radi o tzv. prividnom realnom sticaju krivičnih dela i da su izvršenjem krivičnog dela iz člana 33. stav 3. u vezi sa stavom 2. ZOOM, povredom zaštićenog objekta težeg intenziteta, u suštini, obuhvaćeni i povreda zaštićenog

(Presuda Vrhovnog suda Srbije Kž. 1730/02 od 30. 1. 2003. i presuda Okružnog suda u Beogradu K. 232/01 od 15. 3. 2002. godine).

Lovačko oružje koje se poseduje na osnovu oružnog lista, može da se prenosi prilikom odlaska u lov i u drugim opravdanim slučajevima.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud je utvrđeno činjenično stanje pravilno pravno ocenio kao prekršaj okrivljenog iz člana 36. stav 1. tačka 3a. Zakona o oružju i municiji, koji čini lice koje postupi protivno odredbi člana 12a. stav 1. ovog zakona, tako što oružje koje drži na osnovu oružnog lista, odobrenja, odnosno uz prethodnu prijavu nadležnom organu, neopravdano prenosi.

Ovaj sud nalazi da je neosnovano isticanje u žalbi da je okrivljeni u vreme uočenog prekršaja išao u lov. Da okrivljeni nije odlazio u lov proizlazi iz iskaza svedoka V. M, da ga je okrivljeni pozvao oko 9 sati da dođe u vikendicu po njega i odbaci ga do stana, i iskaza ovlašćenog službenog lica svedoka S. D. da je predmetna lovačka puška od okrivljenog oduzeta u njegovom stanu u 13.20 časova. Dakle, okrivljeni nakon završene intervencije ovlašćenih službenih lica, oko 11.50 časova na terenu, nije iz vikend

(Presuda Prekršajnog apelacionog suda, odeljenje u Novom Sadu, III-308, Prž. broj 8683/14 od 6. 5. 2014. godine)

objekta slabijeg intenziteta iz člana 33. stav 2. u vezi sa stavom 1. Zakona o oružju i municiji i da ove dve radnje okrivljenog čine jedno krivično delo iz člana 33. stav 3. u vezi sa stavom 2. Zakona o oružju i municiji.

Stoga je preinačena prvostepena presuda u pogledu pravne ocene dela, otklonjena povreda krivičnog zakona na štetu optuženog i utvrđeno da se radi o jednom krivičnom delu.

dice otišao u lov nego u svoj stan te u konkretnom slučaju nije imao opravdani razlog da prenosi oružje.

Lice kojem je nadležni organ izdao oružni list, oružje koje ima pravo da drži i nosi, ne sme da prenosi osim u slučajevima propisanim u odredbama člana 12^a. stav 1. Zakona o oružju i municiji (s tim što za prenošenje oružja kada za to postoji zakonom propisani razlog ili opravdan slučaj za prenošenje, nije potrebno odobrenje državnog organa), ali se tada oružje mora prenositi na način propisan u članu 12^a. stav 2. istog zakona, bez municije i u rastavljenom stanju tako da jedan ili više delova iz člana 4. ovog zakona budu odvojeni od njega, a lovačko oružje i oružje čije rastavljanje nije moguće, mora biti na drugi način onesposobljeno za trenutnu upotrebu (nošenje u futrolji, bravica na obaraču i sl).

Analiza odabranih sudskih odluka

6

6.1. PREDMET Kž.1 250/2017, presuda Apelacionog suda u Kragujevcu od 6. 3. 2017. godine

REZIME SLUČAJA: Okrivljena nesporno poseduje malokalibarsku pušku i istu drži na osnovu oružnog lista na svoje ime. Zakon o oružju i municiji, nakon izmena, u članu 20. propisuje da se municija za oružje iz kategorije B i C, osim onesposobljenog, može nabavljati na osnovu izdate isprave o oružju i da vlasnici oružja mogu nabavljati i držati municiju u kalibrima za koje imaju registrovano oružje, osim fizičkih lica kojima je izdata kolekcionarska dozvola. Dakle, postojanje ovog dela mora se utvrđivati s obzirom na propise o proizvodnji i prometu vatrenog oružja i municije jer krivično delo nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija predstavlja krivično delo sa blanketnom dispozicijom.

IZ OBRAZLOŽENJA:

“...Nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija predstavlja krivično delo sa blanketnom dispozicijom, pa se odredba iz člana 5. stav 2. Krivičnog zakonika mora primeniti i na Zakon o oružju i municiji, ukoliko je ovaj zakon menjan u korist okrivljenog nakon izvršenja krivičnog dela. Dakle, postojanje ovog dela mora se utvrđivati s obzirom na propise o proizvodnji i prometu vatrenog oružja i municije, od kojih poseban značaj ima Zakon o oružju i municiji, koji, nakon izmena, u članu 20. propisuje da se municija za oružje iz kategorije B i C, osim onesposobljenog, može nabavljati na osnovu izdate isprave o oružju i da vlasnici oružja mogu nabavljati i držati municiju u kalibrima za koje imaju registrovano oružje, osim fizičkih lica kojima je izdata kolekcionarska dozvola...Prvostepeni sud nije izneo razloge da li su navedene izmene Zakona o oružju i municiji koje propisuju drugačije uslove za nabavljanje municije od uticaja na odlučnu činjenicu – da li radnja koja se predmetnom optužbom stavlja na teret okrivljenoj, predstavlja krivično delo, u situaciji kada ona nesporno poseduje malokalibarsku pušku i istu drži na osnovu oružnog lista na svoje ime...”

PРАВНА PITANJA: U konkretnom slučaju pravilno presuđenje zahtevalo je pozitivan odgovor na pitanje – da li su ispunjeni uslovi da sud primeni odredbe ranije važećih Zakona o oružju i municiji i Krivičnog zakonika, imajući u vidu odredbu člana 5. Krivičnog zakonika – na učinioca krivičnog dela primenjuje se zakon koji je važio u vreme izvršenja krivičnog dela, a ako je posle izvršenja krivičnog dela izmenjen zakon, jednom ili više puta, primeniće se zakon koji je za njega najblaži.

KOMENTAR: Pošto krivično delo nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija predstavlja krivično delo sa blanketnom dispozicijom, odredbe kojima je određeno, u konkretnom slučaju nabavljanje i držanje municije za oružje za koje učinilac poseduje oružani list, moraju se tumačiti uz oslonac na Zakon o oružju i municiji.

6.2. PREDMET Kzz 775/2015, presuda Vrhovnog kasacionog suda od 15. 9. 2015. godine (Apelacioni BG Kz)

KLJUČNE REČI: zahtev za zaštitu zakonitosti, povreda zakona na štetu okrivljenog, primena blažeg zakona

REZIME SLUČAJA: Zakon o oružju i municiji ("Službeni glasnik Republike Srbije", broj 20/2015), u članu 51. određuje da se neće krivično goniti, niti da će se smatrati da je počinilo krivično delo lice koje u roku od 3 meseca od dana stupanja na snagu predmetnog zakona preda oružje i municiju ili podnese zahtev za izdavanje isprave nadležnom organu.

IZ OBRAZLOŽENJA:

"...Vrhovni kasacioni sud ocenjuje neosnovanim navode iz zahteva za zaštitu zakonitosti branioca imenovanog okrivljenog da je pobijanim pravnosnažnim presudama povređen zakon iz člana 439. tačka 1. Zakonika o krivičnom postupku na štetu okrivljenog, jer je dana 24. 2. 2015. godine donet Zakon o oružju i municiji, a koji u odredbi iz člana 51. određuje da se neće krivično goniti, niti da će se smatrati da je počinilo krivično delo lica koje na dan stupanja na snagu predmetnog zakona prijavi i preda oružje

i municiju koju poseduje, što isključuje protivpravnost kao bitno zakonsko obeležje krivičnog dela...Kako u tom Zakonu nije regulisano postupanje nadležnih državnih organa u procesnoj situaciji kada je krivični postupak započet, to se na učinioca krivičnog dela u pitanju – prema neosnovanom stavu branioca – ima primeniti odredba iz člana 5. stav 2. Krivičnog zakonika ("Ako je posle izvršenja krivičnog dela izmenjen zakon, jednom ili više puta, primeniće se zakon koji je najblaži za učinioca")..."

PRAVNA PITANJA: U konkretnom slučaju radi se o tumačenju pravnih propisa i primene odredaba o vremenskom važenju zakona.

KOMENTAR: Za razliku od situacije u prethodnom predmetu, u kome krivični postupak nije bio pravnosnažno okončan, kada se mogla primeniti odredba člana 5. KZ, po pravnosnažnom okončanju postupka, odnosno, u postupku po vanrednim pravnim lekovima, ne primenjuje se odredba o vremenskom važenju krivičnog zakonodavstva, shodno članu 5. KZ.

6.3. PREDMET Kž.1 407/2018, presuda Apelacionog suda u Kragujevcu od 18. 4. 2018. godine

REZIME SLUČAJA: Kod krivičnog dela neovlašćena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija neophodno je veštačenjem ustanoviti da li je municija koja je predmet izvršenja krivičnog dela funkcionalno ispravna i o kojoj vrsti municije se radi, s obzirom na to da od konkretnih činjeničnih zaključaka zavisi postojanje krivičnog dela, odn. utvrđivanje o kom obliku predmetnog krivičnog dela se radi. U konkretnom slučaju okrivljeni je prvostepenom presudom oglašen krivim da je neovlašćeno držao u prtljažniku putničkog motornog vozila jedan metak bojeve puščane municije kalibra 7,62 mm, čija nabavka i držanje građanima nije dozvoljena, a u svom stanu na navedenoj adresi neovlašćeno držao 12 metaka bojeve municije neutvrđenog kalibra i koja municija je prilikom pregleda vozila i pretresa stana pronađena i privremeno oduzeta.

IZ OBRAZLOŽENJA:

"...U žalbama okrivljenog i branioca osnovano se navodi da prvostepeni sud ne utvrđuje, pa samim tim u razlozima presude i ne navodi činjenice i okolnosti koje čine obeležja predmetnog krivičnog dela, kao ni one od kojih zavisi primena određene odredbe krivičnog zakona..."

PRAVNA PITANJA: Da bi postojalo krivično delo iz člana 348. Krivičnog zakonika, neophodno je da municija ima svojstva bliže propisana članom 3. stav 1. tačka 21. Zakona o oružju i municiji, odn. potrebno je utvrditi da li meci oduzeti od okrivljenog imaju navedena svojstva te funkcionalnu i tehničku ispravnost, što se mora utvrditi odgovarajućim veštačenjem. Isto tako, neophodno je nesumnjivo utvrditi da li se municija za čije je držanje okrivljeni oglašen krivim, može nabaviti i držati uz odgovarajuću dozvolu nadležnog organa, kao i da li može biti korišćena kao municija za lovačko oružje.

KOMENTAR: Navedene činjenice je nužno razjasniti s obzirom na to da odredba iz člana 348. Krivičnog zakonika sadrži više stavova, čija primena zavisi od činjenice da li se radi o municiji čije držanje građanima uopšte nije dozvoljeno, a upravo zbog navedene razlike u zakonskim obeležjima stava 1. i stava 2. člana predmetnog krivičnog dela, kao i bitno različitih zaprečenih kazni.

6.4. PREDMET Kž.1 - 237/2017, presuda Apelacionog suda u Kragujevcu od 10. 3. 2017. godine

REZIME SLUČAJA: Naznačenom presudom nadležnog Osnovnog suda okrivljeni je oglašen krivim, između ostalog, i za izvršenje krivičnog dela iz člana 348. stav 3. u vezi sa stavovima 1. i 2. Krivičnog zakonika. Da bi predmetno krivično delo uopšte postojalo, neophodno je odgovarajućim veštačenjem utvrditi funkcionalnu i tehničku ispravnost vatrenog oružja, municije odn. eksplozivne materije.

U konkretnom slučaju okrivljeni je oglašen krivim, između ostalog, i za izvršenje krivičnog dela iz člana 348. stav 3. u vezi sa stavovima 1. i 2. Krivičnog zakonika. Međutim, u ožalbenoj presudi nejasni su razlozi o činjenicama koje su predmet dokazivanja, a u vezi sa tim ni činjenično stanje se u ovom trenutku ne može valjano ispitati. Naime, osnovano se u žalbi navodi – da bi postojalo ovo krivično delo neophodno je da vatreno oružje, municija ili eksplozivne materije imaju navedena svojstva, odn. potrebno je utvrditi njihovu funkcionalnu i tehničku ispravnost, što se mora učiniti odgovarajućim veštačenjem. Isto tako, prvostepeni sud okrivljenog oglašava krivim da je neovlašćeno držao vatreno oružje, municiju i rasprskavajuće oružje u većoj količini, a da u razlozima presude ne navodi zašto prihvata stanovište optužnice da se radi o "većoj količini" navedenih predmeta.

IZ OBRAZLOŽENJA:

"...Za postojanje krivičnog dela nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija potrebno je ustanoviti funkcionalnu i tehničku ispravnost vatrenog oružja, municije odn. eksplozivnih materija što će se učiniti odgovarajućim veštačenjem..."

PRAVNA PITANJA: Tvrdnje optužbe da je u pitanju krivično delo iz člana 348. Krivičnog zakonika moraju se u dokaznom postupku argumentovati nalazima i mišljenjima veštaka iz kojih nedvosmisleno proizilazi funkcionalna i tehnička ispravnost predmetnog oružja i dr. kao i okolnosti iz kojih se može zaključiti da se radi o "većoj količini" navedenih predmeta.

KOMENTAR: Propust optužbe da se u dokaznom postupku izvedu svi navedeni dokazi može dovesti do nemogućnosti izricanja osuđujuće presude, jer bez pozitivnih nalaza i mišljenja veštaka kojima se utvrđuje funkcionalna i tehnička ispravnost vatrenog oružja, municije odn. eksplozivnih materija ne postoji krivično delo iz člana 348. Krivičnog zakonika.

U konkretnom slučaju, presudom nadležnog Osnovnog suda okrivljeni oglašen je krivim zbog izvršenja krivičnih dela ometanje ovlašćenog službenog lica u obavljanju poslova bezbednosti ili održavanja javnog reda i mira iz člana 23. stav 1. Zakona o javnom redu i miru, nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 3. u vezi sa stavovima 1. i 2. Krivičnog zakonika i nasilje u porodici iz člana 194. stav 3. u vezi sa stavom 1. istog zakonika. Apelacioni sud je našao da je prvostepena presuda doneta uz bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 438. stav 1. tačka 11. i stav 2. tačka 2. Zakonika o krivičnom postupku, na koje se osnovano ukazuje u žalbama okrivljenog i njegovog branioca u kojima se osnovano ističe da su u odnosu na krivično delo iz člana 348. stav 3. u vezi sa stavovima 1. i 2. Krivičnog zakonika nejasni razlozi o činjenicama koje su predmet dokazivanja, u vezi sa čim se ni činjenično stanje u ovom trenutku ne može valjano ispitati.

Za postojanje predmetnog krivičnog dela neophodno je da vatreno oružje, municija ili eksplozivne materije imaju navedena svojstva, tj. potrebno je utvrditi njihovu funkcionalnu i tehničku ispravnost što se mora učiniti odgovarajućim veštačenjem. Na drugoj strani, prvostepeni sud okrivljenog oglašava krivim da je neovlašćeno držao vatreno oružje, municiju i rasprskavajuće oružje u većoj količini, a da u razlozima presude ne navodi zašto prihvata stanovište optužnice da se radi o "većoj količini" navedenih predmeta.

Počev od izmene KZ-a iz 2012. godine, za postojanje krivičnog dela iz stava 1. člana 348. KZ nije neophodno utvrđivati funkcionalnu ispravnost vatrenog oružja, budući da je kažnjivo neovlašćeno nabavljanje i držanje delova vatrenog oružja (ram, cev, navlaka). Međutim, kada se radi o delu iz stava 2. ili stava 3. u vezi sa stavom 2. člana 348. KZ, korisno je veštačenje, jer ovi stavovi ne kriminalizuju neovlašćeno nabavljanje ili držanje delova vatrenog oružja.

6.5. PREDMET: Kž.1 1056/2018, presuda Apelacionog suda u Kragujevcu od 3. 12. 2018. godine

REZIME SLUČAJA: Presudom nadležnog višeg suda okrivljeni je oglašen krivim zbog krivičnog dela nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 3. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika. U svojoj odbrani, kao i u žalbi na prvostepenu osuđujuću presudu, navodi da je u pogledu zabrane držanja spornog naoružanja i municije bio u stvarnoj i pravnoj zabludi.

IZ OBRAZLOŽENJA:

"...Neosnovani su žalbeni navodi okrivljenog jer je nesporo da mu je bila poznata obaveza preregistracije dozvole za držanje oružja sa vojne na civilnu. U dozvolama koje je dobio 06.10.1995. godine za bliže označeni pištolj 7,62 mm M57, za revolver 357 MAG i za lovački karabin "Zastava" 8x57 – na poledini dozvole pod tačkom 3. se navodi "prilikom prestanka aktivne vojne službe profesionalno vojno lice je obavezno da pištolj (ili lovački karabin)

prijavi nadležnom organu MUP-a radi dobijanja oružnog lista. Da je okrivljenom bila poznata navedena činjenica potvrđuje i deo njegove odbrane sa glavnog pretresa da je obavezu prijavljivanja oružja i municije nakon penzionisanja zanemario zbog, kako je naveo, mnogobrojnih obaveza koje je imao kao profesor fakulteta..."

PRAVNA PITANJA: Profesionalno vojno lice je dužno da prilikom prestanka aktivne vojne službe prijavi nadležnom organu MUP-a posjedovanje oružja radi dobijanja oružnog lista, odn. preregistracije sa vojne na civilnu dozvolu za držanje i nošenje oružja, a ukoliko to ne učini odgovaraće za krivično delo iz člana 348. Krivičnog zakonika a ne za prekršaj i ne može se pozivati na pravnu zabludu.

KOMENTAR: S obzirom na to da ovo krivično delo spada u tzv. grupu mala in se, pri čemu svako lice koje ima nameru da nabavi, drži ili nosi ovu vrstu oružja mora prethodno biti upoznato sa propisima koji regulišu odnosnu materiju. Dakle, pozivanje na stvarnu i pravnu zabludu nije argument.

6.6. PREDMET: Kž.1 319/2020, presuda Apelacionog suda u Kragujevcu od 9. 6. 2020. godine

REZIME SLUČAJA: Neovlašćeno nabavljanje oružja kao alternativna radnja izvršenja krivičnog dela iz člana 348. Krivičnog zakonika, koje mora biti preduzeto na pravno dozvoljen način, podrazumeva različite delatnosti i načine na koje se do oružja dolazi (kupovina, dobijanje na poklon, nabavljanje na ratištu, uzimanje u zalog, na zajam ili uzimanje na čuvanje).

IZ OBRAZLOŽENJA:

U konkretnom slučaju, imenovanom okrivljenom je optužnim aktom na teret stavljeno krivično delo nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. Stav 1. Krivičnog zakonika... jer je dana 1. 4. 2019. godine protivno odredbi iz člana 20. Zakona o oružju i municiji, bez izdate isprave za oružje iz kategorije "B", nabavio i držao municiju za tu kategoriju oružja na taj način što je ispod sudopere u kuhinji kuće

koju koristi držao okvir od pištolja u kome se nalazilo četiri metka kalibra 7,65 mm. Prvostepeni sud je, nakon sprovedenog dokaznog postupka, potpuno i pravilno utvrdio odlučne činjenice i okrivljenog, na osnovu člana 423. tačka 2. Zakonika o krivičnom postupku, oslobodio od optužbe, smatrajući da javni tužilac nije predložio nijedan dokaz koji bi uputio na zaključak da je okrivljeni neovlašćeno nabavio okvir od pištolja u kome su se nalazila četiri metka..."

PRAVNA PITANJA: Svaka od alternativno predviđenih radnji izvršenja krivičnog dela iz člana 348. Krivičnog zakonika podrazumeva njihovo neovlašćeno preduzimanje. Obeležja krivičnog dela se stiču prilikom neovlašćenog preduzimanja bilo koje od inkriminišućih radnji – izrada, prodaja, nabavljanje, razmena i držanje vatrenog oružja.

KOMENTAR: Preduzimanje radnje držanja može se vršiti samo u odnosu na oružje čije je držanje dozvoljeno građanima, ali učinilac nije pribavio oružni list za držanje konkretnog oružja od nadležnog organa. Pored toga, stav Vrhovnog suda Srbije glasi da se pod držanjem oružja ne može podrazumevati svaki slučaj kada se određeno lice nađe u faktičkom posedu oružja za koje nema odobrenje nadležnog organa, već je kod pojma držanja neophodan specifičan odnos učinioca prema oružju da ga drži kao svoje ili bar čuva kao tuđe.¹¹

Drugi načini sticanja predmeta koji predstavljaju objekt radnje krivičnog dela mogu biti različiti – npr. dobijanje na poklon, zaduživanje na ratištu od strane vojnih obveznika ili dobrovoljaca ili "primanje oružja kao garancije ili obezbeđenja za isplatu duga". Nepodeljeni stav sudske prakse je da se pod pojmom "nabavljanje" ne podrazumeva pribavljanje oružja izvršenjem drugog krivičnog dela npr. krađe, tj. u takvoj situaciji se ne radi o sticanju izvršenih dela. Pošto je radnja izvršenja predmetnog krivičnog dela alternativno konstruisana, to

¹¹ Vrhovni sud Srbije Kž1 1383/93 od 11. 1. 1994. godine

će postojati jedno krivično delo bez obzira na broj preduzetih radnji izvršenja, tj. krivično delo će postojati u slučaju preduzimanja ma koje od ovih radnji. Pri tome, s obzirom na to da su radnje izvršenja određene trajnim glagolima, to je sudska praksa jedinstvenog stanovišta da npr. neovlašćeno držanje oružja u dugom periodu predstavlja jednu jedinstvenu trajnu radnju izvršenja koja je prestala njegovim oduzimanjem od učinioca, kada je delo i svršeno.¹²

Nasuprot tome, životna situacija u kojoj neko lice zbog predstojećeg sukoba, odnosno, tuče, oduzme pištolj od drugog lica da bi ga sprečilo da pištolj u sukobu eventualno upotrebi, ne čini krivično delo radnjom neovlašćenog držanja vatrenog oružja.

Faktička vlast nad predmetima koji predstavljaju objekt radnje krivičnog dela ne mora trajati duže vreme, pri čemu je bez značaja da li je predmet koji predstavlja objekt radnje krivičnog dela u svojini izvršioca. Naime, oružje i municija mogu biti tuđi, tj. držanje ovde ima smisao državine koja je mnogo širi pojam od svojine. Često se u sudskoj praksi sreću situacije kada su učinioci imali faktičku vlast nad oružjem prema kome su se ponašali kao vlasnici i njihove suštinski istovetne odbrane da je isto pripadalo umrlim precima te da se čuva kao uspomena.¹³

U tom smislu, radnju izvršenja ovog krivičnog dela predstavlja i držanje oružja i municije koju je neko lice zadužilo kao pripadnik vojne jedinice radi vršenja vojne službe pa ga drži i po prestanku ovog svojstva. Uopšteno rečeno, za postojanje krivičnog dela nije od značaja kada je i pod kojim okolnostima oružje nabavljeno.

Isto tako, za pojam držanja kod ovog krivičnog dela nije od značaja da li se radi o neposrednoj ili posrednoj državini (zato krivično delo postoji i u slučaju kada je okrivljeni oružje odneo kod bilo kog trećeg lica, pod uslovom da se državina nije prekidala – ista je samo postala posredna).

S tim u vezi, još krajem devedesetih godina Vrhovni sud Srbije¹⁴ istakao je da se "... pod držanjem ne može podrazumevati svaki slučaj kada se neko nađe u faktičkom posedu oružja, već pod tim treba razumeti takav odnos učinioca prema oružju kroz koji se manifestuje određeni odnos vlasti prema datom predmetu koji podrazumeva da učinilac predmete drži kao svoje ili čuva kao tuđe i stoga krivično delo ne postoji kada je okrivljeni nakon pronalaska bombi o tome obavestio svedoka znajući da je on radnik organa unutrašnjih poslova očekujući od njega da će dobiti merodavno uputstvo o daljem postupanju sa pronađenim bombama ..."

12 (Iz presude Okružnog suda u Beogradu K – 369/99 od 25. 10. 1999. godine; I. Simić - " Zbirka sudskih odluka iz krivičnogpravnne materije", Beograd, 2002, 196)

13 (Iz presude Okružnog suda u Beogradu Kž – 2429/03 od 11. 9. 2003. godine; I. Simić/A. Trešnjević, "Zbirka sudskih odluka iz krivičnogpravnne materije", Beograd, 2004, 177).

14 (Kž - 1490/97 od 11. 3. 1999. godine; " Bilten sudske prakse Vrhovnog suda Srbije", Beograd, 1994/1, 24-25).

6.7. PREDMET: Kž.1 462/2018, presuda Apelacionog suda u Kragujevcu od 17. 5. 2018. godine

REZIME SLUČAJA: Presudom nadležnog višeg suda okrivljeni je oglašen krivim zbog izvršenja krivičnog dela nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 4. u vezi sa stavom 2. Krivičnog zakonika. Okrivljeni je oružje i municiju nosio sa sobom na dohvat ruke u putničkom vozilu kojim je upravljao na putu od svog stana do određenog mesta na parking, iako nije posedovao odgovarajuću dozvolu za nošenje oružja izdatu od strane nadležnog organa.

IZ OBRAZLOŽENJA:

..."Branilac okrivljenog u žalbi naglašava da je razdaljina između mesta gde se okrivljeni nalazio i mesta gde je oružje pronađeno veća od 100 metara, da je, dakle, postojala njegova potpuna fizička odvojenost od predmeta te da se ne može raditi o nošenju kao elementu bića predmetnog krivičnog dela, kako pogrešno zaključuje prvostepeni sud. Zato bi, prema stavu ove žalbe, odbranu okrivljenog trebalo prihvatiti kao jasnu i logičnu jer nema dokaza da je on izvršio krivično delo za koje je oglašen krivim, već eventualno krivično delo iz člana 348. stav 1. Krivičnog zakonika (za koje je, međutim, nastupila zastarelost krivičnog gonjenja) ili krivično delo iz člana 348. stav 2. istog zakonika.

Međutim, faktička vlast nad oružjem i potpuna sloboda njegovim raspolaganjem ukazuju da ga je okrivljeni neovlašćeno nosio, a ne prenosio. Pri tome, činjenica da je u trenutku pronalaska oružja okrivljeni od njega bio fizički odvojen nije od značaja niti se na osnovu toga može zaključiti da je on predmetno oružje samo neovlašćeno držao, a ne i nosio. Prema sopstvenom priznanju, on je oružje i municiju nosio sa sobom na dohvat ruke u svom vozilu kojim je upravljao na putu od svog stana (gde ih je prethodno držao na skrovitom mestu) do mesta na parking. Pre toga, uzeo je ključeve od kola i otišao do benzinske pumpe gde je držao dva automobila, uzeo jedan, vratio se do stana, uzeo pušku sa okvirom i pancir i stavio ih u automobil..."

PRAVNA PITANJA: U konkretnom slučaju okrivljeni je bio svestan da držanje i nošenje automatskog oružja (kategorija „A“ iz člana 4. Zakona o oružju i municiji koju, u smislu člana 5. Zakona o oružju i municiji, fizička lica ne mogu nabavljati, držati i nositi) fizičkim licima uopšte nije dozvoljeno (član 348. stav 2. Krivičnog zakonika) i da za konkretno oružje i municiju okrivljeni nije imao odobrenje nadležnog državnog organa. Iz navedenog proizilazi da je činjenično stanje pravilno i potpuno utvrđeno na osnovu ocene svih izvedenih dokaza pojedinačno i u međusobnoj vezi i da je krivični zakon pravilno primenjen kad je za radnje opisane u izreci presude okrivljeni oglašen krivim zbog krivičnog dela nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 4. u vezi sa stavom 2. Krivičnog zakonika.

KOMENTAR: Nošenje oružja i municije u smislu člana 348. stav 4. Krivičnog zakonika podrazumeva punu faktičku vlast i potpunu slobodu raspolaganja istim bez ikakvog uticaja trećih lica. Takođe je potrebno ukazati na deo iz obrazloženja – prenošenje oružja – budući da navedena radnja nikada nije bila obeležje krivičnog dela, već se delo vrši radnjom nošenja vatrenog oružja.

S obzirom na to da se radi o vatrenom oružju iz kategorija „A“ iz člana 4. ZOOM, koje u smislu člana 5. ZOOM, fizička lica ne mogu nabavljati, držati i nositi uz odobrenje nadležnog organa, to nema značaja da li se oružje navedene kategorije nosi ili prenosi.

6.8. PREDMET: Kzz 970/2014, presuda Vrhovnog kasacionog suda od 29. 10. 2014. godine

REZIME SLUČAJA: Maloletni okrivljeni je dana 14. 8. 2013. godine u svojoj sobi u porodičnoj kući neovlašćeno držao vatreno oružje i municiju – prepravljenu lovačku pušku i 20 patrona, bez odobrenja nadležnog organa, a koja puška i municija su pronađeni i oduzeti prilikom pretresa.

IZ OBRAZLOŽENJA:

“...Vrhovni kasacioni sud je odbio zahtev za zaštitu zakonitosti jer je zaključio da je maloletnik izvršio krivično delo nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav

1. Krivičnog zakonika, a ne prekršaj iz člana 36. stav 1. tačka 4. (prethodno važećeg) Zakona o oružju i municiji. Otuda je pravilna i na zakonu zasnovana i odluka kojom mu je izrečena vaspitna mera...”

PRAVNA PITANJA: Neke radnje držanja oružja ne predstavljaju krivično delo nego prekršaj (npr. članom 29. Zakona o oružju i municiji određena je obaveza lica u čijem se posedu zatekne registrovano oružje preminulog lica da u roku od 45 dana od njegove smrti obavesti najbližu organizacionu jedinicu Ministarstva unutrašnjih poslova radi preuzimanja oružja – u suprotnom čini prekršaj iz člana 47. tačka 16. istog zakona).

KOMENTAR: Bez uticaja su navodi zahteva za zaštitu zakonitosti kojima se ističe da je predmetno oružje pripadalo ocu maloletnog izvršioaca a koje je on naznačenim ostavinskim rešenjem i nasledio od svog pokojnog oca koji je posedovao dozvolu za njegovu držanje. Dozvola za držanje oružja nije predmet nasleđivanja, odnosno takvo oružje se mora prijaviti najbližoj organizacionoj jedinici Ministarstva unutrašnjih poslova. Oružje se može ponovo preuzeti tek po pribavljanju dozvole za držanje oružja.

S druge strane, držanje oružja bez dozvole predstavlja krivično delo iz člana 348. Krivičnog zakonika Republike Srbije, bez obzira na to što je u pitanju nesporni naslednik vlasnika oružja, ali koji nije dobio odobrenje nadležnog državnog organa.

6.9. PREDMET: Kzz 581/2019, presuda Vrhovnog kasacionog suda od 26. 6. 2019. godine

REZIME SLUČAJA: Imajući u vidu odnos legalizacije i postojanja krivičnog dela nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 4. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika, Vrhovni kasacioni sud je delimično usvojio zahtev za zaštitu zakonitosti okrivljenog i preinačio pravnosnažne presude Višeg suda u Novom Pazaru i Apelacionog suda u Kragujevcu tako što je prema okrivljenom odbio optužbu za ovo krivično delo.

IZ OBRAZLOŽENJA:

“...Optužnim aktom je okrivljenom stavljeno na teret da je dana 07. 9. 2017. godine u 20.15 časova u Novom Pazaru, postupajući sa direktnim umišljajem, kada mu je sposob-

nost shvatanja značaja dela i mogućnost upravljanja postupcima bila umanjena, ali ne bitno, a pritom i bio svestan zabranjenosti svog dela, suprotno odredbi iz člana 5. a u

vezi sa članom 16. i članovima 3. i 4. Zakona o oružju i municiji, neovlašćeno nosio bliže označeno vatreno oružje i municiju – pištolj bez fabričkog broja, bez dozvole nadležnog državnog organa a koji pištolj je upotrebio u događaju koji je opisan u prethodnom stavu i koji je nakon toga sakrio ispod sundera stolice na kojoj je sedeo – čime bi izvršio krivično delo nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 4. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika...”

S tim u vezi, presudom Višeg suda u Novom Pazaru K 61/18 od 10. 1. 2019. godine okrivljeni je oglašen krivim za krivično delo teško ubistvo u pokušaju iz člana 114. stav 1. tačka 6. u vezi sa članom 30. Krivičnog zakonika (za koje mu je utvrđena kazna zatvora u trajanju od deset godina) i krivično delo nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 4. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika (za koje mu je utvrđena kazna zatvora u trajanju od dve godine). Osuđen je na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 11 godina i 6 meseci, u koju kaznu mu se uračunava i vreme provedeno u pritvoru.

Na osnovu člana 348. stav 6. u vezi sa članom 87. Krivičnog zakonika od okrivljenog je oduzeto bliže označeno vatreno oružje i municija.

Presudom Apelacionog suda u Kragujevcu Kž1 174/19 od 22. 3. 2019. godine, delimično su usvojene žalbe branilaca okrivljenog pa je preinačena ova presuda Višeg suda u Novom Pazaru u delu odluke o kazni, tako što je drugostepeni sud okrivljenom koji je tom presudom oglašen krivim utvrdio za krivično delo teško ubistvo u pokušaju iz člana 114. stav 1. tačka 6. u vezi sa članom 30. Krivičnog zakonika kaznu zatvora u trajanju od sedam godina i zadržao kao pravilno utvrđenu kaznu za krivično delo nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav

4. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika, kaznu zatvora u trajanju od dve godine, pa ga je osudio na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 7 godina i 8 meseci, u koju kaznu mu se uračunava i vreme provedeno u pritvoru. U preostalom delu žalbe branilaca okrivljenog su odbijene kao neosnovane...”

Protiv navedenih pravnosnažnih presuda zahteva za zaštitu zakonitosti podneli su branioci okrivljenog zbog povrede odredbe iz člana 485. stav 4. u vezi sa članom 439. tačke 2. i 3. Zakonika o krivičnom postupku i zbog povrede Zakona iz člana 485. stav 1. tačka 1. u vezi sa članom 438. stav 1. tačka 1. istog zakonika. Zahtev za zaštitu zakonitosti u odnosu na povredu Krivičnog zakona iz člana 439. tačka 2. Zakonika o krivičnom postupku odbijen je kao neosnovan a u ostalom delu odbačen.

Vrhovni kasacioni sud je na sednici veća razmotrio spise predmeta sa odlukama protiv kojih je zahtev za zaštitu zakonitosti podnet pa je našao da se osnovano zahtevima za zaštitu zakonitosti branilaca okrivljenog ukazuje da je donošenjem pravnosnažnih presuda kojima je okrivljeni pravnosnažno oglašen krivim i osuđen za krivično delo nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 4. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika učinjena povreda zakona iz člana 438. stav 1. tačka 1. Krivičnog zakonika na štetu okrivljenog, jer je u konkretnom slučaju postojala okolnost koja trajno isključuje krivično gonjenje okrivljenog.

Naime, prema činjeničnom opisu krivičnog dela datom u optužnom aktu javnog tužioca utvrđenom u izreci pravnosnažne presude, proizilazi da je okrivljeni sporno vatreno oružje – pištolj i njemu pripadajuću municiju, neovlašćeno držao i nosio dana 07. 9. 2017. godine, kada su isti pronađeni kod njega i oduzeti mu od strane policijskih službenika.

PRAVNA PITANJA: Naredba o legalizaciji oružja („Sl. glasnik RS”, br. 53/2017 od 30.05.2017. godine, stupila na snagu 31. 5. 2017. godine) propisuje da vlasnici oružja iz kategorije B i C koji na dan njenog stupanja na snagu nemaju ispravu izdatu od nadležnog organa, mogu u periodu od 1. juna 2017. godine do 1. 10. 2017. godine podneti zahtev za izdavanje odgovarajuće isprave. U tački 2. Naredbe propisano je da vlasnici oružja iz prethodne tačke, uključujući i vlasnike oružja iz kategorije A, isto mogu u roku iz te tačke predati nadležnom organu, odn. u vlasništvo Republike Srbije. Tačkom 3. je propisano da u slučajevima iz tačaka 1. i 2. Naredbe vlasnici oružja nisu dužni da dokazuju poreklo i u propisanom roku neće odgovarati za neovlašćeno držanje i nošenje oružja.

Primena Naredbe o legalizaciji oružja znači trajno isključenje krivičnog gonjenja za period njenog važenja kao podzakonskog propisa, pa u periodu od 1. 6. 2017. do 1. 10. 2017. godine vlasnici oružja i municije ne mogu biti izloženi krivičnom progonu. U konkretnom slučaju, okrivljenom nije omogućeno da legalnim putem preda predmetno oružje nadležnim državnim organima u naznačenom period jer mu je isto oduzeto u vreme kada je

krivično gonjenje bilo trajno isključeno. Okrivljenom je optužnicom Višeg javnog tužioca u Novom Pazaru Kto 81/17 od 18. 12. 2017. godine stavljeno na teret da je dana 7. 9. 2017. godine neovlašćeno držao i nosio vatreno oružje i municiju, za čije držanje i nošenje nije imao odobrenje nadležnog organa - dakle, upravo u periodu važenja Naredbe o legalizaciji oružja.

KOMENTAR: I pored postojanja okolnosti koja trajno isključuje krivično gonjenje, okrivljeni je pravnosnažnim presudama oglašen krivim zbog predmetnog krivičnog dela, za koje mu je sud utvrdio kaznu zatvora u trajanju od dve godine, te je na navedeni način na štetu okrivljenog učinjena povreda zakona iz člana 438. stav 1. tačka 1. Zakonika o krivičnom postupku.

Vrhovni kasacioni sud je otklonio navedenu povredu zakona preinačenjem pravnosnažnih presuda Višeg suda u Novom Pazaru K 61/18 od 10. 1. 2019. godine i Apelacionog suda u Kragujevcu KŽ1 174/19 od 22. 3. 2019. godine tako što je prema okrivljenom odbio optužbu za krivično delo nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 4. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika, jer se protiv okrivljenog gonjenje ne može preduzeti zbog okolnosti koje trajno isključuju gonjenje.

6.10. PREDMET: Kzz 1336/2019(2), presuda Vrhovnog kasacionog suda od 12. 12. 2019. godine

REZIME SLUČAJA: Presudom Višeg suda u Kruševcu K 12/19 od 19. 6. 2019. godine, okrivljeni je oglašen krivim zbog krivičnog dela nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 4. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika, za koje mu je utvrđena kazna zatvora u trajanju od dve godine zatvora i zbog krivičnog dela neovlašćeno držanje opojnih droga iz člana 246a. stav 1. Krivičnog zakonika, za koje mu je utvrđena kazna zatvora u trajanju od četiri meseca, pa je osuđen na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od dve godine i dva meseca. Prema okrivljenom je na osnovu člana 87. stav 1, člana 348. stav 6. i člana 246 a. stav 3. Krivičnog zakonika izrečena mera bezbednosti oduzimanja predmeta – bliže opisanog pištolja kalibra 7,65 mm sa okvirom za navedeni pištolj i šest metaka kalibra 7,65 mm i opojne droge kokain neto mase 0,10 grama.

Odlučujući o zahtevu za zaštitu zakonitosti, Vrhovni kasacioni sud je našao da je pravilna pravna kvalifikacija radnje okrivljenog kao radnje neovlašćenog držanja, ali ne i neovlašćenog nošenja vatrene oružja, u skladu sa datim činjeničnim opisom i zakonskim obeležjima osnovnog oblika krivičnog dela nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija, budući da su ispunjena kako objektivna obeležja koja se odnose na radnju izvršenja – neovlašćenog držanja pištolja sa šest metaka u okviru pištolja, bez isprave nadležnog organa, suprotno odredbi člana 5. stav 2. Zakona o oružju i municiji, tako i subjektivna obeležja koja se tiču psihičkog odnosa okrivljenog prema izvršenom delu.

IZ OBRAZLOŽENJA:

Apelacioni sud u Kragujevcu je presudom KŽ.1 607/19 od 16. 10. 2019. godine, delimičnim usvajanjem zajedničke žalbe okrivljenog AA i njegovog branioca i povodom žalbe Višeg javnog tužioca u Kruševcu, preinačio prvostepenu presudu tako što je okrivljeni AA, oglašen krivim za krivično delo nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet

oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 1. Krivičnog zakonika (za koje mu je utvrđena kazna zatvora u trajanju od 10 meseci) i za krivično delo neovlašćeno držanje opojnih droga iz člana 246a (za koje mu je uzeta kao pravilno utvrđena kazna zatvora u trajanju od četiri meseca,) pa je osuđen na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od jedne

godine. Žalbe Višeg javnog tužioca u Kruševcu i zajednička žalba okrivljenog i njegovog branioca u preostalom delu odbijene su kao neosnovane, a prvostepena presuda potvrđena je u nepreinačenom delu.

Zahtev za zaštitu zakonitosti Republičkog javnog tužioca je delimično osnovan.

U obrazloženju presude Apelacionog suda u Kragujevcu KŽ1 607/2019 od 16. 10. 2019. godine, između ostalog se navodi da je "...drugostepeni sud izveo zaključak da je okrivljeni u konkretnom slučaju izvršio krivično delo nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 1. Krivičnog zakonika budući da je isti došao u posed pištolja i municije od lica koje je bilo u kafiću, da su navedeni predmeti bili u posedu okrivljenog oko deset minuta, da se isti sve vreme nalazio u kafiću, nije izlazio napolje, niti išao u druge prostorije, već je njegovo kretanje bilo na malom i ograničenom prostoru u vidu ustajanja od stola i odlaska do šanka, gde mu je policija pronašla i oduzela pištolj. Pored toga u pogledu odluke o kazni, u obrazloženju drugostepene presude navodi se da sud okrivljenom za ovo krivično delo iz člana 348. stav 1. Krivičnog zakonika nije utvrdio novčanu kaznu kao sporednu kaznu, nalazeći da bi njenim izricanjem došlo do povrede načela zabrane preinačenja krivične sankcije na štetu okrivljenog..."

Ovakav pravni zaključak drugostepenog suda je, po nalaženju Vrhovnog kasacionog suda pogrešan. Naime, odredbom člana 348. stav 1. Krivičnog zakonika propisano

je da će se onaj ko neovlašćeno izrađuje, prepravlja, prodaje, nabavlja, vrši razmenu ili drži vatreno oružje, konvertibilno ili onesposobljeno oružje, njegove delove, municiju, eksplozivne materije ili minsko-eksplozivna sredstva, kazniti zatvorom od šest meseci do pet godina i novčanom kaznom.

Dakle, kao glavna kazna propisana je kazna zatvora od šest meseci do pet godina i kao sporedna kazna novčana kazna, koje kazne se za izvršenje ovog krivičnog dela moraju izreći kumulativno.

Stoga je drugostepeni sud u situaciji kada je okrivljenog oglasio krivim za navedeno krivično delo, koja pravna kvalifikacija je povoljnija za okrivljenog u odnosu na krivično delo nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 4. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika, za koje krivično delo je okrivljeni oglašen krivim prvostepenom presudom, bio u obavezi i da okrivljenom pored kazne zatvora izrekne i novčanu kaznu. S tim u vezi, pogrešan je zaključak Apelacionog suda u Kragujevcu da bi izricanjem novčane kazne u konkretnom slučaju došlo do povrede načela zabrane preinačenja krivične sankcije na štetu okrivljenog – tim pre što je nadležni javni tužilac izjavio žalbu protiv prvostepene presude zbog odluke o krivičnoj sankciji.

Na ovaj način, drugostepeni sud je povredio zakon iz člana 439. tačka 3. Zakonika o krivičnom postupku u vezi sa članom 348. stav 1. Krivičnog zakonika u korist okrivljenog

PRAVNA PITANJA: U situaciji kada je okrivljenog oglasio krivim za krivično delo nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 4. u vezi stava 1. Krivičnog zakonika, sud nije mogao okrivljenom da pored kazne zatvora izrekne i novčanu kaznu, jer odredbom stava 4. člana 348. KZ nije propisana novčana kazna, dok je preinačenjem pravne ocene krivičnog dela na stav 1. člana 348. KZ bio u obavezi da pored zatvorske kazne izrekne i sporednu novčanu kaznu. Iz tih razloga, zahtevom za zaštitu zakonitosti Republičkog javnog tužioca neosnovano se ukazuje da je drugostepeni sud pravnom kvalifikacijom radnji okrivljenog opisanih u drugostepenoj presudi kao krivičnog dela nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 1. Krivičnog zakonika, povredio zakon iz člana 439. tačka 2. Zakonika o krivičnom postupku u korist okrivljenog.

Po oceni Vrhovnog kasacionog suda iz datog činjeničnog opisa dela datog u presudi Apelacionog suda u Kragujevcu KŽ1 607/19 od 16. 10. 2019. godine proizilaze sva zakonska obeležja krivičnog dela nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 1. Krivičnog zakonika, i to kako objektivna obeležja koja se odnose na radnju izvršenja neovlašćenog držanja pištolja sa šest metaka u okviru pištolja, bez odobrenja nadležnog organa suprotno odredbi člana 5. stav 2. Zakona o oružju i municiji, tako i subjektivna obeležja koja se tiču psihičkog odnosa okrivljenog prema izvršenom delu.

KOMENTAR: Pošto je i nadležni javni tužilac izjavio žalbu protiv prvostepene presude zbog odluke o krivičnoj sankciji, drugostepeni sud ne može smatrati da bi izricanjem novčane kazne u konkretnom slučaju došlo do

povrede načela zabrane preinačenja krivične sankcije na štetu okrivljenog. Iz navedenih razloga je Vrhovni kasacioni sud našao da se zahtevom za zaštitu zakonitosti Republičkog javnog tužioca neosnovano ukazuje da je pobijanom pravnosnažnom presudom povređen zakon u korist okrivljenog, a iznetim navodima zahteva Republički javni tužilac u suštini iznosi sopstveno viđenje činjeničnog stanja utvrđenog pravnosnažnom presudom i na takvom viđenju zasniva svoju pravnu kvalifikaciju krivičnog dela, nalazeći da se u radnjama okrivljenog stiču zakonska obeležja krivičnog dela nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 4. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika.

6.11. PREDMET: Kž.1 1134/19, rešenje Apelacionog suda u Beogradu od 30. 1. 2020. godine

REZIME SLUČAJA: Prvookrivljeni je prvostepenom presudom osuđen što je neovlašćeno držao, a drugookrivljeni što je neovlašćeno nosio oružje. Naime, prvookrivljeni je od drugookrivljenog, po nalogu četvrtookrivljenog (stranog državljanina), dana 24. 12. 2017. godine kupio pištolj sa fizički uklonjenim fabričkim brojem koji je neovlašćeno držao i nosio sve do 31. 1. 2018. godine kada ga je dao prvookrivljenom koji ga je, umotanog u platnenu krpku a potom stavljenog u plastičnu kesu, izneo iz stana i neovlašćeno ga noseći, po prethodnom dogovoru sa trećeokrivljenim, uneo u putničko vozilo, u kome su ga neovlašćeno nosili sve do naselja Kumodraž, ali su usput bili zaustavljeni od policijskih službenika koji su u vozilu ispred njegovih nogu kao suvozača pronašli plastičnu kesu sa navedenim oružjem.

IZ OBRAZLOŽENJA:

Apelacioni sud u Beogradu je ukinuo prvostepenu presudu Višeg suda u Beogradu i predmet vratio prvostepenom sudu na ponovno suđenje. Naime, prvostepenom presudom prvookrivljeni je oglašen krivim što je 31. 1. 2018. godine u Beogradu neovlašćeno držao, a drugookrivljeni neovlašćeno nosio vatreno oružje – bliže označeni pištolj, na taj način što ga je "...drugookrivljeni u svom putničkom vozilu nosio od svog stana do kumodražskog groblja gde se sastao sa prvookrivljenim i dao mu kesu sa pomenutim pištoljem, nakon čega se ovaj, zajedno sa trećeokrivljenim, odveo ka svom stanu ali su usput bili zaustavljeni od policijskih službenika koji su u vozilu ispred njegovih nogu kao suvozača pronašli plastičnu kesu sa navedenim oružjem..."

Prvostepenom presudom, navedeni prvo i drugookrivljeni zajedno sa četvrtookrivljenim (stranim državljaninom) su oslobođeni od optužbe da su izvršili krivično delo nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. Krivičnog zakonika.

Optužnicom Višeg javnog tužioca u Beogradu imenovanom četvrtookrivljenom je stavljen na teret da je, u Beogradu, 24. 12. 2017. godine, podstrekao prvookriv-

ljenog da izvrši krivično delo nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija, a potom neovlašćeno, prvo u hotelu, a zatim u stanu, držao vatreno oružje, do kog stana ga je neovlašćeno nosio. Sve ovo na taj način što je zatražio od prvookrivljenog da za njegov račun i u njegovu korist kupi pištolj, pregovarajući sa njim o ceni putem SMS poruka, te, nakon postignutog dogovora o ceni od 1.500,00 evra, prvookrivljeni se sa četvrtookrivljenim sastao u noći između 24. i 25. 12. 2017. godine ispred hotela, te mu je predao (od drugookrivljenog neovlašćeno nabavljeni) pištolj sa fizički uklonjenim fabričkim brojem. Četvrtookrivljeni je predmetno oružje neovlašćeno držao i nosio sve do 31. 1. 2018. godine kada ga je dao prvookrivljenom koji ga je, umotanog u platnenu krpku a potom stavljenog u plastičnu kesu, izneo iz stana i neovlašćeno noseći ga, po prethodnom dogovoru sa trećeokrivljenim, uneo u putničko vozilo, u kome su ga neovlašćeno nosili sve do naselja Kumodraž.

PRAVNA PITANJA: Prvostepeni sud je presudu u oslobađajućem delu obrazložio pre svega time da je u sumnji u odlučnu činjenicu da li je ili nije pištolj bio funkcionalno ispravan sve dok ga drugookrivljeni nije popravio u svojoj kući, primenom načela in dubio pro reo, rešio u korist okrivljenih. Međutim, Apelacioni sud je našao da su ovi razlozi nejasni i neprihvatljivi. Kako se pod oružjem podrazumeva svaka naprava namenjena za izbacivanje projektila, kao što je to upravo i predmetni pištolj, bez obzira na trenutnu neispravnost u odnosu na koju se istom ne oduzima svojstvo oružja, pa se oslobađajuća presuda zasnovana na toj činjenici ne može prihvatiti kao pravilna i na zakonu zasnovana.

Isto tako, prvostepeni sud je presretnutu komunikaciju okrivljenih pogrešno cenio – samu za sebe, a trebalo ju je posmatrati u vezi sa ostalim izvedenim dokazima.

KOMENTAR: Prvostepena presuda je sporna i u osuđujućem delu jer je okrivljenima stavljen na teret izvršenje krivičnih dela koja prema činjeničnim navodima optužbe predstavljaju deo jednog životnog, kontinuiranog perioda, koji se odnosi kako na nabavku oružja i njegovu popravku, tako i na držanje i nošenje koje je sa tim u vezi i koje je logično moralo da postoji. Iako su optužbom ove radnje u odnosu na svakog od okrivljenih posebno konkretizovane kao različiti oblici alternativno propisane radnje krivičnog dela nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija, one su kao deo jednog životnog događaja morale da budu kao celina posmatrane i prilikom pravne kvalifikacije krivičnopравниh radnji okrivljenih.

Izvršilac krivičnih dela iz člana 348. Krivičnog zakonika može biti svako lice. U sudskoj praksi se smatra da više okrivljenih može istovremeno neovlašćeno držati isto oružje (npr. u situaciji kada je više okrivljenih živelo u istom stanu u kome se nalazilo oružje jednog od njih, ali su mu svi mogli pristupiti i svi su ga nosili u različito vreme i na različitim mestima).

Isto tako, više lica može biti odgovorno za promet jednog pištolja – npr. jedno koje ga je nasledilo i dalo drugom da ga proda, drugo koje ga je neovlašćeno držalo u svom stanu i predalo trećem koji je isti neovlašćeno nosio do četvrtog, a ovo ga neovlašćeno držalo do oduzimanja.

Ili kada jedno lice nabavi oružje i preda ga drugom na čuvanje, oba su izvršila krivično delo neovlašćenog držanja oružja tako što je prvooptuženi, koji je izjavio da je predmetno oružje njegovo, zamolio drugo da isti sakrije u pomoćnoj zgradi svoje kuće.

6.12. PREDMET: Kž.1 977/2017, presuda Apelacionog suda u Kragujevcu od 16. 10. 2017. godine

REZIME SLUČAJA: Okrivljeni je počinio ubistvo oca puškom koju je nabavio i držao duži period pre samog ubistva. Krivično delo nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija neće biti konzumirano krivičnim delom ubistva, ako je okrivljeni pre izvršenog ubistva i ne radi njegovog izvršenja nabavio predmetno oružje, pa ga je nosio pri izvršenju ubistva.

IZ OBRAZLOŽENJA:

..."Branilac imenovanog okrivljenog žalbom neosnovano napada prvostepenu presudu Višeg suda kojom je ovaj oglašen krivim zbog krivičnog dela ubistva iz člana 113. Krivičnog zakonika i krivičnog dela nedozvoljena proi-

zvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 1. Krivičnog zakonika i to zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 438. stav 2. tačka 2. Zakonika o krivičnom postupku.

Naime, prvostepeni sud je na pravilno i potpuno utvrđeno činjenično stanje pravilno primenio krivični zakon kada je našao da se u radnjama okrivljenog stiču sva bitna obeležja (objektivna i subjektivna) krivičnih dela za koje je okrivljeni i osuđen. U tom smislu, neosnovani su žalbeni navodi da između ova dva krivična dela postoji

prividni idealni sticaj, s obzirom na to da je – kako se u žalbi iznosi – krivično delo nedozvoljeno držanje oružja kritičnog dana poslužilo za izvršenje krivičnog dela ubistva, u kojem se slučaju smatra da je izvršio jedno krivično delo i to krivično delo ubistva (ili krivično delo ubistva na mah)....”

PRAVNA PITANJA: Prividni idealni sticaj (slučaj konzumpcije) podrazumeva da biće jednog krivičnog dela redovno i u potpunosti obuhvata biće nekog drugog krivičnog dela, što u predmetnoj situaciji nije slučaj.

KOMENTAR: Krivično delo nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija ne obuhvata biće krivičnog dela ubistva, jer držanje oružja (koje je okrivljeni u konkretnom slučaju imao znatno pre izvršenog ubistva) ne znači da je on pušku bliže opisanu u izreci pobijane presude nabavio i držao da bi ubio svog oca, s obzirom na to da se ubistvo može izvršiti i na drugi način i drugim sredstvima. Radnja izvršenja krivičnog dela ubistva iz člana 113. Krivičnog zakonika sastoji se u lišavanju života drugog lica, dok se kod krivičnog dela nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 5. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika radnja izvršenja sastoji u neovlašćenom nošenju, pored ostalog, vatrenog oružja, za čije nabavljanje i držanje učinilac dela ima odobrenje nadležnog organa. Zbog toga radnja izvršenja ovog krivičnog dela ne može biti sastavni deo izvršenja krivičnog dela ubistva iz člana 113. Krivičnog zakonika.

6.13. PREDMET: Kž.1 432/2017, presuda Apelacionog suda u Kragujevcu od 13. 4. 2017. godine

REZIME SLUČAJA: Okrivljeni je opšteopasnom radnjom i opšteopasnim sredstvom – upotrebom vatrenog oružja – izazvao opasnost za život individualno neodređenog broja lica jer je pucajući iz vatrenog oružja u ugostiteljskom objektu gde je bio prisutan veći broj lica, gostiju, stvorio realnu i konkretnu opasnost da projektil bojevog metka pogodi, povredi ili liši života nekog od prisutnih gostiju koji su individualno određeni (a lica, svedoci koji su sedeli za stolovima sa okrivljenim i sa svedokom, su i individualno određena).

IZ OBRAZLOŽENJA:

Naime, prvostepenom presudom okrivljeni je oglašen krivim”... za izvršenje krivičnih dela nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 4. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika i izazivanje opšte opasnosti iz člana 278. stav 4. u vezi sa stavom 1. istog zakonika. Postupajući

po žalbi njegovog branioca, Apelacioni sud kao drugostepeni ocenio je neosnovanim žalbene navode prema kojima krivično delo iz člana 278. stav 4. Krivičnog zakonika konzumira u sebi krivično delo iz člana 348. istog zakonika, jer je izazivanje opšte opasnosti upotrebom vatrenog oružja kvalifikatorna okolnost....”

PRAVNA PITANJA: S obzirom na zakonske opise bića oba krivična dela, propisane kazne, prirodu ovih krivičnih dela, različite zaštitne objekte i sve objektivne i subjektivne okolnosti pod kojima su krivična dela izvršena, po oceni drugostepenog suda, isključen je prividni idealni sticaj po bilo kom osnovu, pa i po osnovu konzumpcije. Okrivljeni je izvršio dva različita krivična dela, za koja je pravilno oglašen krivim i kažnjen.

KOMENTAR: U konkretnom slučaju isključen je prividni idealni sticaj po bilo kom osnovu, pa i po osnovu konzumpcije s obzirom na zakonske opise bića krivičnih dela nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 4. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika i izazivanje opšte opasnosti iz člana 278. stav 4. u vezi sa stavom 1.

6.14. PREDMET: Kž.1 - 60/20, presuda Apelacionog suda u Beogradu od 12. 3. 2020. godine

REZIME SLUČAJA: Presudom Višeg suda u Beogradu K 342/19 od 20. 11. 2019. godine prvookrivljeni je zbog izvršenja krivičnog dela nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 4. Krivičnog zakonika osuđen na kaznu zatvora u trajanju od dve godine i šest meseci, dok je drugookrivljeni zbog izvršenja krivičnog dela pomoć učiniocu posle izvršenog krivičnog dela iz člana 333. stav 2. Krivičnog zakonika osuđen na kaznu zatvora u trajanju od osam meseci. Istom presudom je prvookrivljeni oslobođen od optužbe da je izvršio krivično delo izazivanje opšte opasnosti iz člana 278. stav 4. Krivičnog zakonika koje mu je optužnicom Višeg javnog tužioca u Beogradu takođe stavljeno na teret. Apelacioni sud u Beogradu je potvrdio prvostepenu presudu u osuđujućem delu, a ukinuo u oslobađajućem delu u odnosu na prvookrivljenog i ukinuo u osuđujućem delu u odnosu na drugookrivljenog, u kojim delovima je predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje.

IZ OBRAZLOŽENJA:

Presudom Višeg suda u Beogradu K 342/19 od 20. novembra 2019. godine okrivljeni su oglašeni krivim što su...” Dana 29. avgusta 2018. godine, u Beogradu, krećući se krajnjom levom kolovoznom trakom iz pravca Brankovog mosta ka Zemunu... prvookrivljeni je neovlašćeno nosio pištolj iz koga je sa mesta suvozača iz vozila u pokretu, kroz prozor, ispalio tri projektila u pravcu asfalta ispod motora kojim je upravljao napadnuti, krećući se istom ulicom u istom smeru srednjom saobraćajnom trakom, od kojih su dva projektila pogodila motor dok je

drugookrivljeni upravljao navedenim vozilom i pomogao prvookrivljenom da ne bude otkriven, tako što je, nakon što je ovaj izvršio krivično delo, nastavio da upravlja vozilom i odveo ga sa lica mesta do njegove kuće...”

Žalbom Višeg javnog tužioca u Beogradu osnovano se osporava zaključak prvostepenog suda da nisu dokazani navodi optužbe da su se u radnjama prvookrivljenog stekla zakonska obeležja bića krivičnog dela izazivanje opšte opasnosti (oslobađajući deo prvostepene presude).

KOMENTAR: U konkretnom slučaju je sporan stav prvostepenog suda da ispaljivanje više projektila u jednom od najfrekventnijih bulevara tokom radnog dana, u vreme kada se istim kreće veliki broj vozila, putnika i pešaka, i u visini Palate “Srbija” u kojoj je zaposlen veliki broj ljudi, posebno s obzirom na to da je i okrivljenom jasno da je mogao da ugrozi i druga lica, jer je pucao u prometnoj ulici u toku dana, s obzirom na to da je treći projektil otišao u nepoznatom pravcu u mestu gde nesporno postoji velika frekvencija i vozila i pešaka. Dakle, činjenica da u momentu kada su izvršena opaljivanja, paralelno sa vozilom u kojem se nalazio okrivljeni, nije bilo pešaka i drugih automobila ne znači da nije došlo do izazivanja opšte opasnosti.

6.15. PREDMET: Kž.1 4/2018, presuda Apelacionog suda u Kragujevcu od 8. 2. 2018. godine

REZIME SLUČAJA: Okrivljeni je oglašen krivim za teži oblik krivičnog dela nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz stava 2. u vezi sa stavom 1. člana 348. Krivičnog zakonika, jer je držao vatreno oružje čije nabavljanje i držanje nije dozvoljeno građanima – prepravljani poluautomatski pištolj, kao i municiju za taj pištolj čije držanje građanima nije zabranjeno.

IZ OBRAZLOŽENJA:

U vezi sa pravnom kvalifikacijom dela prema najtežoj kvalifikatornoj okolnosti, sud se izjasnio konstatujući da "... ne postoji protivrečnost izreke presude same sebi i datim razlozima kada je okrivljeni oglašen krivim za teži oblik dela nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz stava 2. u vezi sa stavom 1. člana 348. Krivičnog zakonika jer je neovlašćeno držao prepravljani (ručno izrađeni) pištolj kao oružje čije nabavljanje i držanje građanima nije dozvo-

ljeno zajedno sa municijom (mecima) za taj pištolj, bez obzira na to što se radi o municiji čije je nabavljanje i držanje građanima dozvoljeno (uz posedovanje određene odobrenja, odn. isprave nadležnog organa), budući da se pravna kvalifikacija ovog dela vrši prema najtežoj kvalifikatornoj okolnosti kojom je konzumirano i držanje predmetne municije koje bi samo za sebe predstavljalo lakši oblik dela iz stava 1. ovog člana..."

PRAVNA PITANJA: U konkretnom slučaju sveukupne radnje okrivljenog su pravno kvalifikovane po težoj kvalifikatornoj okolnosti koja se tiče neovlašćenog držanja improvizovanog vatrenog oružja čije držanje građanima pod bilo kojim uslovima nije dozvoljeno.

KOMENTAR: Pošto se radi o oružju i municiji čije držanje građanima nije dozvoljeno (iako je na drugom mestu za predmetnu municiju navedeno da predstavlja municiju čije držanje je građanima dozvoljeno), time u obrazloženju nije učinjena protivrečnost koja bi predstavljala bitnu povredu odredaba krivičnog postupka, imajući u vidu da je okrivljeni optužen za neovlašćeno držanje vatrenog oružja čije držanje građanima nije dozvoljeno ni pod kojim uslovima, ali i za držanje navedene municije čije držanje građanima nije zabranjeno. Pri tome, u vezi sa ovim oblikom predmetnog krivičnog dela, kod odluke o krivičnoj sankciji kao otežavajuća okolnost se ne može ceniti vrsta oružja koju je okrivljeni neovlašćeno držao, budući da je reč o kvalifikatornoj okolnosti koja ulazi u biće krivičnog dela, pa se ne može dvostruko vrednovati i kao otežavajuća okolnost. Naime, shodno odredbi iz člana 54. stav 3. Krivičnog zakonika ne mogu se uzeti u obzir kao olakšavajuće ili otežavajuće one okolnosti koje čine obeležje krivičnog dela. Vrsta oružja koju je okrivljeni držao, kao oružje čije držanje nije dozvoljeno građanima, predstavlja obeležje krivičnog dela za koje je i oglašen krivim, pa se to ne može dvostruko vrednovati i kao otežavajuća okolnost pri odlučivanju o krivičnoj sankciji.

6.16. PREDMET: Kzz 948/2019, presuda Vrhovnog kasacionog suda od 24. 9. 2019. godine

REZIME SLUČAJA: Odbijajući zahtev za zaštitu zakonitosti branioca okrivljenog, Vrhovni kasacioni sud konstatuje da iz izreke prvostepene presude jasno proizilazi da je okrivljeni oglašen krivim, između ostalog i zbog držanja tri metka, čije posedovanje nije dozvoljeno građanima. Otuda su navodi zahteva kojima se na navedeni način ukazuje na nedostatak objektivnog elementa krivičnog dela, i u vezi s tim na povredu zakona, ocenjeni neosnovanim. Pri tome, neosnovani su i navodi zahteva kojima se ukazuje da je okrivljeni oglašen krivim zbog izvršenja krivičnog dela koje u opisu radnji izvršenja datog u prvostepenoj presudi ne sadrži subjektivni element – direktan umišljaj.

IZ OBRAZLOŽENJA:

Okrivljeni je pravnosnažnim presudama nadležnog Osnovnog suda i nadležnog Višeg suda oglašen krivim i osuđen zbog izvršenja krivičnog dela nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 2. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika jer je "...dana 13. 7. 2014.godine, na način i na mestu bliže opisanom u izreci prvostepene presude, neovlašćeno držao oružje i municiju u svojoj kući u ormanu, između ostalog i tri metka čije držanje nije dozvoljeno građanima, i to jedan metak kalibra 7,6 mm koji spada u pancirno zapaljivu municiju, jedan metak kalibra 7,62

mm koji spada u obeležavajuću municiju i jedan metak kalibra 12,7 mm koji spada u pancirno zapaljivi projektil.

Branilac okrivljenog u svom zahtevu navodi da je iz činjeničnog opisa krivičnog dela izostalo navođenje koje je oružje okrivljeni posedovao a čije posedovanje nije dozvoljeno građanima, kao i da sud nije utvrdio postojanje direktnog umišljaja, tako da u opisu radnje izvršenja krivičnog dela u izreci prvostepene presude nedostaju svi subjektivni i objektivni elementi bića tog krivičnog dela, na koji način je učinjena povreda zakona iz člana 439. tačka 1. Zakonika o krivičnom postupku..."

ČINJENIČNO PITANJE: Objektivni element predmetnog krivičnog dela proizilazi iz utvrđenog činjeničnog stanja, te subjektivni element dela – direktan umišljaj – predstavlja činjenično pitanje, shodno stavu krivičnog odeljenja Vrhovnog suda Srbije.

KOMENTAR: Navode sadržane u zahtevu za zaštitu zakonitosti branilac okrivljenog je isticao i u žalbi izjavljenoj protiv prvostepene presude, a drugostepeni sud je iste ocenio kao neosnovane i u obrazloženju presude dao jasne i dovoljne razloge da je okrivljeni kritičnom prilikom postupao sa direktnim umišljajem. Kod ovog oblika predmetno krivično delo postoji ako je predmet dela iz stava 1. ovog člana vatreno oružje, municija, eksplozivne materije, minsko-eksplozivna sredstva ili sredstva na bazi eksplozivnih materija ili gasno oružje čija izrada, prodaja, nabavka, razmena ili držanje nije dozvoljeno građanima.

Dakle, teži oblik krivičnog dela koji je predviđen u stavu 2. se u odnosu na osnovni oblik razlikuje prema objektu radnje i postoji ako je u pitanju vatreno oružje, municija, eksplozivne materije, rasprskavajuće ili gasno oružje čija izrada, prodaja, nabavka, razmena ili držanje nije dozvoljeno građanima, pri čemu sve navedene pojmove ovde treba shvatiti na isti način kao i kod osnovnog oblika krivičnog dela. U skladu sa odredbom iz člana 2. Zakona o oružju i municiji rasprskavajuće oružje je ono koje se rasprskava pod dejstvom eksplozivnih ili zapaljivih supstanci, a može biti i posebno oružje – koje pod pritiskom eksplozivne ili gasne materije izbacuje anestetičko sredstvo ili sredstvo koje proizvodi zvučni ili svetlosni signal, ispaljivanje malokalibarskih metaka. Metak i elektrodetonatorske kapsle predstavljaju municiju, a gasno oružje je ono koje izbacuje ili ispušta gas ili druge supstance štetne za zdravlje. Iako su, kada je reč o pojedinim vrstama oružja, u odredbi iz stava 2. ovog člana kao objekt radnje krivičnog dela navedeni su samo vatreno, rasprskavajuće i gasno oružje čija izrada, prodaja, nabavka, razmena ili držanje, u skladu sa odgovarajućim odredbama Zakona o oružju i municiji, nisu dozvoljeni građanima.

Po pitanju **objekta radnje** kao obeležja ovog oblika krivičnog dela sudska praksa zauzima sledeća stanovišta: to mogu biti pištolj "škorpijon" i "ručno pravljenno oružje u obliku olovke; projektili čije nabavljanje nije dozvoljeno građanima; pravljenje petardi (radi se o eksplozivnim materijama čija izrada nije dozvoljena građanima); plastični eksploziv; modifikovana defanzivna ručna bomba M-75 (u koju se umesto prethodno izvađenog plastičnog eksploziva stavlja barut i upaljač za dimnu bombu, ako je ta količina baruta dovoljna da prouzrokuje eksploziju i rasprskavanje košuljice i da ima određeni radijus ubojnog dejstva, zbog čega predstavlja rasprskavajuće oružje u smislu ovog krivičnog dela); gasno oružje čije držanje nije dozvoljeno građanima (gasni pištolj, ručna bomba sa suzavcem i sprej sa suzavcem koji predstavlja otrov koji se koristi od strane vojske i policije radi suzbijanja nereda u koncentracijama koje izazivaju momentalne znake trovanja kao i brzo iščezavanje trovanja nakon prestanka njegove primene, a koji izaziva poremećaje na organima vida i respiratornom sistemu, stvara osećaj bockanja i paljenja u očima, a kod nekih lica ove manifestacije imaju i teže oblike) i raketni pištolj.

Što se odnosi osnovnog i predstavljenog kvalifikovanog oblika krivičnog dela tiče, kada npr. učinilac neovlašćeno drži automatski pištolj škorpion koji predstavlja vatreno oružje i pištolj za koji nije imao dozvolu, u pitanju je jedno krivično delo – kvalifikovani oblik koji konzumira osnovni oblik ovog krivičnog dela.

O kojoj vrsti oružja je reč nije pravno pitanje već činjenica za čije utvrđivanje je potrebno stručno znanje, tj. veštak balističke struke bi trebalo u svakom konkretnom slučaju da utvrdi da li se radi o kategoriji A oružja kako je to propisano Zakonom o oružju i municiji.

6.17. PREDMET: Kž.1 643/2018. godine, presuda Apelacionog suda u Kragujevcu od 13. 9. 2018. godine

REZIME SLUČAJA: Odlučujući o žalbi branioca okrivljenog Apelacioni sud u Kragujevcu konstatuje da je žalba neosnovana jer izreka prvostepene ožalbene presude nije nerazumljiva i protivrečna sama sebi iako je okrivljeni oglašen krivim zato što je držao tri bombe, koje oružje predstavlja vatreno-rasprskavajuće oružje velike razorne moći a zapravo se radi o minsko-eksplozivnim sredstvima, a ne o oružju.

IZ OBRAZLOŽENJA:

Izrekom prvostepene ožalbene presude okrivljeni je oglašen krivim zato što je "...držao tri bombe, koje oružje predstavlja vatreno-rasprskavajuće oružje velike razorne moći", iako se radi o minsko-eksplozivnim sredstvima, a ne o oružju. Otuda je ova izreka – prema žalbenim navodima – nerazumljiva i protivrečna sama sebi.

Prema stavu žalbe branioca okrivljenog, opis iz izreke – oružje velike razorne moći – je nerazumljiv i protivrečan kada je prihvaćen zaključak veštaka o bombama kao minsko-eksplozivnim sredstvima. Međutim, po oceni ovog suda kao drugostepenog, iako bombe, prema nalažu i mišljenju veštaka, predstavljaju minsko-eksplozivna sredstva i svrstavaju se u A kategoriju oružja, naznaka u izreci presude da one predstavljaju vatreno oružje (iako su inače po vrsti rasprskavajuće oružje) nije od značaja za primenu krivičnog zakona i odluku o kazni, niti izreku

čini nerazumljivom. Ovo kad se ima u vidu nalaz i mišljenje veštaka, izneto u pobijanoj presudi, o tome od čega su bombe sastavljene, kakvo je njihovo eksplozivno punjenje smešteno u jezgru tela bombe sa ciljem da rasprskavajuća bomba vremenskog dejstva), odn. parčadima tela bombe (M-52 PZ, kao rasprskavajuća odbrambena bomba), dajući ubitačnu energiju. S obzirom na poluprečnik ubojnog dejstva (do 12 metara odnosno oko 20 metara) i ranjavajućeg (do 30 metara za ručnu bombu M-75, odn. poluprečnik razletanja parčadi 200 metara kod ručne bombe M-53 PZ), što je u prvostepenoj presudi navedeno, sud je izveo pouzdan zaključak da se radi o rasprskavajućem oružju velike razorne moći..."

PRAVNA PITANJA: Žalbeni navodi branioca okrivljenog da postoji samo teži oblik krivičnog dela iz člana 348. stav 3. Krivičnog zakonika, kao teži od kvalifikatorne okolnosti iz stava 2. člana 348. istog Zakonika kod ovog krivičnog dela kojim je samo jednom povređeno zaštićeno dobro i ostvarena jedna zabranjena posledica, su u ovom slučaju ocenjeni kao neosnovani.

KOMENTAR: U konkretnom slučaju predmet dela su minsko-eksplozivna sredstva čije nabavljanje i držanje nije dozvoljeno građanima, a pravna kvalifikacija zavisi od rezultata veštačenja i ocene suda.

6.18. PREDMET: Kzz - 1256/2019, presuda Vrhovnog kasacionog suda od 11. 12. 2019. godine

REZIME SLUČAJA: Oružje i municija pronađeni kod okrivljenog nakon donošenja pravnosnažne presude kojom je prihvaćen sporazum o priznanju krivičnog dela mogu da budu predmet novog optuženja za delo sa istim zakonskim nazivom, ali različitim predmetom i radnjom izvršenja. Zbog toga se u konkretnom slučaju ne može raditi o presuđenoj stvari kako se to zahtevom za zaštitu zakonitosti branioca okrivljenog ističe.

IZ OBRAZLOŽENJA:

Iz spisa proizilazi da je okrivljeni naznačenom pravnosnažnom presudom nadležnog Osnovnog suda od 5. 6.2019. godine, protiv koje je zahtev za zaštitu zakonitosti podnet, oglašen krivim "...za izvršenje krivičnog dela nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 3. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika i to za radnje učinjene

dana 5. 4. 2018. godine. Pre donošenja navedene presude, navedenom presudom nadležnog Višeg suda od 13. 2. 2018. godine, ovaj okrivljeni oglašen je krivim za krivično delo nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 3. u vezi sa stavovima 1. i 2. Krivičnog zakonika, za radnje izvršene dana 19. 1. 2017. godine..."

PRAVNA PITANJA: U situaciji kada su oružje i municija pronađeni kod okrivljenog nakon donošenja pravnosnažne presude kojom je prihvaćen sporazum o priznanju krivičnog dela, predmet novog optuženja za delo sa istim zakonskim nazivom, ali različitim predmetom i radnjom izvršenja ne može se raditi o presuđenoj stvari. Naime, iz činjeničnih opisa krivičnih dela nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 3. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika, u izreci navedene pravnosnažne presude Višeg suda od 13.02.2018. godine i izreci pobijane presude istog suda od 05.06.2019. godine, proizilazi da nisu istovetne radnje izvršenja krivičnog dela, imajući u vidu vreme izvršenja predmetnog krivičnog dela, pri čemu je različit i predmet, jer je u pitanju druga vrsta oružja i municije.

KOMENTAR: U konkretnom slučaju ne postoji povreda odredbe člana 4. stav 1. Zakonika o krivičnom postupku kojom je propisano da niko ne može biti gonjen za krivično delo za koje je odlukom suda pravnosnažno oslobođen ili osuđen, ili za koje je optužba pravnosnažno odbijena ili je postupak pravnosnažno obustavljen, kada je okrivljeni osuđen sa po dve presude za izvršenje dva vremenski odvojena događaja i sa različitim vrstama oružja.

6.19. PREDMET: Kž.1 162/2018, presuda Apelacionog suda u Kragujevcu od 26. 2. 2018. godine

REZIME SLUČAJA: Sva zakonska obeležja krivičnog dela nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija u vidu neovlašćenog držanja veće količine municije su se stekla u situaciji kada je okrivljeni neovlašćeno držao 768 komada metaka različitih kalibara.

IZ OBRAZLOŽENJA:

Ocenjujući postojanje veće količine oružja, municije ili sredstava kao kvalifikatorne okolnosti, drugostepeni sud zaključuje "...da su se stekla sva zakonska obeležja krivičnog dela nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija u vidu neovlašćenog držanja veće količine municije u situaciji kada je okrivljeni neovlašćeno držao 768 komada metaka različitih kalibara. Nasuprot navodima žalbe branioca okrivljenog na prvostepenu presudu, njena izreka nije protivrečna sama sebi, a u obrazloženju presude o činjenicama koje su predmet dokazivanja su dati jasni i neprotivrečni

razlozi – radnje okrivljenog opisane su kao nošenje oružja i držanje veće količine municije bez isprave za nošenje ili držanje izdate od nadležnog organa, a izvesna količina municije je takvog kalibra da držanje iste građanima uopšte nije dozvoljeno..." U obrazloženju pobijane presude prvostepeni sud je, shodno svojoj obavezi iz člana 428. stav 8. Zakonika o krivičnom postupku, između ostalog dao i razloge o tome koje je odredbe zakona primenio na okrivljenog i njegovo delo i da 768 metaka predstavlja veću količinu municije.

PRAVNA PITANJA: Iako je sasvim tačno da odredbama iz člana 348. stav 3. Krivičnog zakonika nije precizno određeno šta predstavlja veću količinu municije, količina od 768 metaka raznih kalibara i za razne vrste oružja kao i različite namene nesumnjivo dovodi do zaključka da se radi o većoj količini municije. Imajući u vidu da 554 metka za poluautomatsku pušku sa olučenim cevima i 109 metaka sa SP zrnom predstavljaju borbeni komplet municije za 4 pripadnika najmanje oružane borbene jedinice. Zbog toga, po oceni Apelacionog suda neovlašćeno držanje 768 komada metaka različitih kalibara predstavlja veću količinu municije.

KOMENTAR: Navedeno predstavlja jedno od mogućih merila za utvrđivanje da li se u konkretnom slučaju radi o većoj količini oružja, odnosno, municije, a koja okolnost se ima procenjivati u svakom konkretnom slučaju i na osnovu i drugih kriterijuma. U konkretnom slučaju smatramo da je pravilan zaključak suda da su neosnovani navodi žalbe branioca okrivljenog da veću količinu municije u smislu odredbe iz člana 348. stav 3. Krivičnog zakonika predstavlja ona količina municije koja je neophodna da se naoruža najmanja vojna ili policijska jedinica i da borbeni komplet municije te jedinice prevazilazi u znatnoj meri broj metaka koji je u konkretnom slučaju držao okrivljeni.

6.20. PREDMET: Kž.1 162/2018, presuda Apelacionog suda u Kragujevcu od 26. 2. 2018. godine

REZIME SLUČAJA: Odlučujući po žalbi branioca koja je podneta protiv prvostepene presude Višeg suda u Užicu, Apelacioni sud u Kragujevcu je našao da su u konkretnom slučaju prilikom neovlašćenog nošenja vatrenog oružja okrivljeni postupali kao saizvršioци. Žalbenim navodima branioca ne dovodi se u sumnju pravilnost i potpunost utvrđenog činjeničnog stanja u pobijanoj presudi, a pravnom kvalifikacijom dela od strane prvostepenog suda i krivični zakon je pravilno primenjen.

IZ OBRAZLOŽENJA:

Prvostepenom presudom Višeg suda u Užicu okrivljeni "...oglašeni su krivim da su, postupajući kao saizvršioци, neovlašćeno u putničkom vozilu nosili vatreno oružje, o čemu je između njih postojao prethodni dogovor".

Pobijajući prvostepenu presudu zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 438. stav 1. tačka 11. Zakonika o krivičnom postupku, branilac ističe da je izrekom presude okrivljeni oglašen krivim da je zajedno sa, sada takođe osuđenim, protivno odredbi iz člana 5. stav 2. Zakona o oružju i municiji, neovlašćeno nosio jednu poluautomatsku pušku sa olučenom cevi. Međutim, žalbenim navodima branioca ne dovodi se u sumnju pravilnost i potpunost utvrđenog činjeničnog stanja u pobijanoj presudi, a po oceni Apelacionog suda, „prav-

nom kvalifikacijom dela od strane prvostepenog suda i krivični zakon je pravilno primenjen..." Naime, pravilan je zaključak prvostepenog suda da su okrivljeni kritičnom prilikom izvršili radnju neovlašćenog nošenja vatrenog oružja, predmetne poluautomatske puške sa olučenom cevi, u putničkom motornom vozilu, skrivenoj ispod zadnjeg sedišta i to na navedenoj distanci, a kojom prilikom je predmetna puška pronađena i oduzeta. Po oceni Apelacionog suda ... radnja nošenja vatrenog oružja ... se može izvršiti u saizvršilaštvu, ako je na strani lica koja vrše radnju nošenja postojao prethodni dogovor i umišljaj i pod uslovom da radnje tih lica ispunjavaju sve subjektivne i objektivne elemente saizvršilaštva, koje su nesumnjivo utvrđene u konkretnom slučaju, o čemu je prvostepeni sud dao prihvatljive razloge.

PRAVNA PITANJA: U konkretnoj situaciji predmetno vatreno oružje, poluautomatska puška sa olučenom cevi, za čije nabavljanje, držanje i nošenje okrivljeni nije imao ispravu nadležnog organa, bila je skrivena u putničkom vozilu, koje je bilo u pokretu, a istim je upravljao okrivljeni. Otuda je u konkretnom slučaju nesumnjivo u pitanju radnja neovlašćenog nošenja vatrenog oružja.

KOMENTAR: Kao kriterijum za određivanje radnje nošenja oružja u motornom vozilu ne treba uzimati u obzir da li je oružje učiniocu na dohvata ruke ili lako dostupno u kratkom vremenskom intervalu. Oružje ne mora biti na dohvata ruke, niti treba meriti rastojanje učinioca od oružja. Ukoliko bi oružje bilo u tovarnom delu šlepera ne bi bilo na dohvatu ruke, a ukoliko bi bilo ispod tereta u tovarnom delu ne bi bilo ni lako dostupno, dok bi delo svakako postojalo u oba slučaja.

Radnja neovlašćenog nošenja vatrenog oružja se može izvršiti u saizvršilaštvu ako na strani lica koja vrše radnju nošenja postoji prethodni dogovor i umišljaj i pod uslovom da radnje tih lica ispunjavaju sve subjektivne i objektivne elemente saizvršilaštva, koji su u konkretnom slučaju od strane prvostepenog suda nesumnjivo utvrđeni. U konkretnom slučaju je između saizvršilaca postignut prethodni dogovor, obuhvaćen umišljajem okrivljenog, da se oružje neovlašćeno nosi. S tim u vezi, radnja neovlašćenog nabavljanja vatrenog oružja je bila završena, pa su tada okrivljeni i sada osuđeni preduzeli radnju neovlašćenog nošenja vatrenog oružja u saizvršilaštvu.

Ovo, pre svega, po oceni Apelacionog suda, što se radnja nošenja vatrenog oružja, pa u konkretnom slučaju predmetne poluautomatske puške sa olučenom cevi, jednom kutijom metaka za tu pušku može izvršiti u saizvršilaštvu ako je na strani lica koja vrše radnju nošenja postojao prethodni dogovor i umišljaj i pod uslovom da radnje tih lica ispunjavaju sve subjektivne i objektivne elemente saizvršilaštva, koje su nesumnjivo utvrđene u konkretnom slučaju o čemu je prvostepeni sud dao prihvatljive razloge na strani 16, pasus poslednji, obrazloženja pobijane presude.

6.21. PREDMET: KŽ.1-835/16, presuda Apelacionog suda u Nišu od 10. 2. 2017. godine

REZIME SLUČAJA: Apelacioni sud u Nišu delimično je usvojio žalbe Višeg javnog tužioca u Leskovcu i žalbe branilaca okrivljenih i okrivljene oglasio krivim za izvršenje po jednog krivičnog dela izazivanja opšte opasnosti iz člana 278. stav 4. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika, a optuženog G.I. i za krivično delo nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 4. u vezi sa stavom 2. kao i optuženog S.P. i za krivično delo nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. Stav 4. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika.

IZ OBRAZLOŽENJA:

Presudom Apelacionog suda u Nišu preinačena je prvostepena presuda pa su okrivljeni oglasili krivim... "što su dana 17. 4. 2012. godine u kasnim večernjim časovima na navedenoj adresi... i to optuženi G.I. neovlašćeno nosio vatreno oružje čije držanje građanima nije dozvoljeno i upotrebom ovog vatrenog oružja izazvao opasnost po život i telo oštećenih S.P, M.P. i B.S. na taj način što je u prostorijama poslovne zgrade asfaltne baze, nakon rasprave optuženog S.P. sa njim i R.M, izašao iz poslovne zgrade i iz svog putničkog vozila parkiranog u dvorištu pored fontane uzeo predmetnu automatsku pušku.

Držeći je u rukama vratio se u poslovne prostorije zahvaljujući od optuženog S.P. da omogući oštećenom R.M. da napusti prostorije, koju situaciju je iskoristio oštećeni R.M, napustio upravnu zgradu i seo u svoj automobil a za njim i optuženi G.I, noseći pušku sa sobom. Ušao je u svoje vozilo, startovao ga i usmerio prema izlazu iz kruga preduzeća dok je oštećeni R.M. koji je vršio manevarisanje vozilom, propustio ispred sebe optuženog G.I. Optuženi S.P. je iz pištolja nepoznate marke i fabričkog broja ispalio jedan hitac u pravcu vozila optuženog G.I.

koji je pogodio vozilo i naneo oštećenja na vozilu. Nakon toga, G.I. je iz automatske puške ispalio 14 projektila u pravcu upravne zgrade, a zatim seo u vozilo i napustio lice mesta".

Time su izvršili navedena krivična dela za koja im je sud, prethodno utvrdivši pojedinačne kazne zatvora, izrekao jedinstvene kazne zatvora.

U nepreinačenom delu, žalbe optuženih i njihovih branilaca su odbijene kao neosnovane, a prvostepena presuda u nepreinačenom delu je potvrđena.

Imajući u vidu da su odbrane optuženih u pogledu ovih činjenica protivrečne kao i iskazi oštećenih, Apelacioni sud je, ocenjujući ove dokaze, prihvatio samo one navode optuženih i svedoka koji su potvrđeni materijalnim tragovima konstatovanim pisanim dokazima.

Optuženi G.I. je kritičnom prilikom neovlašćeno nosio vatreno oružje - bliže opisanu automatsku pušku - čije držanje građanima nije dozvoljeno shodno odredbama Zakona o oružju i municiji. Nesumnjivo je utvrđeno da je na

taj način izvršio krivično delo nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 2. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika ("Sl. glasnik RS" br. 12/2012).

Apelacioni sud ocenjuje da je prvostepeni sud sa izvesnošću utvrdio da je optuženi S.P. kritičnom prilikom

neovlašćeno nosio vatreno oružje, pištolj neutvrđenog kalibra i neutvrđene marke, za koje nije imao dozvolu nadležnog organa, postupajući tako suprotno odredbama Zakona o oružju i municiji. Na taj način je izvršio krivično delo nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 1. Krivičnog zakonika ("Sl. glasnik RS" br. 12/2012).

PRAVNA PITANJA: Krivično delo izazivanje opšte opasnosti, izvršeno neovlašćenim držanjem i nošenjem vatrenog oružja samo prividno čini sticaj sa krivičnim delom neovlašćena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija.

KOMENTAR: Sve kvalifikatorne okolnosti u vezi sa krivičnim delom neovlašćena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. Krivičnog zakonika moraju biti obuhvaćene umišljajem učinioca.

6.22. PREDMET: KŽ.1 12/2021, presuda Apelacionog suda u Nišu od 20. 1. 2021. godine

REZIME SLUČAJA: Apelacioni sud u Nišu je usvojio žalbu Višeg javnog tužioca u Nišu i predmet vratio Višem sudu u Nišu na ponovno odlučivanje, sa uputstvom da činjenično stanje pravilno i potpuno utvrdi i raspravi sva sporna pitanja na koja je ukazao drugostepeni sud. U prvostepenom postupku okrivljeni je oglasio krivim, zbog krivičnog dela nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 4. u vezi sa stavovima 1. i 2. Krivičnog zakonika.

IZ OBRAZLOŽENJA:

Presudom Apelacionog suda u Nišu ukinuta je presuda Višeg suda u Nišu, kojom je okrivljeni oglasio krivim da je "dana 5. 1. 2019. godine u svom vozilu...neovlašćeno nosio malokalibarsku pušku...sa optičkim nišanom...poluautomatsku pušku CZ M-59/66 kalibra 7,62×39 mm...karabin sa oznakom "Preduzeće 44" marke Crvena Zastava model M-48 kalibra 8×57 mm...sa optičkim nišanom...jendocevnu lovačku pušku ruske proizvodnje IŽ-18 EM-M kalibra 16...50 metaka kalibra 7,9×57 mm, 40 metaka 7,62×39 mm, dve patrone za lovačku pušku kalibra 16, jednu patronu za lovačku pušku kalibra 12, 43 metaka kalibra 8×57 mm JS, 382 metaka kalibra .22LR (5,6 mm), 32 metaka 9 mm...i tri duguljasta cilindrična predmeta sive boje koji predstavljaju usporivače za detonirajuću

štapin koji predstavlja minsko-eksplozivna sredstva... pa je okrivljeni osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 10 meseci...koja će se izvršiti u prostorijama gde okrivljeni stanuje, bez primene mere elektronskog nadzora".

Apelacioni sud je ocenio da se "osnovano žalbom Višeg tužilaštva u Nišu prvostepena presuda pobija zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja u pogledu odlučne činjenice koja je predmet dokazivanja...tri metka kalibra 7,62×39 mm, čija izrada, prodaja, nabavka...nije dozvoljena građanima...prvostepeni sud je...kao nedokazanu činjenicu, izostavio tri metka kalibra 7,62×39 mm, jer se po stavu suda u konkretnom slučaju ne radi o municiji...u smislu Zakona o oružju i municiji...prvostepeni sud je zbog pogrešne ocene dokaza pogrešno izveo zaklju-

čak o tome da li ova tri metka predstavljaju municiju...nije pravilno cenio nalaz i mišljenje veštaka u kome je navedeno da ova tri metka predstavljaju funkcionalno ispravnu manevarsku municiju, koju građani – fizička lica, ne mogu nabavljati i držati i izjašnjenje veštaka na glavnom pretresu...u kome je u svemu ostao pri datom nalazu i mišljenju”.

Osnovano se žalbom javnog tužioca ukazuje da su razlozi presude o oceni izvedenih dokaza neprihvatljivi, a posledično i činjenični zaključak u odnosu na činjenicu

KOMENTAR: Pravilna je odluka prvostepenog suda u delu koji se odnosi na pravnu ocenu dela. Stavom 4. nije propisano da se ovaj oblik dela odnosi i na stav 3. člana 348. KZ. Osnovni uslov primene odgovornosti učinioca za težu posledicu ili teži oblik dela je predviđenost takve odgovornosti u zakonskim obeležjima krivičnog dela. Stoga sud nije ovlašćen, čak i ako je delo imalo težu posledicu, da radnje okrivljenog kvalifikuje kao delo sa težom posledicom, ukoliko zakonska obeležja to ne predviđaju. Krivična dela sa težom posledicom ili teži oblici dela mogu biti propisani samo zakonom, tako da ne mogu biti konstrukcija praktičara. Zato okrivljeni ne može biti oglašen krivim za krivično delo iz člana 348. stav 4. u vezi sa stavom 3. KZ, jer odredba to ne predviđa.

da li tri metka kalibra 7,62×39 mm predstavljaju municiju...Apelacioni sud nalazi da je žalba javnog tužioca osnovana...”.

Viši sud takođe nije prihvatio kvalifikaciju Višeg javnog tužioca, kojom se okrivljenom stavlja na teret izvršenje krivičnog dela nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 4. u vezi sa stavovima 1, 2. i 3. Krivičnog zakonika, jer je stavom 4. navedenog člana propisana odgovornost onoga ko nosi predmete iz stavova 1. i 2., a ne stavom 3.

6.23. PREDMET: Kž.1 - 224/14, presuda Apelacionog suda u Kragujevcu od 20. 2. 2014. godine

REZIME SLUČAJA: Naznačenom presudom Višeg suda u Čačku okrivljeni je oglašen krivim što je, na štetu Vojske Srbije, “izvršio krađu oružja, borbenog sredstva i dela borbenog sredstva” i to “jednog bliže označenog ručnog raketnog bacača, jednog rukohvata, dva mehanizma za opaljenje, dva oslonca za rame i jedne transportne vreće kao delove navedenog borbenog sredstva”. Žalbe branilaca okrivljenih protiv ove presude odbijene su kao neosnovane.

IZ OBRAZLOŽENJA:

Protiv pravosnažnih presuda branilac okrivljenih podneo je zahtev za zaštitu zakonitosti zbog povrede zakona iz člana 438. stav 2. tačka 2. i člana 439. tačke 1. i 2. Zakonika o krivičnom postupku, sa predlogom da Vrhovni kasacioni sud usvoji zahtev, ukine obe nižestepene presude i predmet vrati na ponovno odlučivanje kao i da odloži izvršenje prvostepene presude.

Po oceni žalbenih navoda Apelacioni sud u Kragujevcu je “... našao da su isti neosnovani. Naime, u žalbi se navodi da u opisu radnje izvršenja krivičnog dela iz člana 414. stav 1. Krivičnog zakonika za koje je optuženi oglašen krivim, izostaje navođenje bitnog elementa ovog krivičnog dela, tj. da opisani predmeti dela “služe potre-

bama odbrane”, a imajući u vidu zakonsku dispoziciju ove odredbe – i da je vrednost oduzetih stvari najmanje 15.000 dinara, te da stoga delo za koje je optuženi oglašen krivim nije krivično delo, odn. da je u konkretnom slučaju primenjen zakon koji se nije mogao primeniti...”

Međutim, odredbom iz člana 414. stav 1. Krivičnog zakonika predviđeno je da će se kaznom zatvora od šest meseci do pet godina kazniti “ko ukrade oružje, municiju, eksploziv, borbeno sredstvo ili deo borbenog sredstva koji služe potrebama odbrane”. Iz te zakonske dispozicije proizilazi da su predmet dela samo one pokretne stvari koje služe potrebama odbrane pri čemu nije od značaja da li je njihova vrednost “preko 15.000,00 dinara”.

Iz osporene presude proizilazi da je okrivljeni oglašen krivim što je, na štetu Vojske Srbije, “izvršio krađu oružja, borbenog sredstva i dela borbenog sredstva” i to “jednog bliže označenog ručnog raketnog bacača, jednog rukohvata, dva mehanizma za opaljenje, dva oslonca za rame i jedne transportne vreće kao delova navedenog

borbenog sredstva”. Iako se u ovom opisu ne navodi eksplicitno da se radi o predmetima “koji služe potrebama odbrane”, po mišljenju Vrhovnog kasacionog suda iz njega jasno proizilazi ovo bitno obeležje predmeta dela i samog dela.

PРАВNA PITANJA: Kada se u opisu radnje izvršenja označi i borbeno sredstvo (i to u vidu ručnog raketnog bacača) i njegovi delovi i da je reč o predmetima u vlasništvu Vojske Srbije, imajući u vidu da je osnovni zadatak Vojske Srbije da “brani zemlju” (član 2. stav 1. Zakona o vojsci Republike Srbije – “Službeni glasnik RS” br.116/2007, 88/2009, 101/2010) a da taj svoj zadatak odbrane zemlje Vojska Srbije izvršava upravo oružjem i borbenim sredstvima, to nema sumnje da ovi i ovakvi predmeti dela, po svojoj prirodi i nameni, služe isključivo za potrebe odbrane te, u konkretnom slučaju, to i nije potrebno posebno i dodatno naglašavati u opisu radnje izvršenja.

KOMENTAR: Žalbeni navodi da presuda ne sadrži razloge o bitnim odlučnim činjenicama koje se odnose na ispravnost odn. neispravnost oružja koje je okrivljeni kritičnom prilikom ukrao iz objekta Vojske Srbije, a koje je bilo odloženo kao „furda”, nisu od uticaja na drugačije presuđenje. U konkretnom slučaju se ne radi o krivičnom delu iz člana 348. KZ, već iz člana 414. KZ, u kome je predmet izvršenja dela raketni bacač.

6.24. PREDMET: Kž.1 - 1107/2017, presuda Apelacionog suda u Kragujevcu od 21. 12. 2017. godine

REZIME SLUČAJA: Neovlašćenim nošenjem dva komada vatrenog oružja učinjeno je jedno, a ne dva krivična dela nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 5. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika.

IZ OBRAZLOŽENJA:

Stavom prvim izreke presude nadležnog Višeg suda okrivljeni oglašen je krivim za izvršenje krivičnog dela ubistva iz člana 113. Krivičnog zakonika i krivičnog dela nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. sav. 5. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika. Prema okrivljenom je izrečena i mera bezbednosti oduzimanje predmeta – vatrenog oružja (pištolja i modifikovanog pištolja), a obavezan je da nadoknadi troškove krivičnog postupka o čijoj visini će sud odlučiti posebnim rešenjem. Žalbe su izjavili zastupnik javne tužbe i branilac okrivljenog.

U odnosu na krivično delo iz člana 348. stav 5. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika, žalbom branioca okrivljenog ukazuje se...” da je prvostepeni sud prekoračio optužbu jer je u činjenični opis naznačenog dela za koje

je okrivljenog oglasio krivim uneo konstitutivni element “neovlašćeno” iako ga dispozitiv predmetne optužnice ne sadrži. S tim u vezi, mišljenja je da je okrivljenog trebalo osloboditi od optužbe jer delo za koje je oglašen krivim nije krivično delo.

Ovaj žalbeni navod je neosnovan. Naime, okrivljenom je stavljeno na teret da je nosio vatreno oružje za čije nabavljanje i držanje je nesporno imao odobrenje nadležnog organa. Time što je u izreku pobijane presude uneo navod “neovlašćeno” prvostepeni sud nije prekoračio optužbu, pa ni pobijana presuda u ovom delu nije zahvaćena bitnom povredom odredaba krivičnog postupka...”

Na drugoj strani, žalbom javnog tužioca ukazuje se da je prvostepeni sud povredio zakon u korist okrivljenog čije

je radnje pogrešno kvalifikovao time što je utvrdio da je isti izvršio jedno krivično delo iz člana 348. stav 5. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika, iako je tokom postupka dokazano da je isti kritičnom prilikom nosio dva vatrena oružja i time izvršio dva krivična dela.

Ovaj žalbeni navod javnog tužioca ocenjen je neosnovanim jer je prvostepeni sud radnje okrivljenog opisane pod tačkom dva stava prvog izreke pravilno kvalifikovao kao jedno krivično delo iz člana 348. stav 5. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika.

PRAVNA PITANJA: Činjenica da su kod okrivljenog navedenom prilikom pronađena dva pištolja ne utiče na drugačiju pravnu kvalifikaciju od one koja je u konkretnom slučaju data od strane prvostepenog suda.

KOMENTAR: Pošto se u konkretnom slučaju odobrenje nadležnog organa odnosi samo na nabavku i držanje vatrenog oružja (što se i navodi u činjeničnom opisu), očigledno je da okrivljeni nije imao ovlašćenje nadležnog organa za nošenje, odn. da je oružje nosio neovlašćeno.

6.25. PREDMET: Kzz 302/2014, presuda Vrhovnog kasacionog suda od 29. 4. 2014. godine

REZIME SLUČAJA: Razmatrajući pitanje odnosa krivičnih dela iz člana 348. stav 3. i člana 348. stav 4. Krivičnog zakonika, a povodom zahteva za zaštitu zakonitosti podnetog protiv pravnosnažnih presuda Osnovnog suda u Kraljevu K. br. 563/13 od 18. 7. 2013. godine i Apelacionog suda u Kragujevcu Kž.1 - 4332/13 od 29. 1. 2014. godine u odnosu na povrede Zakona iz člana 438. stav 2. tačka 1. i člana 439. tačka 2. Zakonika o krivičnom postupku – Vrhovni kasacioni sud je predmetni zahtev odbio kao neosnovan a u preostalom delu odbacio kao nedozvoljen.

IZ OBRAZLOŽENJA:

Presudom Osnovnog suda u Kraljevu K. br. 563/13 od 18. 7. 2013. godine, pored ostalih, oglašeni su krivim prvo-okrivljeni (zbog produženog krivičnog dela teška krađa iz člana 204. stav 3. u vezi sa stavom 1. tačka 1. u vezi sa članom 61. Krivičnog zakonika, za koje mu je utvrđena kazna zatvora u trajanju od dve godine; za krivično delo nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 4. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika, za koje mu je utvrđena kazna zatvora u trajanju od dve godine i za krivično delo nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 3. u vezi sa stavom 1. istog zakonika, za koje mu je utvrđena kazna zatvora u trajanju od jedne godine), i koji je i osuđen na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od četiri godine i dva meseca i drugookrivljeni (za krivično delo teška krađa iz člana 204. stav 3. u vezi sa stavom 1. tačka 1. Krivičnog zakonika), za koje mu je izrečena uslovna osuda.

Presudom Apelacionog suda u Kragujevcu Kž.1 4332/13 od 29. 1. 2014. godine odbijene su kao neosnovane žalbe Osnovnog javnog tužioca u Kraljevu, okrivljenih i njihovih branilaca.

Zahtev za zaštitu zakonitosti protiv ovih presuda blagovremeno je podneo branilac okrivljenih zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 438. stav 1. tačka 11. i člana 438. stav 2. Zakonika o krivičnom postupku, sa predlogom da Vrhovni kasacioni sud utvrdi da je navedenim pravnosnažnim presudama povređen Krivični zakonik na štetu ovih okrivljenih, te da se osporene presude ukinu i predmet vrati na ponovni postupak prvostepenom sudu ili da se presude preinače.

Branilac okrivljenih u zahtevu takođe ukazuje da su nižestepeni sudovi učinili istu bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 438. stav 2. tačka 1. Zakonika

o krivičnom postupku time što je sud radi utvrđivanja vrednosti predmetnog oružja angažovao navedenog veštaka, iako se on ne nalazi na spisku stalnih sudskih veštaka, zbog čega je njegov nalaz i mišljenje nezakonit dokaz na kome se presuda ne može zasnivati.

Iako je tačno da ovaj veštak nije na spisku stalnih sudskih veštaka, Vrhovni kasacioni sud nalazi da je isti kao profesor istorije, muzejski kustos i arhivar u potpunosti stručan da u skladu sa pravilima nauke i veštine obavi povereno veštačenje u pogledu vrednosti predmetnog oružja.

Stoga je očigledno da se na takvom nalazu i mišljenju, a nasuprot navodima zahteva za zaštitu zakonitosti, može zasnivati sudska odluka.

Nadalje, Vrhovni kasacioni sud nalazi da su neosnovani navodi branioca okrivljenih kojima se ističe da je nižestepeni presudama na štetu prvoimenovanog okrivljenog povređen zakon time što je okrivljeni istovremeno osuđen za dva krivična dela i to za jedno iz stava 4. člana 348. i za drugo iz stava 3. člana 348. Krivičnog zakonika,

s obzirom na to da stav 4. navedenog člana predviđa samo nošenje oružja iz stavova 1. i 2. ovog člana, kojim navodima se ukazuje na povredu Krivičnog zakona iz člana 439. tačka 2. Zakonika o krivičnom postupku. Iznete navode branioca okrivljenog Vrhovni kasacioni sud ocenjuje neosnovanim, jer iz tačke 3. i tačke 6. izreke prvostepene presude, tj. iz činjeničnog opisa krivičnih dela iz člana 348. stav 4. u vezi sa stavom 1. i člana 348. stav 3. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika proizlazi da predmet izvršenja ovih krivičnih dela (oružja i municija) nije isti, te da su krivična dela izvršena u vremenskom razmaku od 20 dana i da se radi o potpuno različitim događajima i na različitim lokacijama, što sve upućuje na zaključak da se ova krivična dela ne mogu posmatrati kao jedna celina i da sledstveno tome - ista čine različite krivičnopravne događaje.

U preostalom delu, navodima zahteva se u suštini pobijaju nižestepene presude zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, što nije razlog zbog kojeg okrivljeni preko branioca može podneti ovaj vanredni pravni lek pa je zahtev u ovom delu odbačen kao nedozvoljen.

PRAVNA PITANJA: U radnjama prvoimenovanog stekla su se sva zakonska obeležja krivičnog dela nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 3. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika, za koje je i oglašen krivim pravnosnažnom presudom.

KOMENTAR: Iz činjeničnog opisa krivičnih dela iz člana 348. stav 4. u vezi sa stavom 1. i člana 348. stav 3. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika proizlazi da predmet izvršenja ovih krivičnih dela (oružja i municija) u konkretnom slučaju nije isti, te da su krivična dela izvršena u vremenskom razmaku od 20 dana i da se radi o potpuno različitim događajima i na različitim lokacijama, što sve upućuje na zaključak da se ova krivična dela ne mogu posmatrati kao jedna celina i da, sledstveno tome, ona čine različite krivičnopravne događaje.

6.26. PREDMET: Kzz - 740/2015, presuda Vrhovnog kasacionog suda od 23. 9. 2015. godine

REZIME SLUČAJA: neosnovano se zahtevom za zaštitu zakonitosti branioca okrivljenog ukazuje na povredu krivičnog zakona iz člana 439. tačka 1. Zakonika o krivičnom postupku i – s tim u vezi – ističe da prvostepena presuda ne sadrži sve konstitutivne elemente opšteg pojma krivičnog dela (elemente protivpravnosti i krivice okrivljenog) već samo radnju izvršenja krivičnog dela u vidu nedozvoljenog nošenja oružja, te da delo zbog kojeg je okrivljeni osuđen nije krivično delo.

IZ OBRAZLOŽENJA:

Zahtevom za zaštitu zakonitosti branioca okrivljenog se neosnovano ukazuje na povredu krivičnog zakona iz člana 439. tačka 2. Zakonika o krivičnom postupku i s tim u vezi ističe da je drugostepeni sud u pogledu krivičnog dela primenio zakon koji se ne može primeniti.

Prema izreci prvostepene presude, prvostepeni sud je zaključio da se u radnjama okrivljenog stiču sva bitna obeležja krivičnog dela iz člana 348. stav 4. u vezi sa stavom 1. tada važećeg Krivičnog zakonika, te ga je za ovo krivično delo i oglasio krivim. Pre donošenja prvostepene presude, izmenama Krivičnog zakonika ("Službeni glasnik RS", broj 121/2012), koji se primenjuje od 1. 1. 2013. godine, stavom 5. njegovog člana 348. propisano je da – ko neovlašćeno nosi predmete dela iz stava 1. tog člana, za čije nabavljanje i držanje ima odobrenje nadležnog organa, kazniće se zatvorom od 6 meseci do 5 godina. Dakle, ovaj oblik krivičnog dela propisan je kao poseban oblik, pri čemu je zaprećena blaža kazna u odnosu na prethodni Krivični zakonik.

Imajući u vidu navedene izmene Krivičnog zakonika, drugostepeni sud je pravilno postupio kada je preinačio

PRAVNA PITANJA: Ako je posle izvršenja krivičnog dela izmenjen zakon jednom ili više puta, primeniće se zakon koji je najblaži za učinioca, shodno članu 5. stav 2. Krivičnog zakonika.

KOMENTAR: Izmenama Krivičnog zakonika ("Službeni glasnik RS", broj 121/2012), koji se primenjuje od 1. 1. 2013. godine, stavom 5. njegovog člana 348. KZ propisano je da – ko neovlašćeno nosi predmete dela iz stava 1. tog člana, za čije nabavljanje i držanje ima odobrenje nadležnog organa, kazniće se zatvorom od 6 meseci do 5 godina. Dakle, ovaj oblik krivičnog dela propisan je kao poseban oblik, pri čemu je zaprećena blaža kazna u odnosu na prethodni Krivični zakonik.

prvostepenu presudu i radnje okrivljenog pravno kvalifikovao kao krivično delo iz člana 348. stav 5. Krivičnog zakonika, shodno odredbi iz njegovog člana 5. stav 2. koji propisuje obavezu suda da primeni zakon najblaži za učinioca ceneći visinu propisane kazne, te činjenicu da je okrivljeni u vreme izvršenja dela imao odobrenje nadležnog organa za držanje predmetnog oružja, ali ne i za njegovo nošenje.

Prilikom donošenja odluke, Vrhovni kasacioni sud je imao u vidu navode zahteva za zaštitu zakonitosti – da stav 5. člana 348. Krivičnog zakonika nije postojao u vreme izvršenja krivičnog dela, ali je našao da su ovi navodi neosnovani i bez uticaja na drugačiju odluku, upravo imajući u vidu odredbu iz člana 5. stav 2. istog zakonika (ako je posle izvršenja krivičnog dela izmenjen zakon jednom ili više puta, primeniće se zakon koji je najblaži za učinioca) te činjenicu da je drugostepeni sud upravo shodno navedenoj zakonskoj odredbi u konkretnom slučaju izvršio prekvalifikaciju predmetnog krivičnog dela, primenjujući pri tome blaži zakon na okrivljenog.

6.27. PREDMET: Kzz 338/2019, presuda Vrhovnog kasacionog suda od 24. 4. 2019. godine

REZIME SLUČAJA: S obzirom na zakonski opis bića krivičnog dela nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 4. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika, činjenični opis krivičnog dela utvrđen u izreci prvostepene presude (da je okrivljena neovlašćeno nosila i držala vatreno oružje za čije držanje i nošenje nije imala odobrenje nadležnog organa i to jedan bliže opisani pištolj u vreme, u mestu i na način bliže opisan), sadržane su sve činjenice i okolnosti koje čine bitna zakonska obeležja ovog krivičnog dela za koje je okrivljena optužena i pravnosnažno oglašena krivom, pa su stoga suprotni navodi branioca okrivljene kojima se ukazuje na povredu iz člana 439. tačka 1. Zakonika o krivičnom postupku na štetu okrivljene ocenjeni kao neosnovani.

IZ OBRAZLOŽENJA:

Branilac okrivljene navodi i da činjenični opis krivičnog dela pod tačkom dva izreke prvostepene presude ne sadrži sve elemente krivičnog dela nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 4. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika s obzirom na to da nisu navedeni dodatni elementi protivpravnosti u radnjama okrivljene, jer se – po stavu branioca – radi o krivičnom delu sa tzv. blanketnom dispozicijom, pa je protivpravnost radnje, tj. „nedozvoljenost držanja i nošenja pištolja“ od strane okrivljene u izreci presude morala biti dovedena u konkretnu vezu sa odredbom Zakona o oružju i municiji po kojoj su radnje držanje i nošenje pištolja, bez dozvole nadležnog organa, zabranjene.

Imajući u vidu dati zakonski opis bića krivičnog dela nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 4. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika, činjenični opis krivičnog dela utvrđen pod tačkom dva izreke prvostepene presude (da je okrivljena neovlašćeno nosila i držala vatreno oružje za čije držanje i nošenje nije imala odobrenje nadležnog organa i to jedan bliže opisani pištolj) u vreme, u mestu i na način bliže opisan pod tačkom dva izreke presude, sadrži sve činjenice i okolnosti koje čine bitna zakonska obeležja ovog krivičnog dela za koje je okrivljena optužena i pravnosnažno oglašena krivom, pa su stoga suprotni navodi branioca okrivljene kojima se ukazuje na povredu krivičnog zakona iz člana 439. tačka 1. Zakonika o krivičnom postupku na štetu okrivljene ocenjeni kao neosnovani.

PRAVNA PITANJA: Odredba iz člana 348. stav 4. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika jeste norma sa blanketnom dispozicijom, budući da navodi pojam "neovlašćeno", a da li je radnja neovlašćena ili ne, utvrđuje se na osnovu Zakona o oružju i municiji. U ostalom delu, odredba se poziva na stav 1. člana 348. KZ, pa je blanketna u istoj meri kao i stav 1. člana 348. KZ.

KOMENTAR: Činjenični opis dela – da je okrivljena neovlašćeno nosila i držala vatreno oružje za čije držanje i nošenje nije imala odobrenje nadležnog organa i to jedan bliže opisani pištolj, a u vreme, u mestu i na način bliže opisan, sadrži sve činjenice i okolnosti koje čine bitna zakonska obeležja krivičnog dela nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 4. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika.

6.28. PREDMET: 157/2014, presuda Vrhovnog kasacionog suda od 13. 5. 2014. godine

REZIME SLUČAJA: U konkretnom slučaju, nakon izvršenja dela, a pre pravnosnažnog okončanja krivičnog postupka, izmenjen je krivični zakon tako da je novi zakon povoljniji i blaži za okrivljenog kao izvršioca radnje neovlašćenog nošenja oružja i municije čija je proizvodnja, promet i držanje moguće uz dozvolu nadležnog organa (predmeti iz stava 1. člana 348. Zakonika) jer propisuje manju kaznu zatvora kako u pogledu minimuma, tako i u pogledu maksimuma. Otuda su povoljnije i mogućnosti za ublažavanje kazne okrivljenom ispod zakonskog minimuma, kojem – po nalaženju suda – ima mesta u ovom slučaju. Zato je u ovom delu zahtev za zaštitu zakonitosti branioca okrivljenog osnovan.

IZ OBRAZLOŽENJA:

U krivičnom predmetu protiv okrivljenih zbog krivičnog dela nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 4. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika presudom Višeg suda u Sremskoj Mitrovici K. br. 203/11 od 6. 9. 2012. godine, oglašeni su krivim: prvookrivljeni za krivično delo nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 4. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakonika i drugookrivljeni za krivično delo nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija iz člana 348. stav 4. u vezi sa stavovima 1. i 2. Krivičnog zakonika. Osuđeni su na kazne zatvora u trajanju od po osam meseci. Prema maloletnom trećeokrivljenom, na osnovu člana 41. i 17. Zakona o maloletnim učiniocima krivičnih dela i krivičnopravnoj zaštiti maloletnih lica, izrečena je vaspitna mera – pojačan nadzor organa starateljstva

Navedenom presudom, od prvookrivljenog je oduzeto bliže označeno oružje – jedna puška, jedan pištolj, jedan okvir za navedeni pištolj sa 15 komada metaka, jedna kutija municije sa 18 komada metaka za pomenutu pušku, jedna puška bez fabričkog broja sa 27 komada metaka i još jedan pištolj sa 6 komada metaka, a od drugookrivljenog jedna puška.

PРАВНА PITANJA: U konkretnom slučaju, nakon izvršenja dela, a pre pravnosnažnog okončanja krivičnog postupka, izmenjen je krivični zakon tako da je novi zakon povoljniji i blaži za okrivljenog kao izvršioca radnje neovlašćenog nošenja oružja i municije čija je proizvodnja, promet i držanje moguće uz dozvolu nadležnog organa (predmeti iz stava 1. člana 348. Zakonika), jer propisuje manju kaznu zatvora kako u pogledu minimuma, tako i u pogledu maksimuma.

KOMENTAR: Odredba iz člana 5. stav 2. Krivičnog zakonika o primeni blažeg zakona izraz je načela zakonitosti kao osnovnog načela krivičnog zakonodavstva i obavezujuća norma. Ako se ista ne bi primenila, a za to su ispunjeni uslovi, time bi na štetu okrivljenog bio povređen zakon.

Vrhovni kasacioni sud je našao da je zahtev za zaštitu zakonitosti branioca okrivljenih osnovan u delu koji se odnosi na povredu zakona, član 5. stav 2. Krivičnog zakonika, na štetu prvookrivljenog a neosnovan u delu koji se odnosi na povredu zakona, član 438. stav 2. tačka 1. Zakonika o krivičnom postupku, na štetu oba okrivljena. Odredbom iz naznačenog člana propisano je da se na učinioca krivičnog dela primenjuje zakon koji je važio u vreme izvršenja krivičnog dela, a prema odredbi iz stava 2. istog člana propisano je da se primenjuje zakon koji je najblaži za učinioca ako je posle izvršenja krivičnog dela izmenjen zakon jednom ili više puta.

Dakle, za delo iz člana 348. stav 5. Krivičnog zakonika („Službeni glasnik RS“ br. 121/2012), primenom odredbe iz člana 57. stav 1. tačka 6. istog zakonika, kazna se može ublažiti do 30 dana zatvora, dok se primenom odredbe člana 57. stav 1. tačka 3. kazna može ublažiti do šest meseci zatvora za delo za koje je propisan minimum kazne zatvora od dve godine, što je slučaj sa krivičnim delom iz člana 348. stav 4. Krivičnog zakonika, za koje je okrivljeni oglašen krivim pobijanom pravnosnažnom presudom, očigledno primenom ranijeg zakona – strožeg za okrivljenog.

Statistički podaci 7

Za potrebe Zbirke su od Republičkog zavoda za statistiku i Republičkog javnog tužilaštva, pribavljeni podaci o podnetim krivičnim prijavama i krivičnim postupcima vođenim zbog izvršenja krivičnog dela iz člana 348. KZ, kako bi se ostvario uvid u odgovor krivičnopravnog sistema. Međutim, sve radnje izvršenja pobrojane u članu 348. stav 1. KZ – neovlašćena proizvodnja, prodaja, nabavka, i razmena, uz neovlašćeno nošenje vatrenog oružja koje je kriminalizovano stavom 4, nedvosmisleno predstavljaju prepreku za adekvatnu analizu načina izvršenja navedenog krivičnog dela.

7.1. Statistički podaci Republičkog javnog tužilaštva

Iz statističkih podataka Republičkog javnog tužilaštva se može utvrditi da je u 2019. godini zbog osnovane sumnje da su izvršena krivična dela iz člana 348. Krivičnog zakonika primljeno 1.407 krivičnih prijava, od toga – odbačeno je oko 480, a oko 260 je rešeno kroz primenu instituta oportuniteta.

Optužnim predlogom obuhvaćeno je 583, neposrednom optužnicom 23, a naredbom o sprovođenju istrage obuhvaćene su 462 prijave. Nakon sprovedenih krivičnih postupaka, doneto je 866 osuđujućih presuda od čega su zatvorske kazne izrečene u 397 predmeta, uslovnih osuda je bilo 425, uz 37 novčanih kazni kao glavnih. U 54 slučaja donete su oslobađajuće ili odbijajuće presude. U oko 1.200 predmeta, radnje izvršenja preduzete su u toku 2019. godine, a u oko 215, u ranijem periodu. Okrivljenih muškog pola je bilo 1.362, a ženskog pola 45.

Daleko najveći broj predmetnih krivičnih prijava (1345) podnela je policija.

7.2. Statistički podaci Republičkog zavoda za statistiku

1. PRIJAVLJENA PUNOLETNA LICA, PREMA KRIVIČNOM DELU I VRSTI ODLUKE, 2017-2019.																						
KLASIFIKACIJA A	Sve ukupno	Poznati učinci																		Nepoznati učinci		
		Ukupno poznati	Žene	Odbačena krivična prijava							Prekinuta istraga	Obustavljena istraga					Podignuta optužnica - optužni predlog					
				Svega	Odlaganje krivičnog gonjenja zbog ispunjenja određenih obaveza	Delo nije krivično delo	Zastarelost	Trajno isključeno gonjenje	Ne postoje osnovi sumnje, nelishodnost krivičnog gonjenja	Svega		Delo nije krivično delo	Zastarelost	Isključeno gonjenje	Nema dokaza	Svega	Neposredno	Posle sprovedene istrage	Nakon preduzetih dokaznih radnji			
REPUBLICA SRBIJA																						
2017		833																				
Član 348. NedoVOLJena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija	Stav 1	475	443	30	201	105	36	3	10	47	0	4	0	0	2	2	238	72	27	139	32	
	Stav 2	105	104	8	36	15	6	2	2	11	0	0	0	0	0	0	68	25	8	35	1	
	Stav 3	16	14	0	1	0	0	0	0	1	0	1	0	0	1	0	12	0	11	1	2	
	Stav 3 u vezi stava 1	13	13	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	2	11	2	9	0	0	
	Stav 3 u vezi stava 2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	
	Stav 4	182	179	3	7	1	2	3	3	1	0	6	2	0	1	3	166	13	141	12	3	
	Stav 4 u vezi stava 1	17	17	1	2	0	0	1	1	0	0	1	0	0	0	1	14	2	11	1	0	
	Stav 4 u vezi stava 2	1	1	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Stav 5	23	22	0	13	9	1	0	0	3	0	0	0	0	0	0	9	5	0	4	1	
2018		1104																				
Član 348. NedoVOLJena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija	Stav 1	652	632	62	261	118	64	5	12	62	0	1	0	0	0	1	370	92	51	227	20	
	Stav 2	107	107	4	24	8	3	0	3	10	0	1	0	0	0	1	82	21	7	54	0	
	Stav 3	30	29	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	29	2	25	2	1	
	Stav 3 u vezi stava 1	19	18	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	18	3	14	1	1	
	Stav 3 u vezi stava 2	3	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	3	0	0	
	Stav 4	75	73	5	3	0	1	0	0	2	0	6	0	0	0	6	64	18	40	6	2	
	Stav 4 u vezi stava 1	169	167	4	6	0	2	0	3	1	1	5	0	0	0	5	155	2	141	12	2	
	Stav 4 u vezi stava 2	5	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	5	0	0	
	Stav 5	44	44	0	22	12	4	1	1	4	0	0	0	0	0	0	22	7	4	11	0	

1. PRIJAVLJENA PUNOLETNA LICA, PREMA KRIVIČNOM DELU I VRSTI ODLUKE, 2017-2019.

KLASIFIKACIJA A	Sve ukupno	Poznati učinioci																		Nepoznati učinioci	
		Ukupno poznati	Žene	Odbačena krivična prijava							Prekinuta istraga	Obustavljena istraga					Podignuta optužnica - optužni predlog				
				Svega	Odlaganje krivičnog gonjenja zbog ispunjenja određenih obaveza	Delo nije krivično delo	Zastarelost	Trajno isključeno gonjenje	Ne postoje osnovi sumnje, neshodnost krivičnog gonjenja	Svega		Delo nije krivično delo	Zastarelost	Isključeno gonjenje	Nema dokaza	Svega	Neposredno	Posle sprovedene istrage	Nakon preduzetih dokaznih radnji		
2019	1074																				
Član 348. Nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija	Stav 1	611	578	44	231	116	39	1	13	62	0	1	0	0	0	1	346	85	25	236	33
	Stav 2	65	53	1	8	1	2	0	0	5	0	1	0	0	0	1	44	8	4	32	12
	Stav 3	17	17	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	16	1	14	1	0
	Stav 3 u vezi stava 1	44	40	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	40	1	38	1	4
	Stav 3 u vezi stava 2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0
	Stav 4	26	22	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	21	1	18	2	4
	Stav 4 u vezi stava 1	273	256	4	5	1	3	0	1	0	1	10	2	0	2	6	240	14	211	15	17
	Stav 4 u vezi stava 2	4	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	2	2	0	0
	Stav 5	33	32	0	15	9	5	0	1	0	0	0	0	0	0	0	17	6	2	9	1

**2. OSUĐENA PUNOLETNA LICA, PREMA KRIVIČNOM DELU, POLU, POKUŠAJU
I IZREČENIM KRIVIČNIM SANKCIJAMA, 2017-2019. I DEO**

KLASIFIKACIJA A	UKUPNO			ZATVOR													
	Svega	Žene	Pokušaj	Svega	Od 40 god.	Od 30 do 40 godina	Od 15 do 20 godina	Od 10 do 15 godina	Od 5 do 10 godina	Od 3 do 5 godina	Od 2 do 3 godine	Od 1 do 2 godine	Od 6 do 12 meseci	Od 3 do 6 meseci	Od 2 do 3 meseca	Do 2 me-seca	
2017	556			139													
Član 348. Nedožvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija	Stav 1	241	8	-	39	-	-	-	-	-	3	3	3	4	18	8	-
	Stav 2	96	1	2	11	-	-	-	-	-	1	2	1	3	4	-	-
	Stav 3	13	-	1	6	-	-	-	-	-	-	1	1	2	2	-	-
	Stav 3 u vezi stava 1	11	-	2	4	-	-	-	-	-	-	2	1	1	-	-	-
	Stav 3 u vezi stava 2	2	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
	Stav 4	67	1	1	28	-	-	-	-	-	1	3	9	8	7	-	-
	Stav 4 u vezi stava 1	108	4	-	47	-	-	-	-	2	5	7	10	12	9	1	1
	Stav 4 u vezi stava 2	3	-	-	2	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
	Stav 5	15	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
2018	798			182													
Član 348. Nedožvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija	Stav 1	369	25	-	52	-	-	-	-	1	3	4	6	7	18	13	-
	Stav 2	112	3	-	17	-	-	-	-	-	1	-	3	5	7	1	-
	Stav 3	23	1	3	14	-	-	-	-	-	2	3	6	3	-	-	-
	Stav 3 u vezi stava 1	17	1	-	2	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
	Stav 3 u vezi stava 2	3	-	-	2	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-
	Stav 4	25	-	-	11	-	-	-	-	-	3	2	-	2	4	-	-
	Stav 4 u vezi stava 1	214	4	2	79	-	-	1	3	-	8	14	24	17	12	-	-
	Stav 4 u vezi stava 2	3	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
	Stav 5	32	1	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	1	-

**2. OSUĐENA PUNOLETNA LICA, PREMA KRIVIČNOM DELU, POLU, POKUŠAJU
I IZREČENIM KRIVIČNIM SANKCIJAMA, 2017-2019. I DEO**

KLASIFIKACIJA A	UKUPNO			ZATVOR													
	Svega	Žene	Pokušaj	Svega	Od 40 god.	Od 30 do 40 godina	Od 15 do 20 godina	Od 10 do 15 godina	Od 5 do 10 godina	Od 3 do 5 godina	Od 2 do 3 godine	Od 1 do 2 godine	Od 6 do 12 meseci	Od 3 do 6 meseci	Od 2 do 3 meseca	Do 2 me- seca	
2019	709			156													
Član 348. Nedozvoljena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija	Stav 1	385	31	-	47	-	-	-	-	-	2	4	5	13	13	9	1
	Stav 2	81	4	-	9	-	-	-	-	-	1	3	3	1	-	-	1
	Stav 3	9	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	3	-	2	-	-
	Stav 3 u vezi stava 1	24	-	-	11	-	-	-	-	-	1	3	2	3	2	-	-
	Stav 3 u vezi stava 2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Stav 4	36	-	1	16	-	-	-	-	-	1	5	6	4	-	-	-
	Stav 4 u vezi stava 1	152	3	4	62	-	-	-	-	-	9	24	18	9	2	-	-
	Stav 4 u vezi stava 2	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
	Stav 5	20	-	-	5	-	-	-	-	-	-	1	2	1	1	-	-

**2. OSUĐENA PUNOLETNA LICA, PREMA KRIVIČNOM DELU, POLU, POKUŠAJU
I IZREČENIM KRIVIČNIM SANKCIJAMA, 2017-2019. II DEO**

KLASIFIKACIJA A		Novčana kazna	Uslovna osuda	U kućnom zatvoru	Rad u javnom interesu	Oduzimanje vozačke dozvole	Sudska opomena	Vaspitna mera	Proglašen krivim a oslobođen od kazne	Sporedna kazna
2017		14	265	133	3		2			231
Član 348. Nedoželjena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija	Stav 1	9	176	14	3	-	-	-	-	156
	Stav 2	5	66	14	-	-	-	-	-	57
	Stav 3	-	3	4	-	-	-	-	-	3
	Stav 3 u vezi stava 1	-	1	6	-	-	-	-	-	1
	Stav 3 u vezi stava 2	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	Stav 4	-	4	35	-	-	-	-	-	6
	Stav 4 u vezi stava 1	-	5	56	-	-	-	-	-	4
	Stav 4 u vezi stava 2	-	-	1	-	-	-	-	-	2
	Stav 5	-	10	2	-	-	-	2	-	2
2018		18	393	204	1					345
Član 348. Nedoželjena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija	Stav 1	15	273	28	1	-	-	-	-	245
	Stav 2	3	77	15	-	-	-	-	-	80
	Stav 3	-	1	8	-	-	-	-	-	3
	Stav 3 u vezi stava 1	-	1	14	-	-	-	-	-	-
	Stav 3 u vezi stava 2	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	Stav 4	-	1	13	-	-	-	-	-	1
	Stav 4 u vezi stava 1	-	14	121	-	-	-	-	-	13
	Stav 4 u vezi stava 2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Stav 5	-	26	2	-	-	-	-	-	3	

**2. OSUĐENA PUNOLETNA LICA, PREMA KRIVIČNOM DELU, POLU, POKUŠAJU
I IZREČENIM KRIVIČNIM SANKCIJAMA, 2017-2019. II DEO**

KLASIFIKACIJA A	Novčana kazna	Uslovna osuda	U kućnom zatvoru	Rad u javnom interesu	Oduzimanje vozačke dozvole	Sudska opomena	Vaspitna mera	Proglašen krivim a oslobođen od kazne	Sporedna kazna
2019	22	370	159				1	1	349
Član 348. Nedoželjena proizvodnja, držanje, nošenje i promet oružja i eksplozivnih materija	Stav 1	16	289	32	-	-	-	1	278
	Stav 2	3	60	9	-	-	-	-	62
	Stav 3	-	-	4	-	-	-	-	-
	Stav 3 u vezi stava 1	-	1	12	-	-	-	-	3
	Stav 3 u vezi stava 2	-	-	1	-	-	-	-	-
	Stav 4	-	-	20	-	-	-	-	1
	Stav 4 u vezi stava 1	2	7	80	-	-	-	1	4
	Stav 4 u vezi stava 2	-	-	-	-	-	-	-	-
	Stav 5	1	13	1	-	-	-	-	1

8 Zaključna razmatranja

U poredna analiza nesumnjivo ukazuje na činjenicu da krivična dela u vezi sa nedozvoljenom proizvodnjom, držanjem, nošenjem i prometom oružja i eksplozivnih materija u svakom pravnom sistemu – bez obzira na metodologiju inkriminacije i sankcionisanja – karakteriše kontinuirana aktuelnost.

Otuda je za svaki pravni sistem posebno značajno uređenje svih pitanja u vezi sa oružjem, što se čini kroz mnoštvo modaliteta u rasponu od krajnje liberalnih do krajnje restriktivnih, a u pravno-tehničkom aspektu od normiranja kroz krivične propise u užem smislu do oslonca na tzv. sporedno krivično zakonodavstvo, uz manja ili veća ublaženja blanketne prirode krivičnog dela.

Metodologija oslonca na segment tzv. sporednog zakonodavstva upravo je karakteristična za Republiku Srbiju, a najnoviji zakonodavni zahvati u pogledu krivičnih propisa u užem smislu bili su neophodni – između ostalog – i zbog potrebe usklađivanja sa novodonetim Zakonom o oružju i municiji (“Službeni glasnik RS”, br. 20/2015, 10/2019 i 20/2020).

Ovo zbog toga što su njegove odredbe neophodne za tumačenje i primenu blanketne krivičnopravne norme, a sve s obzirom na porast broja teških krivičnih dela izvršenih upotrebom zabranjenog ili ilegalnog oružja i očiglednom potrebom pooštavanja kaznene politike.

Takođe, Zakonom o oružju i municiji u krivičnopravno zakonodavstvo uvedeni su novi pojmovi i proširen je predmet inkriminacije (konvertibilno oružje, onespobljeno oružje, minsko-eksplozivna sredstva i dr), a uvedena je nova radnja izvršenja (prepravljjanje). Nova zakonska rešenja karakteristična su i po strožim zaprećenim kaznama i očekivanoj strožoj kaznenoj politici prema učiniocima.

Međutim, uočava se da nova zakonska rešenja stvaraju nove dileme. Između ostalog, širinom pojma “konvertibilno oružje” širi se i kriminalna zona na način koji se može kritikovati iz aspekta stroge primene načela zakonitosti. Na drugoj strani, bez obzira na takav diverzibilitet, iz kriminalne zone su ispušteni meci za konvertibilno oružje koji nisu zahvaćeni pojmom “municije” kao i neispravno oružje, a ne mogu se podvesti ni pod kategoriju konvertibilnog ni pod kategoriju onespobljenog oružja. Imajući u vidu posledicu krivičnog dela iz člana 348. Krivičnog zakonika, opravdano je i pitanje kako bi se konvertibilnim ili onespobljenim oružjem mogao ugroziti javni red i mir kao zaštitni objekt.

Potrebno je ukazati i na raniji stav sudske prakse da nema krivičnog dela, ukoliko se radi o funkcionalno neispravnom oružju. Međutim, izmenama Krivičnog zakonika od 2012. godine, obeležja dela su i delovi vatrenog oružja (na primeru pištolja – ram, navlaka i cev pištolja), te je za sticanje obeležja krivičnog dela iz člana 348. KZ dovoljno da učinilac drži ili nosi neki od navedenih delova vatrenog oružja, što ranije nije bio slučaj, već je bilo potrebno utvrđivati funkcionalnu ispravnost oružja, odnosno, bilo je potrebno utvrđivati da predmet koji učinilac drži ili nosi ima svojstvo vatrenog oružja.

Naznačenim izmenama materijalnog zakona problematizovana su pitanja tužilačke i sudske nadležnosti za progon izvršilaca dela iz člana 348. stavovi 3. i 4. Krivičnog zakonika, a naročito u pogledu graničnih slučajeva u kojima se mora odrediti šta je “veća količina” oružja i eksplozivnih materija.

Konačno, neizvesno je i da li će pooštrene kazne zaista dovesti do rigoroznijeg kažnjavanja imajući u vidu statistički dokumentovanu okolnost da sudovi uglavnom izriču krivične sankcije bliže posebnom minimumu, kojoj činjenici umnogome doprinose i objektivne okolnosti da u je velikoj većini slučajeva predmet izvršenja krivičnog dela jedan komad vatrenog oružja.

Osvrnućemo se i na Naredbu o legalizaciji oružja, tokom čije primene je vođeno više krivičnih postupka za krivična dela iz člana 348. KZ i koja je istovremeno isključivala krivicu učinioca, a sve radi ostvarenja konačnog cilja – smanjenja broja komada vatrenog oružja koje građani ilegalno poseduju, kao i da se ilegalno vatreno oružje legalizuje, odnosno, uvede u zvanične evidencija u situacijama kada je to moguće.

